

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

БРОЈ

1194

4

динара

15.11.1974. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXV

ОДОХ
ЈА У
РАТ!

НЕ... ДОК
НЕ ОПЕРЕШ
СУДОВЕ!

КОМПЛЕТАН
СТРИП
ПОЛ
ТЕМПЛ

Ripley

ВИЛИЈЕМ САТОН

ИЗ СКЕРБОРОА
(ЕНГЛЕСКА)
15 ГОДИНА
РЕДОВНО ЈЕ ДВА ПУТА
НЕДЕЉНО ПРЕЛАЗИО
ПЕШИЦЕ ПО
130 КИЛОМЕТАРА
САМО ДА БИ ОДНЕО
НА ПОШТУ ПИСМО
УПУКЕНО
ВОЉЕНОЈ
ЖЕНИ.

Веровати или не!

МОСТ ПОЖРТВОВАЊА

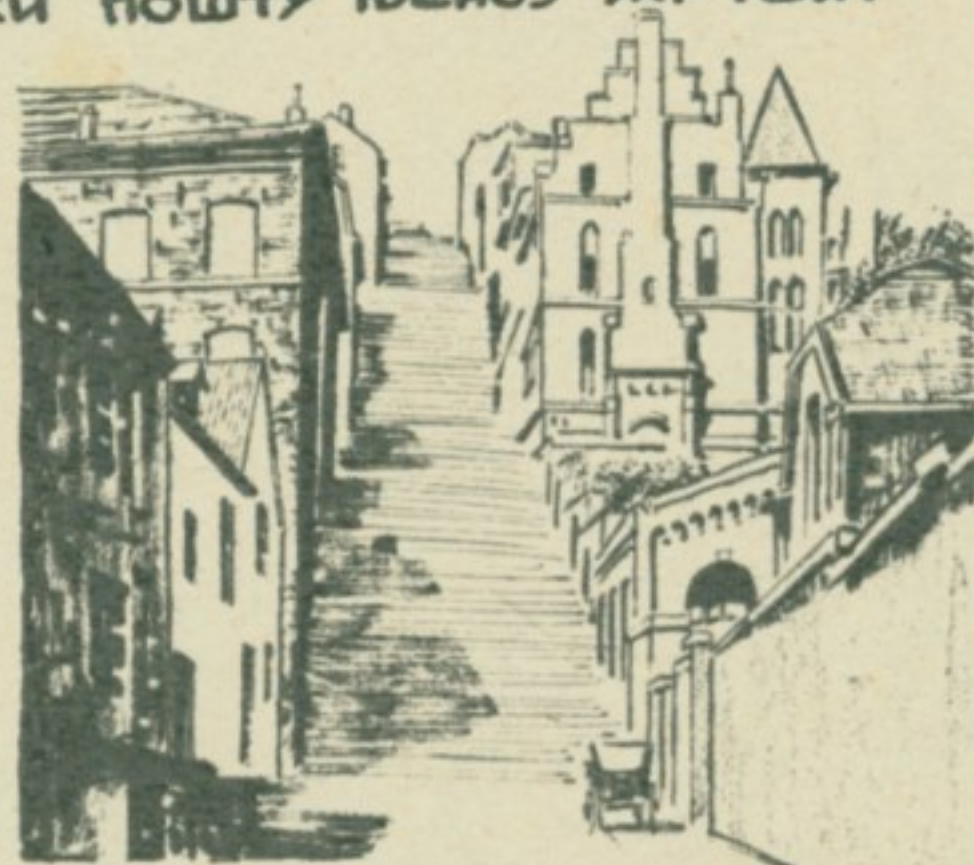
КАДА ЈЕ У ТОЛЕДУ (ШПАНИЈА) БИО ЗАВРШЕН
МОСТ СВЕТОГ МОТИНА,
ПРИМЕЊЕНА ЈЕ ЈЕДНА ОПАСНА ПУКОТИНА.
ДА БИ СПАСЛА СВОГ МУЖА ОД СРАМОТЕ
ГРАДИТЕЉЕВА, ЖЕНА СПАЛИЛА ЈЕ МОСТ ДО
ТЕМЕЛА ИЗГОРЕВШИ И САМА У
ПОЖАРУ. ВЕКОВИМА ЈЕ СВАКИ
МУШКАРАЦ ПРЕЛАЗЕКИ ПРЕКО РЕКОН-
СТРУИСАНОГ МОСТА СКИДАО ШЕШИР
ОДАЈУКИ ПОШТУ ЊЕНОЈ ЖРТВИ.

ПРИПАДНИЦИ

ИНДИЈСКОГ ПЛЕМЕНА
РАВАТ

УПОТРЕБАВАЈУ ЗА ПИКЕ,
КУВАЊЕ И ПРАЊЕ ИСКУ-
ЧИВО ВОДУ УЗЕТУ ИЗ 42
РАЗЛИЧИТИХ БУНАРА
ИЛИ ИЗВОРА.

УЛИЦА - ПЛАНИНА

ПЛАНИНА ВИБЕРН
У ПРЕДГРАЂУ ЛИЈЕЖА
(БЕЛГИЈА) ПРЕТВОРЕНА
ЈЕ У УЛИЦУ СА
600 СТЕПЕНИКА.

ВИЛИЈЕМ ХОРТ

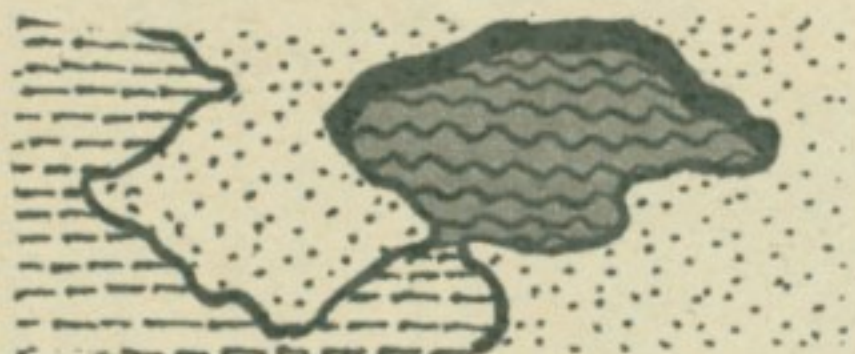
(1800-1893)
ИЗ ЛАНКЕДОРМА, У
ВЕЛСУ,
ПИСАО ЈЕ ПЕСМЕ
НА 9 ЈЕЗИКА.

АКАСАКА

У ЈАПАНУ ЈЕДАН ЈЕ
ОД РЕТКИХ ГРАДОВА
У СВЕТУ ЧИЈЕ ИМЕ
МОЖЕ ДА СЕ ЧИТА
И
САЕСНА НАЛЕВО
И
СЛЕВА НАДЕСНО.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● најплиће европско море је
Азовско. Налази се на југу
СССР-а. Његова највећа дубина
је 15 метара.

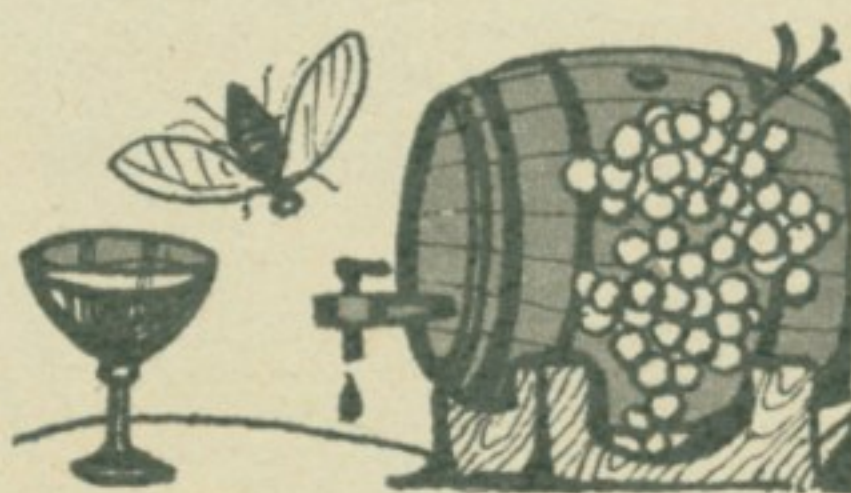
● од свих воћака најдуже жи-
ви маслина. У повољним усло-
вима она може да живи и преко
две хиљаде година.

● Астеци су између осталих
закона имали и такав којим је
било одређено право на опија-
ње. То је било дозвољено само
старцима изнад седамдесет го-
дина, и то ако су имали децу и
унуке.

● мала винска мува развија се
од јајета до одрасле јединке за
свега 10 дана и за једну годину
она произведе 30 нових генера-
ција.

● река Нева је веома кратка
— свега 74 километра — а ипак
у свом сливу има око 50 хиљада
језера.

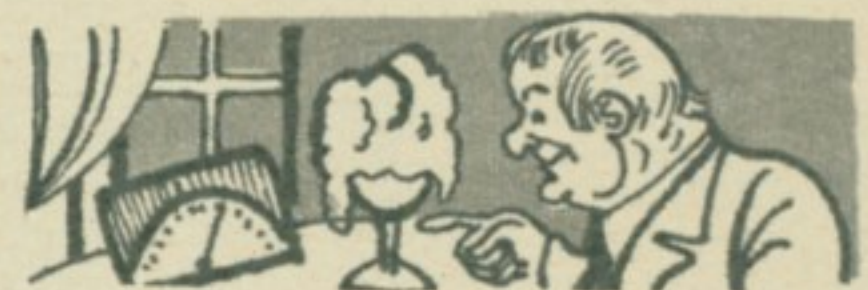

● француски „Пчеларски глас-
ник“ у свом јунском броју до-
нео је вест у којој пише да је
амерички астронаут Скот Кар-
пентер, иначе четврти човек ко-
ји је био у васиони, постао „од-
гајивач инсеката“ у Санта Пау-
лу, у Калифорнији. Карпентер
гаји једну врсту оса које униш-
тавају јаја више врста штетних
инсеката и тако врше улогу при-
родних инсектицида.

● пре извесног времена у Ва-
шингтону је отворена необична
посластичарница. Њена специ-
јалност су столице и столови:
столице су нека врста ваге и
аутоматски су повезане са сто-
ловима на чијим таблама се на-
лазе мали екрани са цифрама.
Кад посетилац седне на столи-
цу, одмах на екрану на столу
може да види колико је тежак.
Кажу да је посластичарница у-

век пуна мада се не поједе мно-
го слаткиша јер се сваки нови
грам одмах види на екрану.

● стари грчки филозоф Де-
мокрит из Абдере (470—360) сма-
трао је да су људи много ствари
научили од животиња. На при-

мер, од паука су научили тка-
чки и кројачки занат, од ласте
вештину грађења станова а од
птица певање.

● шпаргла, биљка из породице
љиљана или лукова чији су ме-
ки и меснати изданци веома у-
кусни за јело, била је позната
још у старом Египту.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

НЕОБИЧНИ ЗАКОНИ

КАКО САК

То је најсјајнији град који сам икад видео — узвикнуо је славни француски путник Филип де Комин кад је посетио Венецију. А овом „туристи“ племићког порекла треба веровати не само зато што је обишао многе градове већ и зато што је Венеција заиста, крајем XV века, била светска сила.

Само име Венеција не треба да нас вара: њене границе задрале су дубоко у суседне али и далеке земље. На северу Република се простира од језера Комо до Трста и обухватала тако велике и славне градове као што су Верона, Виченца, Падова, Бергамо, Бреша и Тревизо. Готово цела Далмација била је њена, исто тако и део Албаније, острва Крф, Крит и Кипар, јонски архипелаг, више егејских острва, неколико лука на Пелопонезу и део Анадолије. И, то није све. Венеција је поседовала читаве градске четврти у Александрији, Јерусалиму, Сидону и Тиру и трговачке зоне у Црном мору и Индијском океану.

Укупно је Република Венеција владала над 3.500.000 становника што је било више но чиме се могао похвалити енглески краљ!

Ипак, највеће чудо „Серенисима“ — како је ова држава остала забележена у историји — био је сам град Венеција.

ОД ПТИЦЕ МЛЕКО

Сва блага Арабије, Кине и Индије намењена Европи пролазила су кроз Венецију, највећу тржницу и луку западног света. На њеним широким трговима могло се купити све што се да замислити: робови, злато, свила, накит, кожа, зачини, уље, дивље звери. Читаве флоте укотвљене дуж венецијанских кејева довозиле су овде калај, бакар, слоновачу, абинос, слике, мозаике. Говорећи у бројкама Венеција је годишње извозила робе у вредности дванаест милиона дуката, од чега је чиста зарада износила целих пет милиона!

Темељ свег овог богатства била је поморска трговина са истоком коју је обављала највећа трговачка флота на северу уз заштиту јаке ратне морнарице: 300 великих бродова са 8.000 морнара, 3.000 мањих бродова са посадом од 17.000 људи и 45 галеона са 11.000 морнара! Ова моћна флота стално је одржавана и допуњавана у доковима Арсенала који је, са својим бедемима дугачким четири километра, био највеће бродоградилште свог времена. У њему је 15.000 радника истовремено градило сто бродова!

Сваке године симболично је потврђивана моћ Венеције над морем. Дужд би

се тог дана извезао у залив у својој раскошној позлаћеној лађи „Бучинторо“. Пратили су га чланови Већа десеторице у раскошним гондолама, све племство и амбасадори. Код Лиде, где се воде лагуне и Јадрана мешају, стојећи на крми раскошног брода дужд би подигао руку и у морске дубине бацно драгоцен прстен узвикујући:

— О, море! Венчавамо те у знак наше истинске и вечите власти над тобом!

Сва позната мора тог времена заиста су била венецијанска. И, захваљујући немишљеном богатству које је трговина донела

Републици, рођена је држава каквој није било ни сличне у Европи средњег века. Док је остало европско племство трговину сматрало недостојном свог сталежа, венецијански аристократи постали су прави капиталисти. Никаког краља нису признавали већ су сами између себе бирали дужда, борећи се непрекидно да његове части не постану наследне. Постепено они су успели

да од дужда узму готово сву власт док најзад његова функција није постала углавном церемонијална. Постигавши то, венецијанска аристократија постала је најмоћнија организација тадашње Европе.

ТУ СУ ЦВЕТАЛЕ ИНТРИГЕ

И, као што се Венеција по свом уређењу разликовала од свих градова Европе тако ни палата венецијанских дуждева није личила на остале владарске дворце. У исто време она је била званична резиденција (стан) државног поглавара, у њој су заседале највише судске и истражне власти, али се ту налазила и већина јавних служби тако да је у њу био слободан приступ сваком грађанину Републике.

Међутим, у згради врховне власти где су се доносили закони, најважније

одлуке и делила правда, најмање је било мира, поштења и истине. У грађевини изузетне лепоте, у крашеној безбројним уметничким делима Белинија, Карпача, Кривелија, Тичијана, Веронезеа и Тинторета царовала је интрига, сумња и често злочин. Са њених галерија објављиване су смртне пресуде које су одмах ту и извршаване, у подножју гранитног стуба Св. Теодора, у приземљу дворца.

У међусобним борбама за власт и интересе грешке нису праштане ни владарима. То је искусио на сопственој кожи 72-годишњи дужд Марино Фалиери када је 1355, уз помоћ незадовољних плебејаца, радника из Арсенала и трговаца покушао да од Већа десеторице преузме врховну власт. У року од 24 часа завера је откривена, стари дужд ухапшен и осуђен на смрт. Већ сутрадан погубљен је на Степеништу цинова, на истом оном месту на коме је неколико недеља раније проглашен за дужда! И данас у дворани палате у којој

РИТИ БОГАТСТВО

се налазе портрети свих оних који су заузимали овај високи положај уместо лика Марина Фалиера стоји црни застор с кратким латинским текстом: Ово је место Марина Фалиера погубљеног због злочина.

Франческо Фоскари био је још несрећније судбине.

ДУГ ЈЕ ИСПЛАЋЕН

Фоскари је изабран за дужда 1423. и на том положају издржао је тридесет и четири бурне године у сталном сукобу са околином која није била очарана присуством личности са искушењем јаком вољом. Највећи непријатељ дужда био је Јакопо Лоредан. Његов отац био је главни конкурент Фоскарија у време избора и, како је убрзо иза тога умро, Јакопо је сматрао да је то због пораза и од тада је почео да прогања Фоскарија неутољивом мржњом. На освету је чекао дуго, преко тридесет година.

У једној епидемији куге умрла су четири дуждева сина. Петог и најмлађег, Јакопа, који је једини преживео отац је чувао као зеницу. Ниједан његов захтев није могао да одбије. И кад се Јакопо Фоскари венчавао, дужд му је дозволио да од миланског војводе прими на дар 2.040 дуката иако је закон забрањивао дужду и његовој породици да примају поклоне. И, чим се први члан

И НАЈБОГАТИЈЕ НЕВЕСТЕ ВЕНЕЦИЈЕ ИМАЛЕ СУ ПРАВО ДА У МИРАЗ ПОНЕСУ САМО ЧЕТИРИ ХАЉИНЕ, И ТО — ЈЕДНОБОЈНЕ.

клана Лоредан нашао у Вењу десеторице, случај младог Фоскарија изнет је пред суд и он је протеран из Венеције. Убрзо је млади Јакопо Фоскари умро у прогонству, али осветник Лоредан ни тада није био задовољан. Преваром је успео да извуче од Десеторице одлуку да дужд поднесе оставку. Стари Фоскари добио је наредбу да у року од осам дана напусти положај како му не би било суђено и имовина одузета. Узалуд је подсећао да закон забрањује оставку, морао је да напусти Палату дуждева. Недељу дана касније, једини венецијански дужд у оставци умро је не могавши да поднесе терет срамоте. Тог дана Јакопо Лоредан написао је у свој дневник:

— Дуг је наплаћен!

ЗАБРАЊЕН ДЕКОЛТЕ

У XVI веку дуж Великог канала подигнуте су раскошне палате: Златна кућа, Корнер, Барбаро, Лоредан, Рецонико, Антонио Рицо и Сансовино дали су коначан изглед Дуждевој палати. У овим дворцима

све је врвело од живота и света, а како су биле опремљене најбоље се може замислити кад се зна да су венецијански племићи још у XIII веку имали застакљене прозоре, удобан намештај, а при јелу се служило виљушком! Међутим, све је то било далеко од оне раскоши коју су, што се богатства тиче, становници ових палата могли себи да допусте али нису смели. Управљачи Републике схватили су да би завист и љубомора међу припадницима владајуће класе могли да доведу до њеног распада, па је зато донет необичан закон о забрани луксуза. Три инспектора будно су контролисала живот племића. Ако би инквизитор утврдио да се патрициј хвали изузетним прецима, могао је да га ухапси и осуди на шест месеци тамновања у оловним ћелијама! Тешко њему ако сличан прекршај направи још једном: ноћу би га нечујно посетио старешина жбира „messer grande“ и у тишини му заврнуо врат.

Племићи су смели да носе искључиво одећу једног кроја сашивену од црне падованске чоје. Онај који би се усудио да понесе одећу другачијег кроја или од скупоценог материјала, морао је да плати високу казну. Ни даме нису биле поштеђене.

Племкиња је смела да носи само једнобојну хаљину, црвену, плаву — у сваком случају ниједан детаљ није смео бити у некој другој боји. Њена лепеза, рецимо, није смела да кошта више од 4 дуката! Забрањени су били и деколтеи јер се тако стварало још једно место за „сувишан“ накит. Невеста из племићке куће могла је у мираз понети само четири хаљине, једну бисерну огрлицу и један огртач од свиле.

Од овог прописа изузимале су се само дуждеве супруте, кћери и унуке.

НЕ СМЕ У ПОЗОРИШТЕ И КАФАНУ

Племић у јавној служби није смео приредити више пријема у току године нити је број његових гостију икада смео да пређе 40 сем ако није у питању свадба! У целој држави дужд је био ипак највише контролисан.

Дужд не само што је имао доста скромну резиденцију коју је делио с јавним служ

бама Републике већ му је закон забрањивао читав низ ствари: он није смео да поднесе оставку, али исто тако ни да увећа своја законом ограничена права, није смео имати имање ван граница Венеције, породични грб није имао право да истиче ван Палате, није смео да води преписку ван граница државе, да чини поклоне изван своје породице, да напушта Венецију без дозволе већа нити да одлучује о важним државним питањима, да посећује позориште и кафане! Уз то, морао је бити на дужности у свако доба дана и ноћи.

Једина дуждева привилегија била је ношење нарочите капе „корно“, право да именује бискупа цркве Св. Марко и чување кључева тамнице и ковнице новца. Овај систем био је строг али се мора признати као и изванредно успешан јер је приморавао оне који су управљали државом да се цели посвете томе послу, док је са друге стране, ако би се дужд који је изабран доживотно показао неспособан, умањивао последице његових могућих грешака.

На прсте се могу избројати случајеви кад се у Венецији одступило од закона против луксуза. Таква једна прилика била је посета француског краља Анрија III.

1200 ЈЕЛА НА ТРПЕЗИ

Краљ је у Венецију стигао у позлаћеном броду који му је послат у сусрет. Покретао га је 400 морнара, а пратило 14 великих галија. На месту искрцавања краља је дочекао тријумфални лук украшен сликама великих ренесансних сликара Веронезеа и Тинторета. Запањеног краља који је одатле крепу у цркву Св. Марка на мису, дочекао је призор као из бајке: изнад целог огромног трга Св. Марка била је разапета плава свила извезена златним звездама док је плочник био прекривен оријенталним тепесима.

Анри III је одсео у палати Фоскари, у одајама украшеним златотканом брокатом и тепесима са истока, ретким мрамором, свилом, сомотом и порфиром. Кревет је био застрт пурпурном свилом, а на зидовима су висиле слике највећих мајстора.

На раскошан пријем одржан у његову част позвано је 300 званица. Седећи под златним балдахином, краљ и дужд су се служили бирајући између 1200 разли-

читих јела и 300 врста слаткиша! Сав прибор био је од злата. После банкета одржана је парада а за њом и регага. Морска чудовишта начињена од муранског стакла пловила су лагуном бљујући дим свих дугиних боја док су хиљаде ракета обасјавале небо.

Француски краљ никад се није „опоравио“ од посете Венецији. „После Венеције цео свет ми изгледа бедно“. А што се Републике тиче она је тачно знала зашто је потрошила ове силне дукате. Од Анрија је добила не само признање да је најчаробнији град света већ и помоћ у рату против Шпаније.

БАНКЕТ ОД ШЕСТ МЕСЕЦИ

Сумрак Венеције половином XVIII века био је несумњив. Племићи више нису носили своје црне тоге, закон о луксузу био је давно заборављен, богаташи су били изванредно богати, сиротиња изузетно сирота. Из своје позлаћене изолације дужд Паоло Рениер је писао:

— Немамо више ни армије, ни морнарице. Немамо ни савезника. Ми живимо на чисту срећу!

Узрочи пада Венеције познати су: откривени су нови трговински путеви, Средоземно море изгубило је важност. Али, иако на ивици пропасти, Венеција је пред губитак своје самосталности деловала невероватно. Био је то значајан град у коме су се смењивали бесконачни карневали. Записано је да је један трајао равно пола године! Више се нико није одевао у друго до у костим за маскенбал.

Главну реч у вођењу државних послова Велики Савет, који су чинили сви прворођени синови у племићким породицама, препустио је Десеторици а они тројици инквизитора. Њима је десна рука био „messer grande“ који је од својих шпијуна добијао хиљаде пријава. Било је довољно у табле зване „лавља чељуст“, које су биле постављене на свим јавним местима, гурнути цедуљу с именом сваког ко је због било чега „сумњив“ и падала је пресуда на коју није било приговора. Казне су извођене ноћу. Несрећници су завршавали у мраку венецијанских канала.

Маја 1897. Наполеон је заузео Венецију и ставио тачку на хиљадугодишње постојање једне необичне државе која се уздигла на трговини, прве која је од државног поглавара створила личност без икакве власти, а од његове палате — канцеларију јавних служби.

А. Д. 5

КУТАК ЗА ДЕВОЈЦИЦЕ

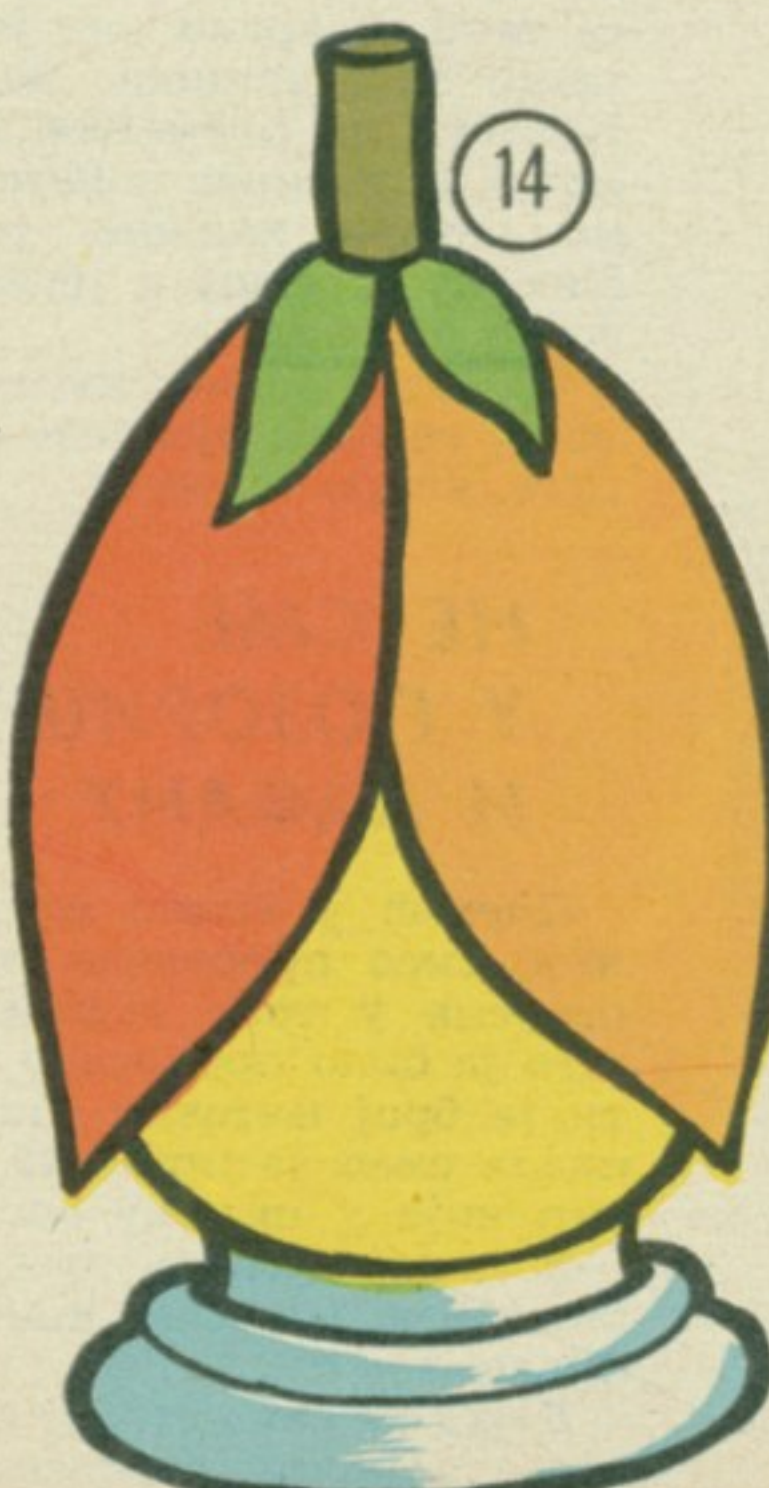
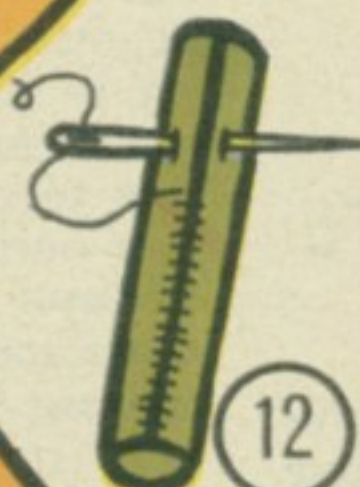
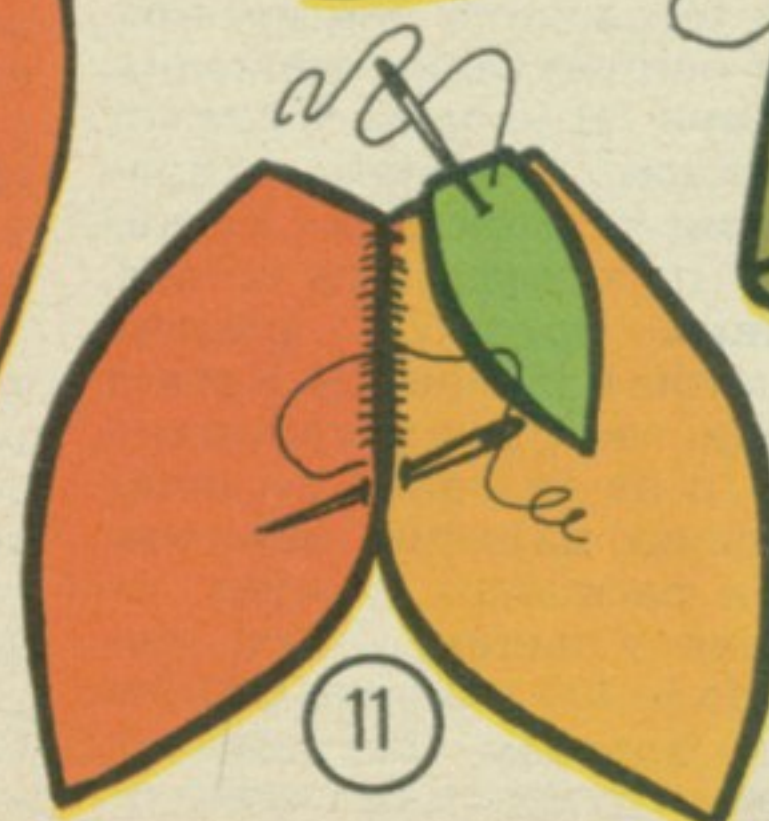
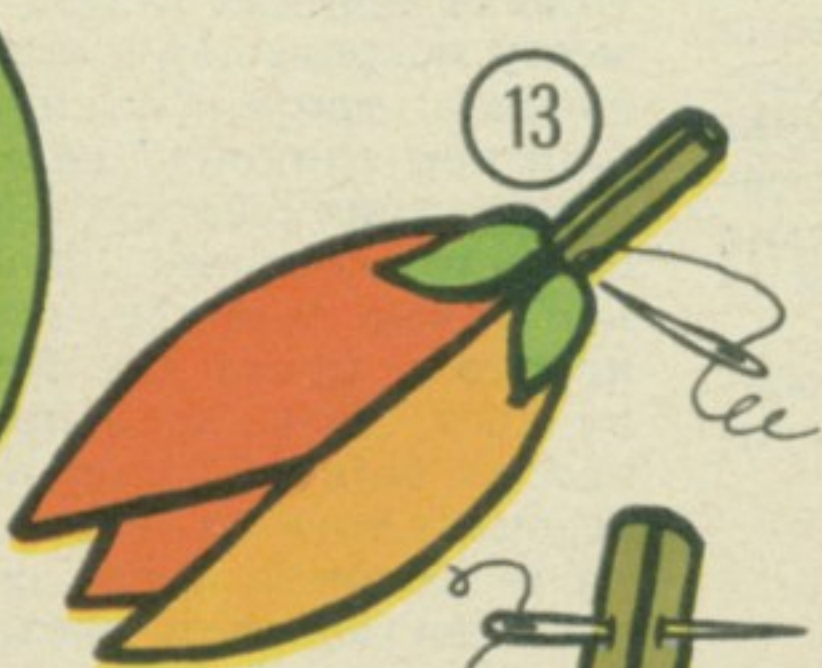
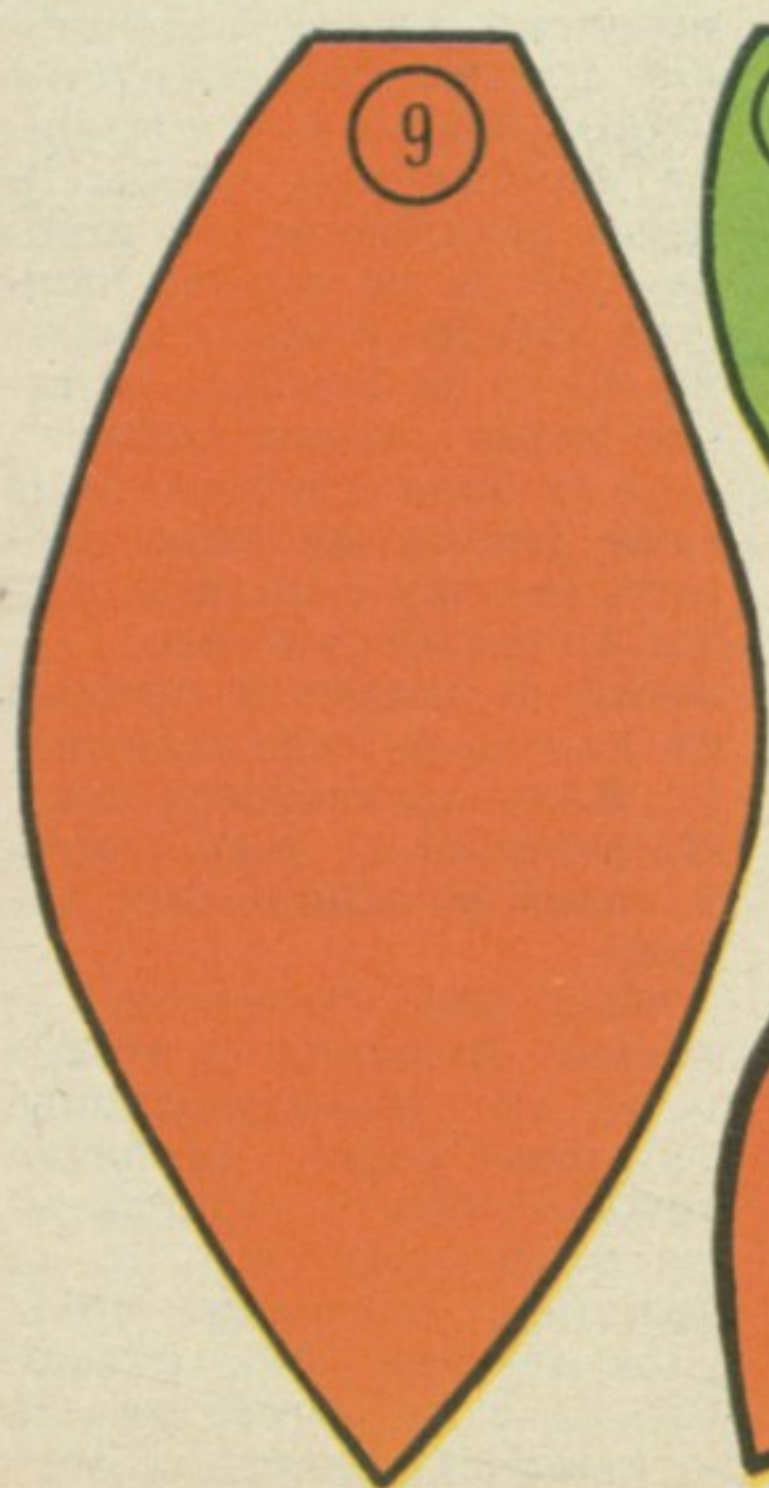
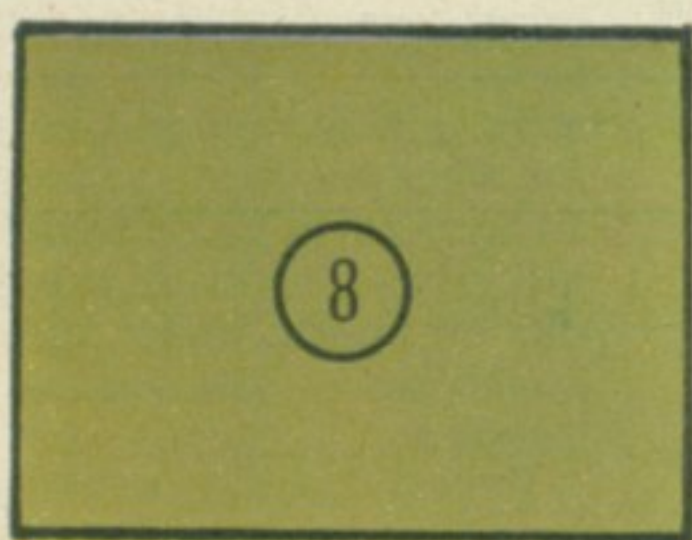
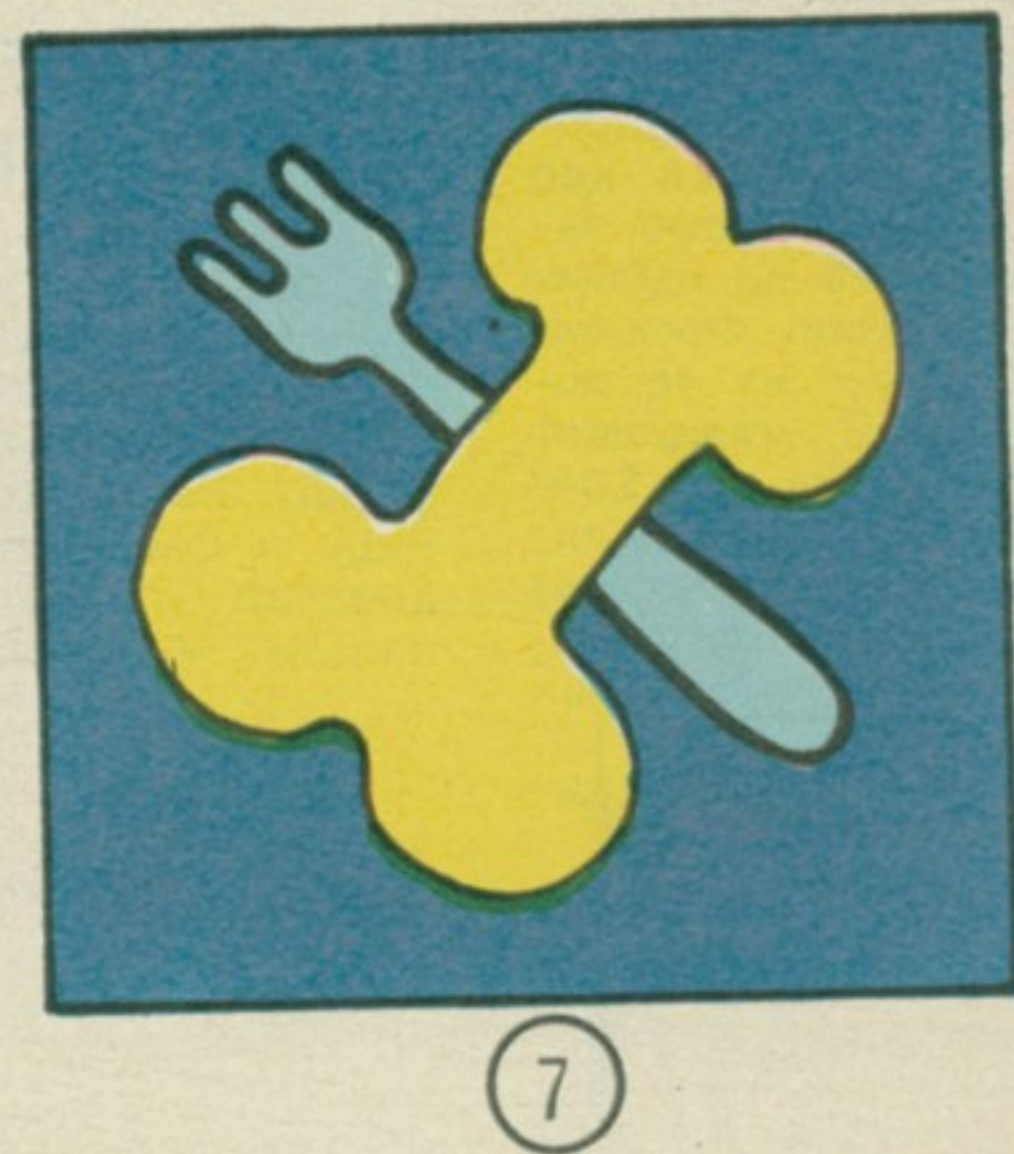
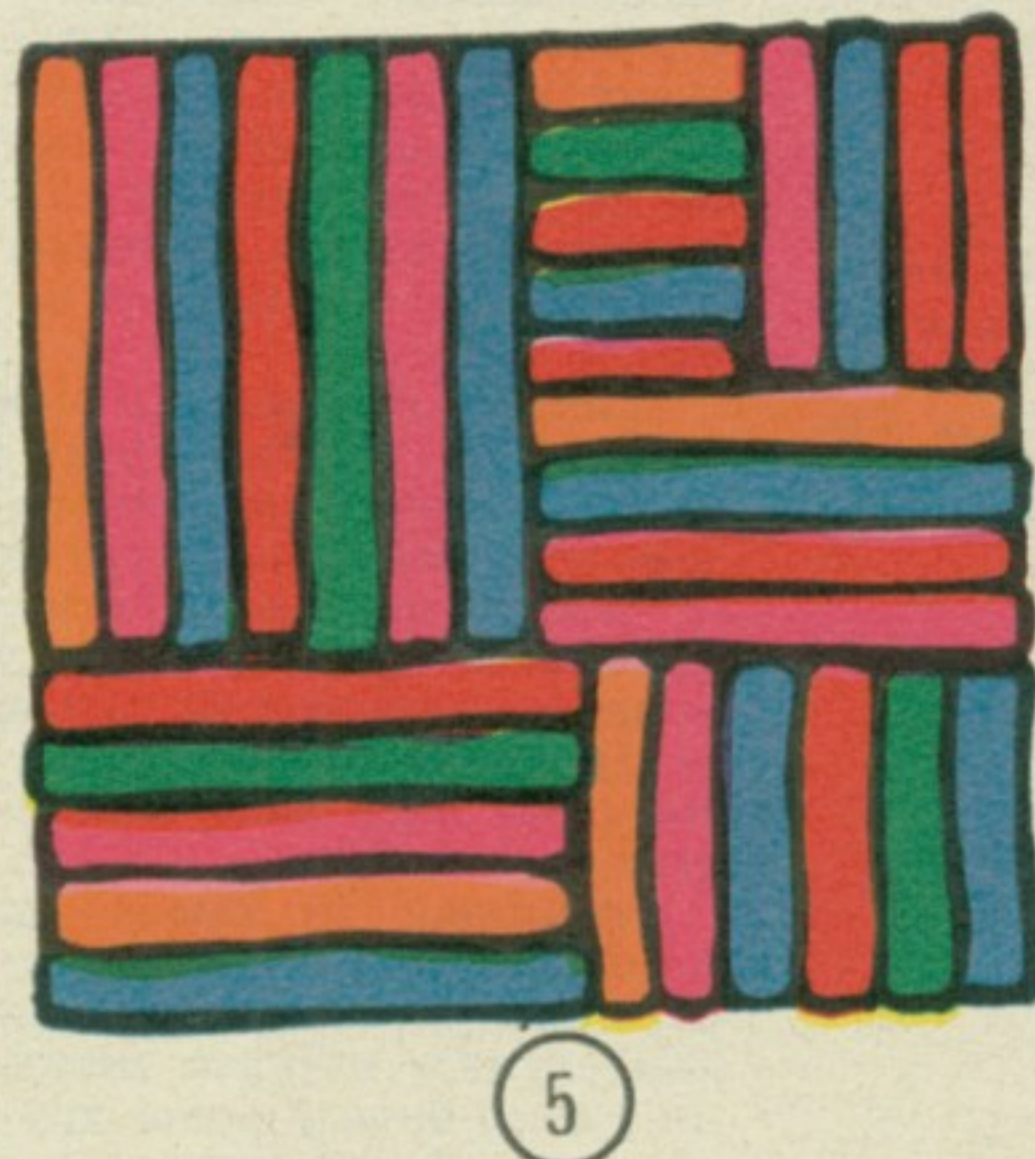
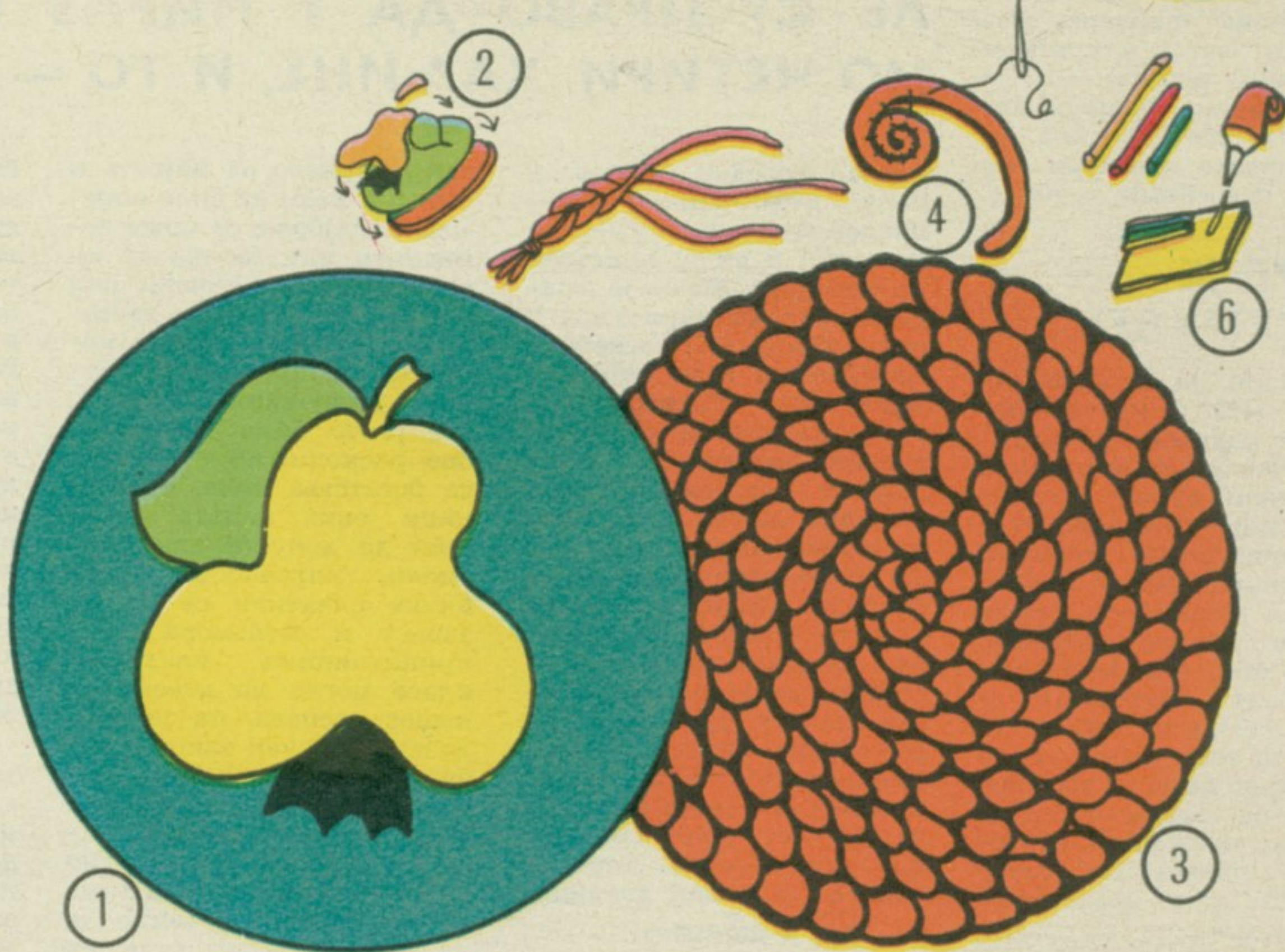
НАПРАВИТЕ САМИ

За лепшу КУХИЊУ

Често је и једна ситница довољна па да кухиња или сто изгледају веселији, лепши. Зато вам данас предлагемо да обрађујете маму и сами направите подметаче за чаше и капицу за јаја.

Подметачи се овако праве: изрежите од картона круг димензија као на нашем цртежу 1. Затим на овај картон залепите комад платна истих димензија и

на крају на платно залепите неку сличицу — цвет, крушку, јабуку коју сте сами искројили од разнобојних крпица (црт. 2). На цртежу 3 приказан је подметач који ћете направити од уплетене лике или дебље вунице и ушити у круг (црт. 4). Леп подметач можете направити и од четвртастог картона на који ћете лепити палидрвца различите дужине и од њих правити шару по жељи (цртежи 5 и 6). На цртежу 7 је подметач направљен на исти начин као и на цртежу 1, само је у облику квадрата.

Капица за јаја: онима који воле да једу меко кувана јаја из чаше саветујемо да направе капицу да се јаје не би брзо охладило. Наш узорак има облик цвета, а ви можете правити какав ви желите и волите. Цртеж 8 приказује дршку цвета, црт. 9 латицу а црт. 10, лист уз дршку. Латице зашијте једну уз другу (црт. 11) па на горњи слој сваке латице пришијте лист, а затим зашијте петелку (црт. 12) и причврстите је на цвет (црт. 13). На цртежу 14 је приказано како се капица ставља на јаја.

МИЛОВАН СЕКУЛИЋ

НИКО МИ НЕ МОЖЕ

ПОМОЋИ!

Тог тренутка могао сам само да проклињем себе што сам се икад прихватио ронилачког посла. Покушао сам да се померим, али нисам успео. Боце на мојим леђима и каишеви којима су биле везане запеле су за стену и ја сам застао прикљештен: нисам имао простора ни да се померим. Горе у чамцу нисам оставио никога ко би сада могао да ми прискочи у помоћ.

Јасно ми је било да сам жив сахрањен и да ћу умрети чим утрошим ваздух из боце. Они, горе на броду, неће то ни знати, мислиће да још роним.

А све је почело неколико дана раније.

УДАРАЦ У СТЕНУ

Велики трговачки брод стране компаније од 84.000 бруто регистарских тона, тешко натоварен, полако је упловљавао у једну нашу луку на Јадрану.

Дан је био сунчан, прави септембарски. Капетан и посада налазили су се на својим местима обављајући уобичајене послове приликом оваквих пристајања. Мирно море омогућавало им је да лако и безбедно уђу у луку.

Иако је то било неуобичајено, капетан је већ унапред уписао у бродски дневник да је дан прошао у реду и да је брод пристао. Уз дан и месец ставио је и годину — 1962.

Неочекивано и за саме посматраче на копну, пловача грдосија је скренула према ободу луке! Капетан је имао намеру да скрати пут и што пре приђе док иако је знао да је дно многих лука у свету по ивицама покривено стенама, а море недовољно дубоко да поднесе таквих голијата.

Изненада, на броду се зачу потмули удар који је долазио одоздо. Цела бродска конструкција лако се затресла.

Капетан је пребледео. Грашке зноја оросиле су му чело. Знао је да брод вреди неколико милијарди динара и да штета, за коју је он одговоран, неће бити мала. Није имао снаге да говори. Једва је некако промуцао:

— Зауставите машине и спустите сидро. Изгледа да смо ударили у подводну стену! Остаћемо изнад ње, можда их доле има још!

ЗАРОНИЋУ!

Следећег дана увече капетан је закуцао у Сплиту на врата стана двадесет трогодишњег рониоца Милована Секулића. Замолити су га

да зарони и утврди какво је и колико оштећење брода.

— Нисам хтео ни да чујем за то — сећа се Милован — јер при себи нисам имао ронилачко одело. Тих дана сам ронио на северном Јадрану. Оставио сам га тамо јер сам кући дошао само на неколико дана да обавим личне послове.

Лежао сам
непомично у процепу
између подводне
стене и брода.
Изненада, пало ми је
на памет
нешто што ме је
просто следило.

ве. Међутим, капетан је био упоран, преклињао ме је!

У кући сам имао само резервне боце са атмосферским ваздухом, пераја, маску и купаће гаице — недовољно за прописно роњење, али сам, гледајући тужно капетаново лице, ипак попустио. „Добро, заронићу сутра у подне“, пристао сам.

Тачно у заказано време Милован је у чамцу пристао уз брод. Море је било мирно. Заронио је. Клизио је све дубље и дубље држећи се дока брода. На дванаестом метру дубине угледао је стену у коју је брод ударио својим дном. Десило се то вероватно у тренутку стварања подводног таласа, а сада, док је море било мирно, дно је било само пола метра изнад стене.

Човек-жаба опрезно је осматрао при светлости батеријске лампе

да ли је стена пробила дно брода. Нигде није видео никакву рупу, али је установио да је дно од ударца у стену улубљено.

У ЗАГРЉАЈУ СМРТИ

— Нисам могао да видим величину улубљености и да је опишем јер се то споља није видело — наставља Милован. — Зато сам решио да уђем у пролаз између стене и дна брода ширине од само 50 сантиметара! Окренуо сам се на леђа, лицем према броду, и почео да се увлачим у процеп.

Готово да сам се био цео увукао када сам осетио да се на грзај ногу моје тело уопште не помера напред! Покушао сам још једном — ништа! Трудио сам се

да се смирим и да дишем равномерно. Гледао сам у црну бродску неман изнад својих груди од које ме је делило само 2 сантиметра! Било ми је јасно да ми је 84.000 бруто регистарских тона готово стајало на грудима!

Истог тренутка Миловану је пало на памет нешто што га је потпуно следило. Сетио се да поред ове луке сваког дана тачно у 13 часова великом брзином пролазе торпедни чамци изазивајући таласе који допиру до обале, одбијају се од ње и враћају према мору. Док се преноси кроз воду, снага таласа вишеструко порасте. Само један био је довољан да заљуља цео брод изнад његових груди који би тада загазио још дубље, насео му на груди и потпуно га смрскао!

— Страх, какав никад дотле у животу нисам осетио, просто ме је одузео! — узбуђено прича Милован. — Ипак, нисам се предавао. Одлучио сам још једанпут да покушам да се извучем. Чини ми се да никад нисам био мирнији мада сам тешко успео себе да натерам на то. Померао сам се лево-десно милиметар по милиметар. Нисам хтео да мислим на торпедне чамце...

Кад сам осетио да ми се један каиш на рамену олабавио, наставио сам да се помера напред. После десетак минута успео сам да се извучем!

Клекао сам на дно мора. Нисам веровао да сам жив. И баш тог тренутка осетио сам таласање воде: торпедни чамци управо су пролазили поред луке!

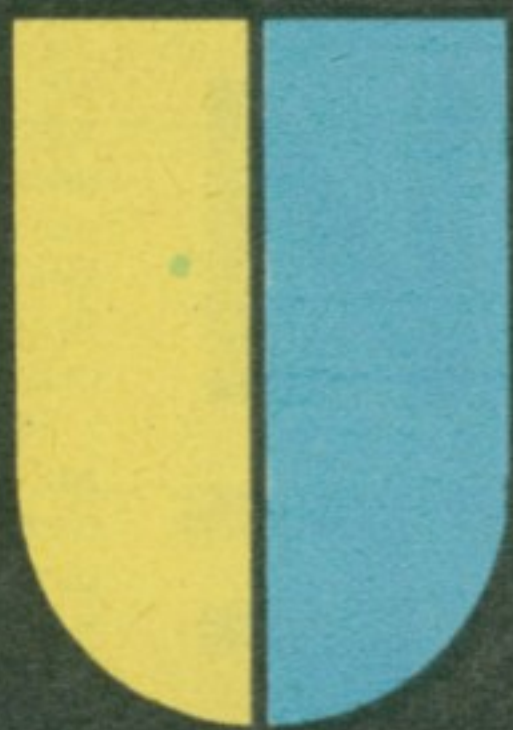
Иако сам једва избегао смрт, нисам извршио задатак! Сачекао сам да се море смири, скупио храброст и поново се вратио у процеп. Овога пута боце сам левом руком вукао за собом. Када сам изронио кратко сам саопштио капетану брода: „Оштећење је велико, али можете да пловите!“

Вратио сам се кући. У огледалу сам видео неколико седих власи у коси које дотада нисам имао.

М. Тодоровић

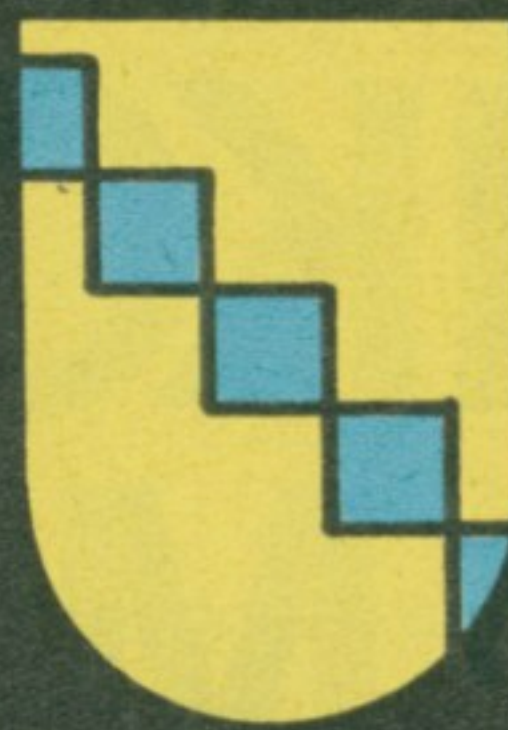
ГРИМАНИ

КОРНЕР

МОРО

ФОСКАРИНИ

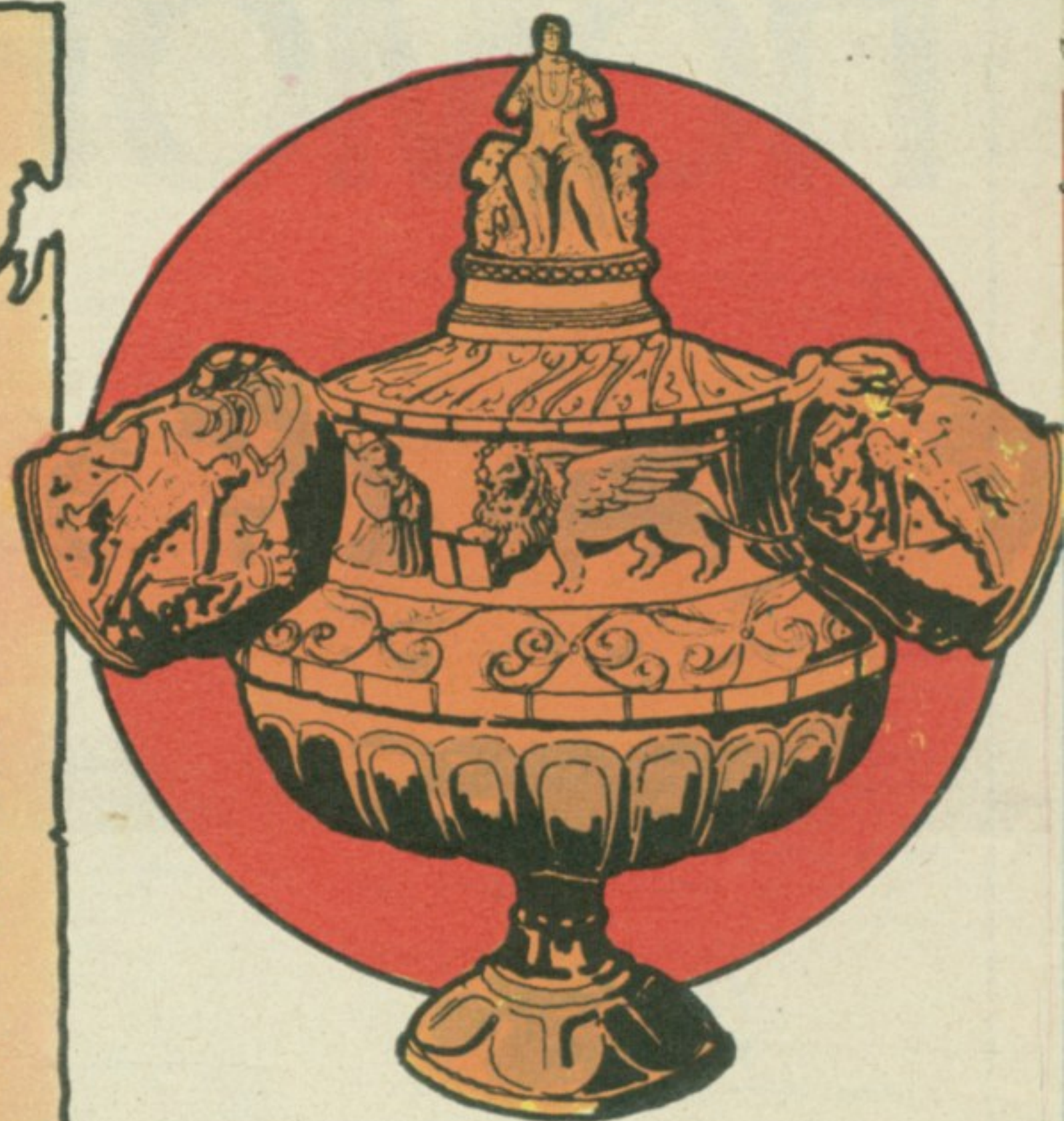
БУСТИНИАН

ФОСКАРИ

МАНИН

Данашња Палата дуждева на Тргу светог Марка у Венецији потиче из XIV и XV столећа. Градили су је познати италијански архитекти а унутрашњост украсили велики ренесансни сликари Тинторето, Веронезе, Тицијан. Због оригиналне мешавине готског стила и источњачких грађевина сматрају је једном од најлепших палата света. Уједно, она је у прошлости била и међу најчуднијим владарским дворцима. У њој се у исто време налазила дуждева резиденција, заседао Велики савет, врховно парламентарно тело Републике, и одлучивао суд. Тешко је и замислити да су у овој згради која представља прави драгуљ архитектуре изрицане смртне пресуде и одмах ту и извршаване. Било је довољно да било ко убади писамце с пријавом у „лавље чељусти“ — табле с отвором постављене на свим јавним местима — па је сваки грађанин, племић, а и сам дужд, могао бити ухапшен.

МАЛИПИЕРО

МОРОЗИНИ

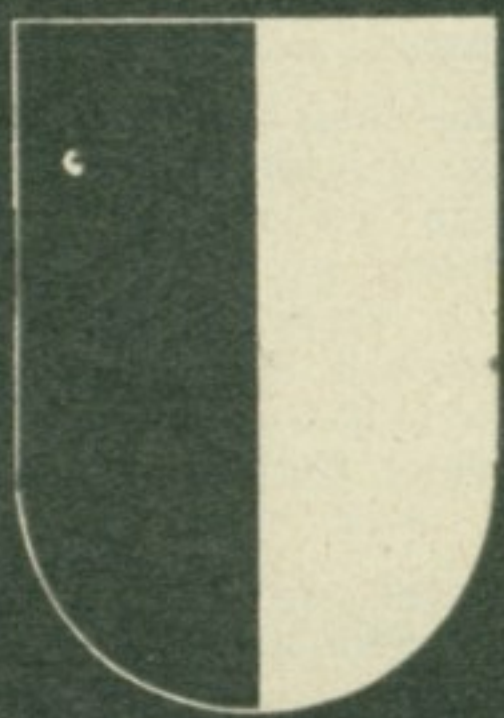
ТИЕПОЛО

БЕАДОЕР

ДАНДОЛО

ФАЛИЕР

САЛАМОН

БЕМБО

ЧИКОЊА

ТРЕВИЗАН

ПРИУЛИ

ПЕЗАРО

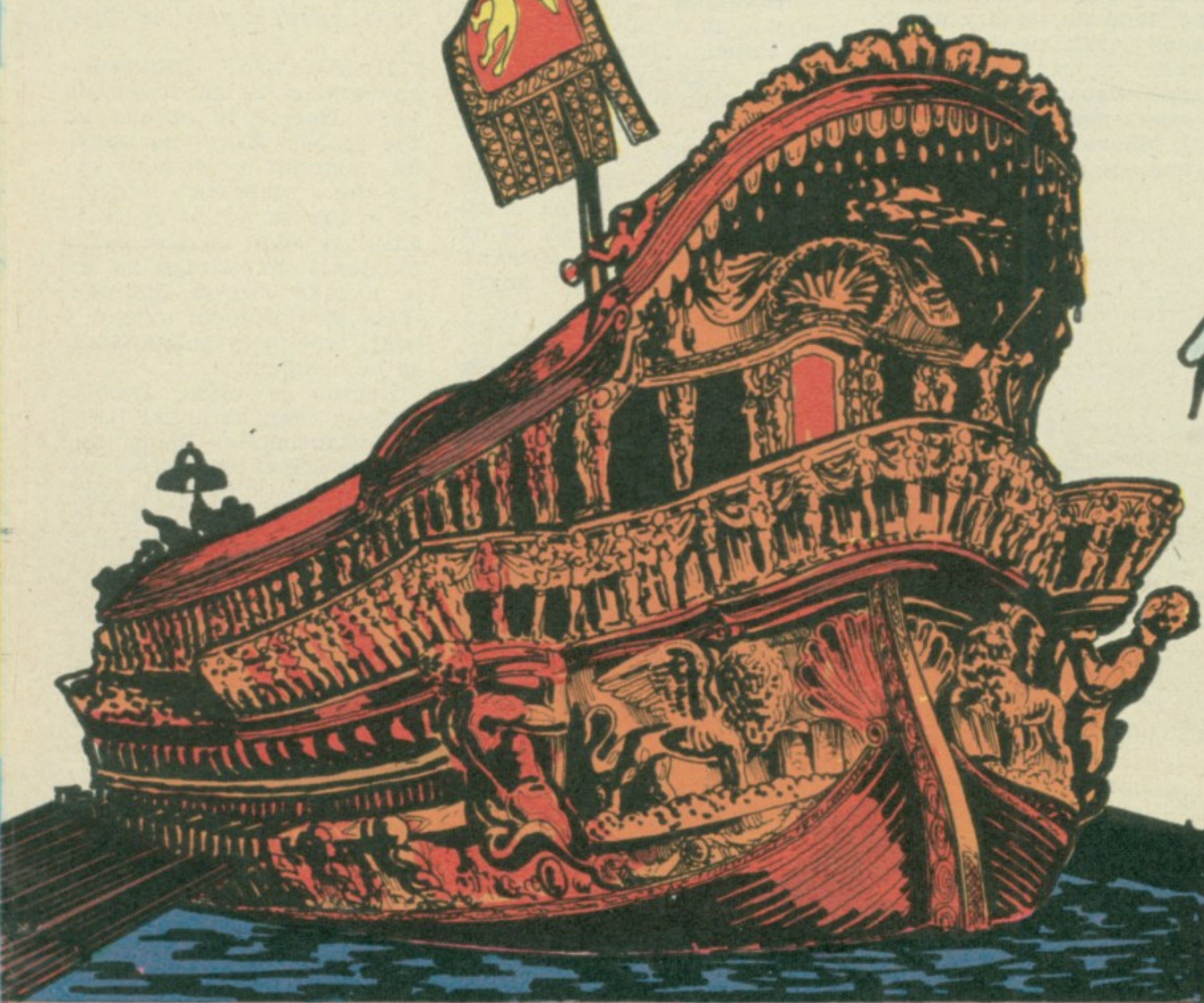
САГРЕДО

РЕНИЕР

Мада су сви племићи били једнаки, венецијански патрицијат ипак се делио на групе према старини племства. Прву групу су чиниле „старе породице“ чији су чланови припадали најстаријем племству. И оне су се међу собом делиле на „Апостолске“ (Корнер, Брагадин, Бембо и Ђустиниан) и „Јеванђелске“ (Контарини, Бадое, Санудо, Мемо, Морозини, Дандоло, Фалиер, Микиел, Градениго, Тиеполо, Полани, Бароци). Међу овим породицама, неке су се убрајале у највише племство, па су чак и две српске краљице припадале њима (Констанца Морозини, Ана Дандоло). Међутим, као што је Моро, чија је историја инспирисала Шекспира за лик Отелу, војсковође као Мочениго, Грети и Вениер, политичари као Барбариго, богаташи Вендрамин и Рецонико, и др. али и несрећни ликови, као што је дужд Франческо Фоскари (десно). На доњем цртежу приказан је величанствени „Бучинторо“, свечани брод дуждева, који су Наполеонов војници освојивши Венецију исецкали у комаде и продавали их као уметничка дела сваки за себе.

ГРАДЕНИГО

САНУДО

КОНТАРИНИ

ВЕНИЕР

August 74

Бавоље време! — прогунђа црноманаститалијански војник у шињелу гледајући густе обlake оловне боје изнад Скадра, а затим се продра на колону од двадесетак људи који су два и два у реду, оковани у ланце промицали поред њега и пењали се у затворени камион.

— Пожурите! Зар због вас да се смрзавам! — Рукaм је нервозно подигао оковратник шињела и добадио свом другу код камиона: — Ђовани, шта радиш, товари их брже!

Људи на које је викао, исцрпљени глађу и мучењем у скадарском затвору, једва су се кретали. Обучени у рите личили су на авети.

НЕОБИЧНИ ПУТНИЦИ

Када се и последњи затвореник попео у камион, шофер је дао гас и кренуо кроз градске улице. После пола часа кочнице су зашкрипале и камион је стао у луку. Оковане затворенике брзо су пребацили на путнички брод „Скендербег“. Зимогрозљиви Италијан који их је спроводио потурио је заповеднику страже на броду неки папир.

— Потпишите да сте их примили и нека вам је срећан пут! Ако се време

Пуцњи као грмљавина сручили су се на командни мост.

ЗАСЕДА

не погорша, у Ријеци Црнојевића бићете вечерас. — Погледао је на сат: било је 13 часова. Чим је узео потписани документ, прешао је погледом преко њега, а онда се тргао.

— Заборавили сте да напишете датум. Мислим да је данас 11. фебруар. — А затим смешећи се додаде: — Гдину знате: 1942!

После неколико минута „Скендербег“ је испловио али се ускоро време погоршало; густа магла на Скадарском језеру створила је непрозирну завесу па је брод морао да успори пловидбу. На њему се налазило око дванаест италијанских војника и четири официра, неколико чувара затвореника, две жене, путнице, десетак чланова посаде и двадесет окованих сужњева, у ствари црногорских интернираца које су водили на Цетиње на суђење.

Што је време више одмицало магла је постајала све гушћа а пловидба „Скен

У МАГЛИ

дербега“ све спорија. До вечери брод је једва успео да се довуче до Вирпазара. Капетан је донео одлуку да ту преноће и да пут наставе ујутру.

НАПАШЋЕМО ГА!

Са врха брда Рудине, изнад Скадарског језера, командир друге чете партизанског батаљона „Царев Лаз“ Блажо Јанковић имао је идеалан преглед једног дела пловног пута између Вирпазара и Ријеке Црнојевића. Овде се налазио већ два дана по налогу команданта батаљона Андрија Пејовића са задатком да осматра пловидбу на језеру и омета италијански саобраћај. Магла која се 12. фебруара, два дана након по-

Блажо је стрпљиво чекао да се појави брод. Решио је да га не пропусти.

ласка „Скендербега“ из Скадра, спустила, кварила му је посао. Ипак, већ од раног јутра био је на опрезу.

Блажо није очекивао да ће неко по таквом времену испловити, макар и чамцем. Зато се изненадио када је око шест часова кроз сиву завесу измаглице на језерској води назрео црни дим.

— Немогуће! — изненађено је узвикнуо. Није могао да поверује иако су кроз јутарњу сувоумразицу до њега све јасније допирали шумови које су стварали бродски мотори.

Командир је одмах закључио да се брод креће према Ријеци Црнојевића јер у овом градићу претходних дана ништа слично није пристало да би оданде сада одлазило.

— Боже! — просто је одлетео до командира вода Воже Јанковића који се одмарао недалеко. — Брзо се пребаци чамцем на другу

обалу језера и дочекај борце друге чете, кренули су са брда Баса овамо. Задржи их на левој обали а ја ћу овде, на десној, остати са Ражњатовићем и Вукашевићем. Брод ћемо напасти истовремено. Ухватићемо га у клешта!

Боже није чекао да му се двапут каже. Чим је замакао за стење, Блажо је са двојицом бораца стрчао на обалу и оставио их у заседи у једној напуштеној крчани. Он је остао на обали. На месту где се налазио Скадарско језеро је било сужено у теснац.

ПОД КИШОМ ОЛОВА

Минути су пролазили. Брод се приближавао полако. Рад његових мотора све се јасније разазнавао. Тројица другова у заседи били су мирни. Нису знали о каквом се броду ради.

После извесног времена Блажо је извирио из заклона управо у тренутку кад је брод изронио из магле. На његовом боку јасно се видело име „Скендербег“ исписано белом бојом. Тројица партизана у заседи напрегоше очи: гледали су одела на људима који су се мували на палуби.

— Италијани! — узвикну Блажо, намести чвршће капу на главу и лати се оружја.

Пуцњи као грмљавина сручили су се на командни мост. Иверје је летело на све стране. Људи на палуби панично су трчали тамо-амо тражећи заклон. Због брзине којом су Блажо и другови пуцали, Италијанима се чинило да их је напала читава бригада. Неки су побацали пушке у воду, остали су довикивали да ће се предати.

Настао је тајац. Гробна тишина владала је над језером. Заповедник брода одмах је издао наређење да се пристане у близини обале. Међутим, док је „Скендербег“ маневрисао тражећи најпогодније место за пристајање, на супротну обалу језера пристигла је група партизана из друге чете. Видевши Италијане, осули су палбу.

Убитачна ватра партизана, сада и слеве а здесне обале језера, плуштала је по палуби „Скендербега“. Брод се ускоро зауставио у близини обале и Италијани су се предали.

Командант акције Блажо Јанковић брзо се попео на брод и ослободио интернирце. Како је акција изведена у близини Ријеке Црнојевића, одакле су Италијани могли брзо интервенисати, требало је бродом кренути што брже одатле.

После краћег размишљања командант акције је наредио да се заробљени Италијани спроведу у Штаб батаљона, а „Скендербег“ да се пребаци до Басагура и Каруча и потопа како га Италијани више не би могли користити.

Ускоро најлепши брод на Скадарском језеру више није постојао.

С. Ђ.

Улица
ЛУЦКАСТИХ
БР. 13

НЕ
ДИРАЈ!

ВИДИ ШТА САМ
ЗДИПИО! НАЗВАЋЕМО ГА
„МЕСЕЧЕВ МОДУЛ“!

ЈА САМ САМО ХТЕО
ДА ПОМОГНЕМ...

КА
ЈЕ-
ТОГЛАВ
САМ

МНОГО ЈЕ ПАМЕТАН! А
ТЕК ШТО ПРИЧА... КАД
ХОКЕ ДА КАЖЕ „ДА“,
КАЖЕ
„АВ-АВ“!

ПРИЗНАЈЕМ, МОЖДА
САМ СА ОДЕЛОМ МАЛО
ПРЕТЕРАО... АЛ' САД СЕ
УОПШТЕ НЕ ПРИМЕЋУЈЕ
ДА СТЕ ЗРИКАВИ!

ТО ЈЕ КАТАСТРОФА!
ОТКАКО СТЕ ЈЕ ОПЕРИ-
САЛИ, СВИМА МОРАМО
ДА ОБЈАШЊАВАМО ДА
ЈЕ ТО КАМИЛА!

КАКАВ ЈЕ ДАНАС БИФТЕК,
ГАЗДАРИЦЕ? ОНАЈ ОД ЈУЧЕ
ОДНЕО САМ ОБУКАРУ ДА МИ ГА
УДАРИ НА ЦИПЕЛЕ УМЕСТО 50-
НОВА!

ОВДЕ ЛЕПО ПИШЕ
„ГАРАЖА ЗА КАМИО-
НЕ“, ЗАР НЕ?

НАСТОЈНИК

ЗАР ВИ БАШ
НИСТЕ МОГЛИ ДА
ДОБЕТЕ ПЕТ МИ-
НУТА РАНИЈЕ?

ЛЕТЊА
РАСПРОДАЈА

ТАКМИЧ
У
ШАХТУ!

Годинама је Еди Брукс размишљао како ће се дивно осећати када Тошира Шимуру ухвати у нишан свог снајпера. А када је тај час најзад дошао Еди се није осећао нарочито славно; уместо снајпера у рукама је држао далекометну ваздушну пушку напуњену стрелама са омамљујућим средством какве се често употребљавају у лову на крупну дивљач.

До сусрета је дошло 12. јануара 1973. године. На огромном Шимурином ранчу у североисточном Бразилу. Бивши пуковник, некадашњи командант малог озлоглашеног логора за време јапанске окупације Филипина, живео је ту од краја II светског рата умакавши суђењу за ратне злочине.

Брукс је пузио кроз густо шипражје дунгле жарко желећи да у Шимурино лице које га је прогонило још од детињства испали праве хице. У том истом часу злочинац је, са двојицом бразилских телохранитеља следио траг јагуара-убице. Звер је на његовом имању заклала два најбоља бика и они су наоружани ловачким пушкама, ишли да је убију. Еди Брукс пузио је према њима.

МАЈСТОР КАРАТЕА

„Разиђите се већ једном, проклети били!“ мислио је надајући се да ће телохранитељи оставити Шимуру самог. Никако није желео да страдају невини, чак ни у овако изузетним ситуацијама. Као да је добио телепатско наређење, Шимура је одсекним покретима показао пратиоцима да се удаље на леву и десну страну. Они су схватили да треба да чувају бочна крила док ће газда ићи право на јагуара притајеног у шипражју на некој ниској грани. Брукс је одахнуо.

Нечујно је кренуо упоредо са првим, плећатим бракјилијом, држећи га на нишану. Морао је да га погоди од прве и то страга у врат како би успављујуће средство деловало тренутно.

Када је притиснуо обарај, стрела се уз једва чујан фијук зарила на право место. Бракјилија се затетурао и после неколико корачаја, пао на колена испуштајући пушку из руку. Брукс је знао да су му паралисане гласне жице и да ће спавати најмање два са та.

Другог телохранитеља стрела је стигла поред потока на који се сручио лицем на доле. Брукс га је извукао и оставио у шипражју. Сада је преостао само Шимура који је, мада се ближио шездесетој, био веома опасан противник, мајстор каратеа и ђаволски спреман са оружјем у руци. Тако је почео један од најчуднијих обрачуна са злочинцима II светског рата.

Мада су трагања за ратним злочинцима, на пример Адолфом Ајхманом или Мартином Борманом, имала

ЛОВ НА ПУКОВНИКА ШИМУРУ

Еди Брукс

**ИАКО ЖЕЉАН ОСВЕТЕ,
ЕДИ БРУКС ЈЕ ЗНАО ДА
ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ УМАКАО
СУЂЕЊУ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ
НЕ ЗАСЛУЖУЈЕ
ТРЕНУТНУ СМРТ. ЗБОГ
ТОГА ЈЕ ОДЛУЧИО ДА ГА
ОТМЕ И КРИШОМ ПРЕ-
БАЦИ НА ФИЛИПИНЕ.**

веома велики публицитет, мало људи зна да су за јапанским злочинцима пре дузмане бројне и тешке потраге. Тако је филипинска влада расписала потернице за 173 бивша официра Јапанске царске армије осуђена на смрт због злочина извршених на Филипинима над домаћим живљем и америчким грађанима.

Пуковник Тоширо Шимура, заповедник Цивилног казненог логора број 7 који се налазио у близини Северног Лузона у Лаоагу, био је на челу списка.

Еди Брукс је имао девет година када се са својом породицом нашао у логору број 7. Његов отац Роберт Брукс био је надзорник плантажа конопље када су 1942. године Јапанци окупирали острво.

У почетку је Еди био сувише мали да би схватао шта се догађа. Једино је знао да је одведен из стране куће, одвојен од оца и са мајком и малим сестрама стрпан у прљаву, слабом покривену колибу са десетинама других жена и

деце. Знао је, такође да је гладан пошто су сваког дана добијали само шаку пиринча и малу порцију натрулог поврћа.

„Многи јапански официри и чувари логора били су окрутни“ написао је Филипински историчар Карлос Ботанг у студији о окупацији. „Али ниједан се по свирепости није могао мерити са пуковником Тоширом Шимуром. Шимура је пре рата био страствен ловац и за време окупације само је променио плен. Намерно је пуштао затворенике да побегну уживајући потом да их лови кроз густу дунглу око логора.

ЕДИ ЋЕ ОСВЕТИТИ ОЦА!

Његови људи направили су по читавој области клопке међу којима су се нарочито истицале закамouflиране дубоке рупчате са шипљатим дрвеним коцима пободеним по дну. Зна се да је најмање 30 затвореника упало у њих и умирало страшном лаганом смрћу. Још теже муке чекале су оне који би били ухваћени живи...

Један од таквих био је Роберт Брукс ухваћен са још двојицом после бекства из логора јуна 1943. Казна је извршена на отвореном простору између мушког и женског дела логора и породица Брукс морала је, као и остали, да присуствује. Бегунци су обешени на гама за дрвена вешала и остављени да умру од глади и жеђи.

Наредних шест дана Еди и његова мајка слушали су јауке обешених. Био је кишни период и вода се поточима сливала по несрећницима. Сваког јутра пуковник Шимура пројахао би поред њих на великом риђем пастуву и шибао их корбачем да установи јесу ли још живи. Свирепи осмех показивао је да ужива у њиховим мукама. Вирећи кроз бодљикаву жицу Еди

се тада заклео да ће осветити оца.

Седмод дана тела су скинута и бачена у заједнички гроб на ђубриште иза логора где је већ лежало више од 300 Американаца и „сумњивих“ Филипинаца. Новембра исте године придружила им се и Едијева мајка, жртва епидемије тифуса која је десетко-

вала логор. Само недељу дана касније од куге су умрле обе Едијеве сестре, једна од седам, друга од три године.

Много касније Еди је сазнао да је пуковник Шимура намерно дозволио да болести однесу толике жртве одбијајући помоћ швајцарског Црвеног крста из Маниле за време епидемије. Рачунао је да ће имати мање уста да храни ако више затвореника страда.

Када су Американци ослободили логор број 7 децембра 1945. године, Еди Брукс, тада 12-годишњак, био је један од 23 преживела затвореника. Следеће две године провео је по болницама лечећи се од последица потхрањености и тропских инфекција. Године 1947. вратио се у Америку породици свог ујака.

У даљем животу Еди Брукс се привидно није разликовао од толиких младих из околине Сан Франциска. Завршио је гимназију, одслужио војску, стекао диплому више школе, оженио се и добио двоје деце. Али, није мирно спавао мислећи на освету. Знао је да је Тоширо Шимура избегао казну неставши после ослобођења Филипина.

ЛАЖАН ТРАГ

Још 1952. године Брукс је један распуст провео у Јапану покушавајући да дозна што више. Прегледао је документа Америчких окупационих власти у Јапану, посетио Шимурином родни град Саку и пратио његове рођаке како би се уверио да се бивши пуковник не крије негде у Јапану. Успео је да сазна само да је Шимура са још тројицом јапанских официра малим бродом са Филипина побегао на Борнео.

За време тих трагања Брукс је чуо за организацију Рејнхолд коју је основао и финансирао богати Американац Џејмс Рејнхолд чији су мајка, жена и троје деце страдали у логору Санто Томас код Маниле.

Састојала се од мале групе људи спремих да жртвују све да би јапанске ратне злочинце довели на Филипине пред лице правде.

Еди Брукс је ступио у организацију и сваки годишњи одмор и слободан тренутак проводио у трагању за новим подацима. Тако је живео пуних 20 година, а лажни трагови водили су

га у Аргентину, Чиле, Мексико, Француску, где год би се појавио неко ко би одговарао Шимурином опси су.

У међувремену навршио је 38 година и скоро се помирио са чињеницом да је Шимура или мртав или никад неће бити пронађен. А онда, октобра 1972. добио је писмо од Рејнхолд организације. У њему се налазио енглески превод чланака из једног бразилског листа, кратка информација о ловокрадици који је покушао да лови на поседу јапанског увозника В. К. Сакуре, па је упao у клопку са оштрим коцима и страдао.

У писму је још стајало: „Вероватно се опет ради о лажном трагу. Једина веза са Шимуром је рупа са коцима као у казненом логору, али такве клопке не морају бити ништа необично на великом имању у дунгли где врви од звери. Поменути Сакуро власник је увозно-извозног предузећа у лучком граду Белему на ушћу Амазона...”

ПОЧИЊЕ АКЦИЈА

Еди Брукс је сместа одлучио да крене тим трагом и 8. октобра стигао је у прашњави градић Куију. Сакуров ранч почињао је неколико километара јужније. Брукс је, наравно, претпостављао да ће му бити потребни дани да продере у њега и види власника али помогао му је случај. Само сат пошто се уписао у књигу гостију у једном хотелу градића, пред улазом се зауставио велики аутомобил из кога је изашао Јапанац.

Прошао је окружен снажним телохранитељима на неколико корака од Брукса и овај се једва уздржао да га не шчепа за гуцу. Јер то је, најзад, био лично Тоширо Шимура, који је, како је Брукс сазнао од послуге, дошао на пословни рачак са једним партнером.

Исте вечери Брукс је у Манилу послао каблограм: „Идентификација позитивна, потребна помоћ“. Ма како да је мрзео Шимуру и желео да га задави сопственим рукама, још одавно је направио друкчији план. Убиство Шимура било би свуда осим на Филипинима, окарактерисано као обичан злочин, а Брукс није намеравао да остатак

живота проведе у затвору. Осим тога, сматрао је да Шимура и не заслужује тренутну смрт. Зато је одлучио да га отме, кришом пребаци на Филипине и преда у руке закона. Због тога је морао да се врати у САД и направи детаљан план са организацијом Рејнхолд.

План је завршен јануара

1973. године. Седмог јануара Брукс се поздравио са женом и децом и одлетео у Белем. Дан раније у тој бразилској луци укотвио се и бродих Рејнхолд организације. Посаду су чинила два Филипинца чије су родитеље, такође, мучки убили Јапанци. Према договору ова двојица чекаће Брукса на броду спремна да

дигну сидро чим се он појави с пленом. Ако се не врати до 15. јануара, значи да је мртав и да је на њих ред да ухвате Јапанца.

Пре зоре 12. јануара Брукс се пробио кроз жичану ограду ранча и опрезно прокрчио пут према кући. Ту се притајио чекајући да се појаве ловци. Ви-

део је куда су Шимура и телохранитељи пошли, пратио их је на пристојној удаљености, у згодном тренутку уклонио телохранитеље и нашао се сам са Јапанцем заклоњен густим растињем. На овај сусрет чекао је 28 година!

— Рафаел! Енрико! — позвао је Шимура своје „гориле“. Брукс није могао да

га види јер је био заклоњен густим. Тада је чуо три пуцања и урлик умирућег јагуара. Шимура је, значи, звао телохранитеље да му помогну да убије звер. Изненада дрхтавица му прође читавим телом: Шимура ће сигурно посумњати да нешто није у реду чим се они не одазивају!

КРИК НИЈЕ ТРИК

Брукс је извукао пиштољ који је понео за сваки случај. Пушка са успављујућим стрелама није му била ни од какве користи пошто се уплашени Шимура сигурно неће открити да би могао прецизно да га узме на нишан. А са таквом лушком није смело да се промаши.

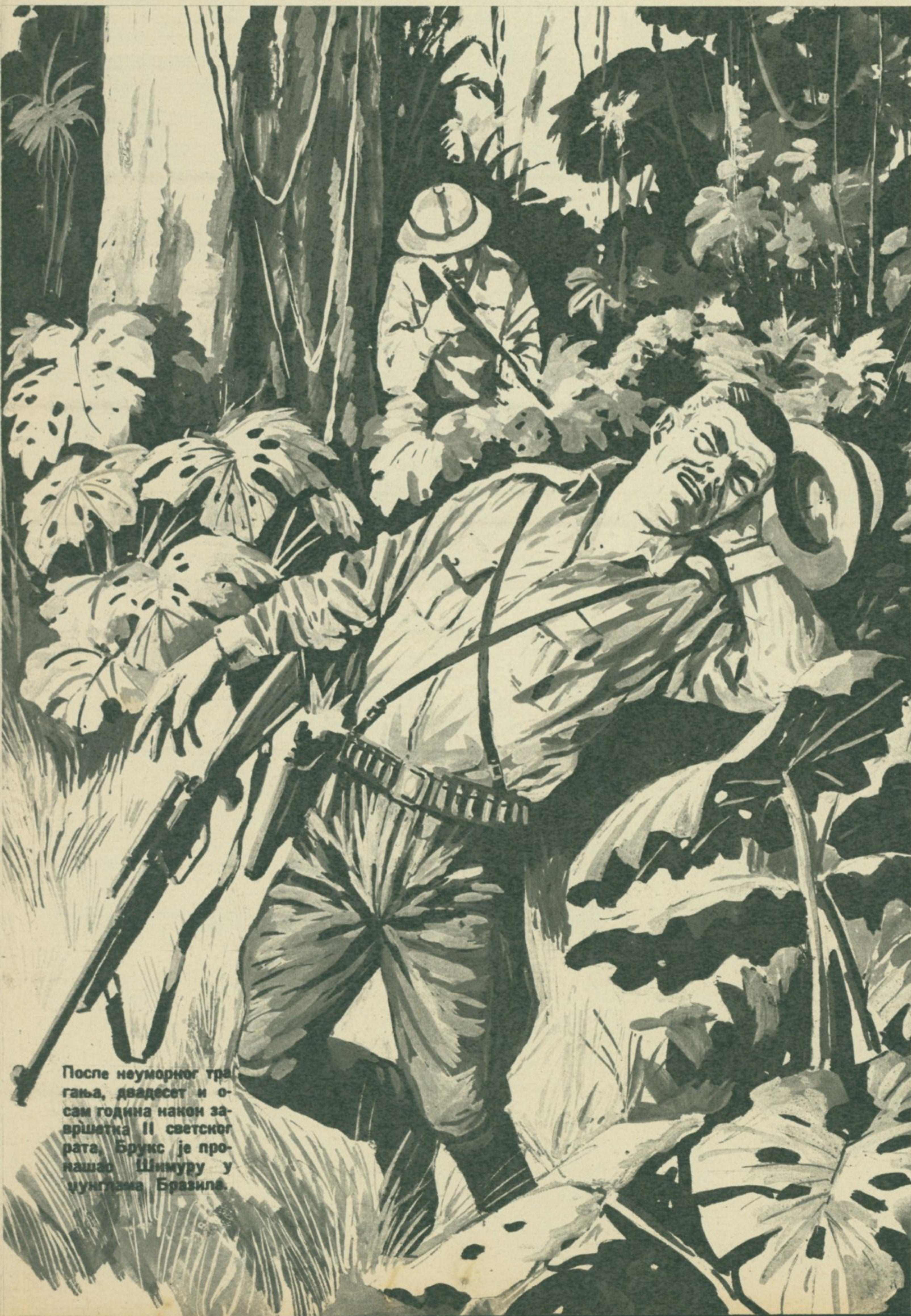
Почело је дуго, напето ишчекивање. Противници, невидљиви један за другог, чучали су у својим склопима очекујући да онај други први изгуби живце. Минути су се лагано претварали у сате. Бруксу је зној текао низ лице, уједали су га несносни тропски инсекти које није смео да отера јер би га и најмањи шум издао. Претпостављао је да је Шимура на око три метра од њега, али то није могао да зна тачно.

Одједном је са своје леве стране зачуо шум и махијално је цев револвера уперо у том правцу скоро притиснувши обарач. Прву мисао да је то Шимура смењала је следећа да такав човек никада не би почињо сличну неопрезност. А онда се сетио да је прошло више од два часа како су телохранитељи успавани и да омамљујуће средство сигурно престаје да делује.

Да је у праву показало се ускоро кад се појавио бракилац који се тетурао кроз шипражје. Скоро истовремено одјекнуо је пуцањ и Брукс је видео како телохранитељ пада размрскане главе. Шимура је пуцао у свог човека мислећи да је то његов невидљиви противник. Одмах је угледао и самог Шимуру како иде према убијеном и испалио је у њега читав шаржер. Чуо је болан јаук и помислио је да је бар један метак погодио циљ, али је оклевао да издаје док се не увери да је тако. Спремио се на ново испрљујуће чекање, но истог часа чуо је грозан крик од кога се следио. Сада је био сигуран да се не ради о лукавом Шимурином трику. Извукао се из заклона и пузећи пошао у правцу звука. Неколико метара даље угледао је дубоку рупу са оштрим коцима и на њих набијено Шимурино тело. Злочинац је упао у сопствену клопку! Брукс није знао да ли му је његов метак задао смртосну рану или су то учинили коци. То га није ни интересовало.

Еди Брукс налазио се на путу за Белем када је други телохранитељ пронашао лешеве, а на броду који је пловио према Манили када је случај пријављен полицији.

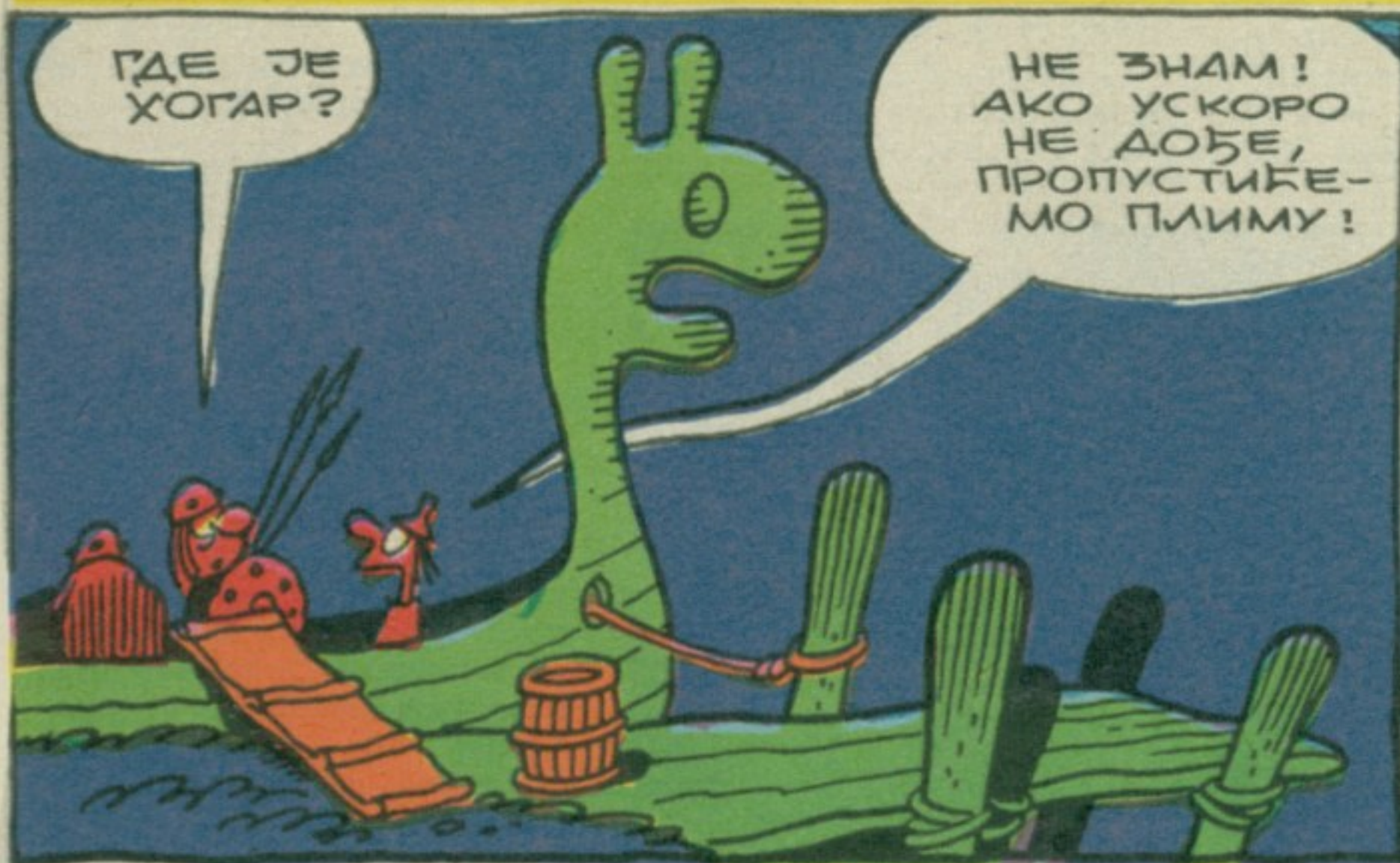
И. С.

После неуморног трагања, двадесет и осам година након завршетка II светског рата, Брукс је пронашао Шимуру у џунглама Бразила.

DIK
BROWNE

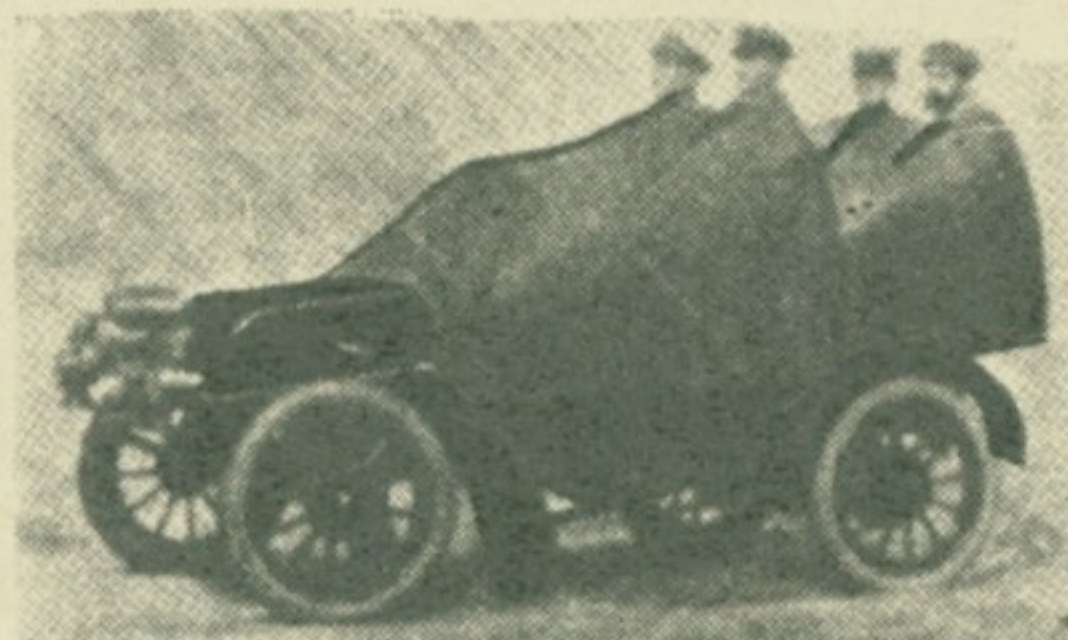
ХОТАР СТРАШНИ

КАКО СЕ НЕКАД ПУТОВАЛО

ЦЕО МОТОР У ПРТЉАГУ

НИ НАЈИСКУСНИЈИ ВОЗАЧИ НИСУ СМЕЛИ ДА КРЕНУ НА ПУТ БЕЗ РЕЗЕРВНИХ ДЕЛОВА И ТОПЛЕ ОДЕЋЕ.

Кијска кеџа из 1908. године од гумиране свиле и са непромочивим окрвратницима штитила је једну, две или четири особе од непогоде. Није била баш идеална заштита, али... боље ништа него ништа!

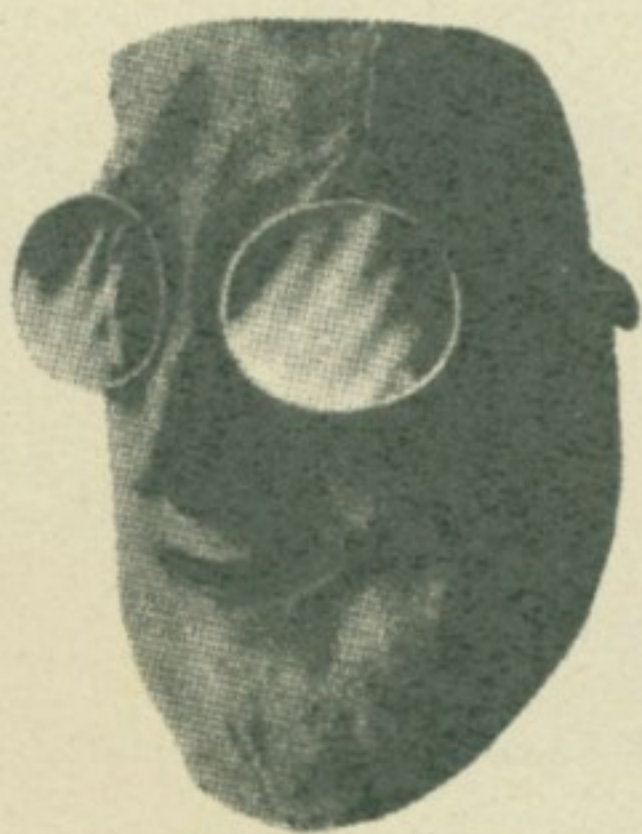
Када су кретали на пут, возачи с почетка овог века морали су да понесу и путну опрему, злу не требало. А списак те нужне опреме изгледао је овако: метална кофа, 40 метара јаког конопца, 5 литара уља за мотор, акумулатор, гасна светиљка за уочавање путних ознака, дизалица, две свећице, издувни и усисни вентил са седиштима и опругама, по један метар кабла за примарно и секундарно струјно коло, већа количина бакарне и челичне жице, резервне споне управљача, кардански зглоб, ланац, ремен, лежајевни, унутрашње гуме... Али то није све. Према списку америчког новинара Персија Мигаргла, објављеног 1905. године у Приручнику за аутомобилисте, у тој гомили резервних делова морало је да буде места за малтене и цео мотор!

Разуме се да су возачи морали да носе са собом и канте са горивом јер није било бензинских пумпи поред путева.

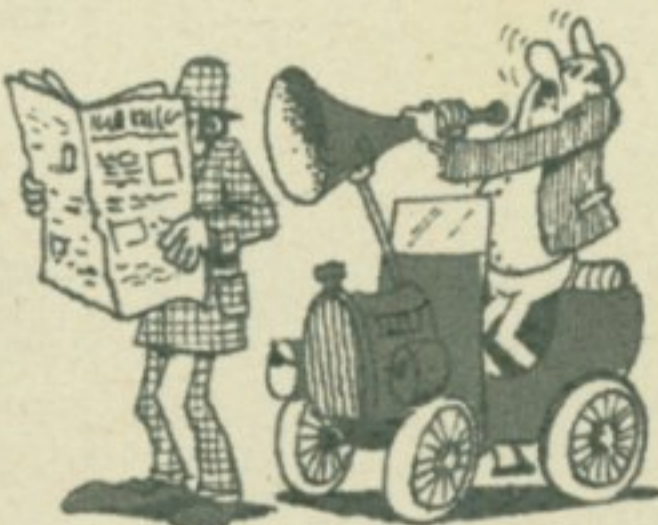
Најтеже је било женама-возачима. За њихову путну опрему побринула се енглеска новинарка Дороти Ливит па им је свесрдно препоручила да на пут не крећу без тешког крзног капута, кишне кабанице, камашни, крзног турбана, сапуна, ручног огледала, помоћу кога су осматрале пут иза себе (нагињање преко кола није долазило у обзир) и револвера за одбрану од напасника!

Уосталом, шта се обавезно носило за време вожње и шта се препоручивало за аутомобиле најбоље се види на нашим сликама.

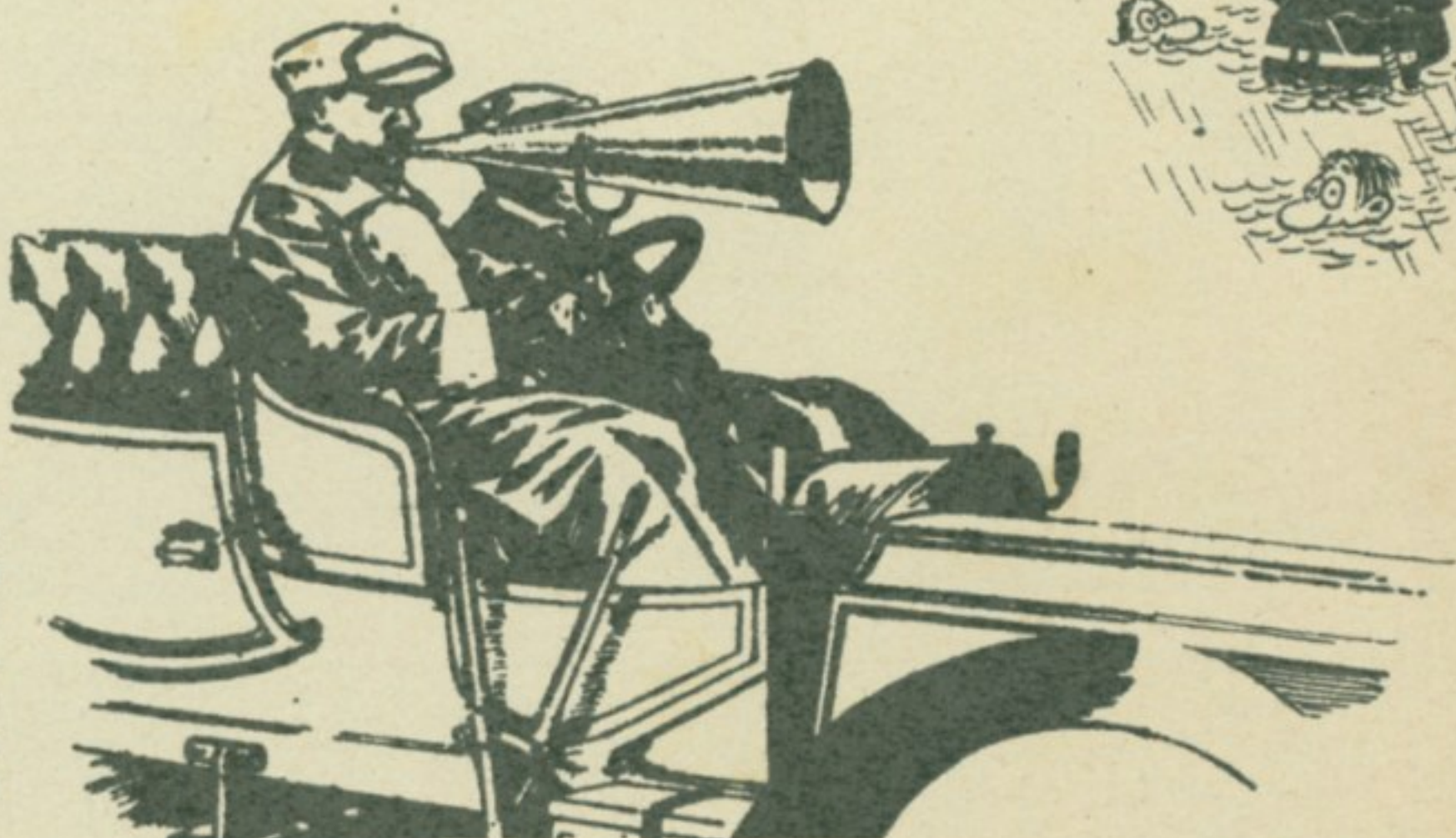
М. Т.

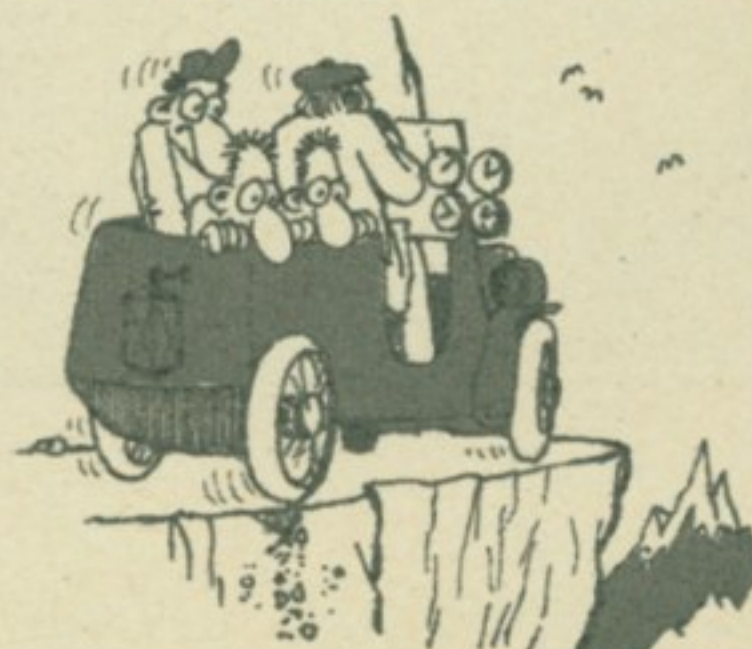
Ово није маска неког свемирског бића већ кожни штитник за лице возача из 1903. године. Није само јасно како се возач с њим осећао лети.

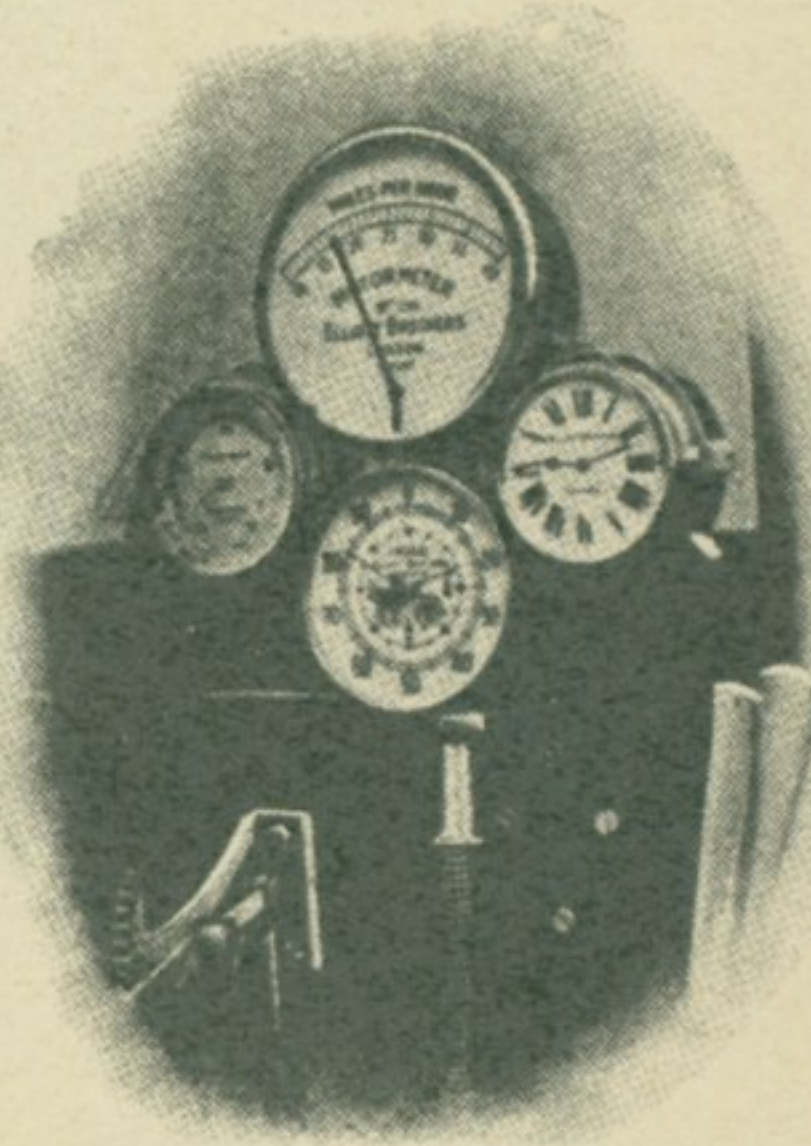
Усна сирена из 1903. године, ослоњена на средишњи носач волана, била је врло корисна. Возач је могао да дува у њу до миле воље а да притом ником не одговора за узнемиравање грађана. Важна је била сигурност!

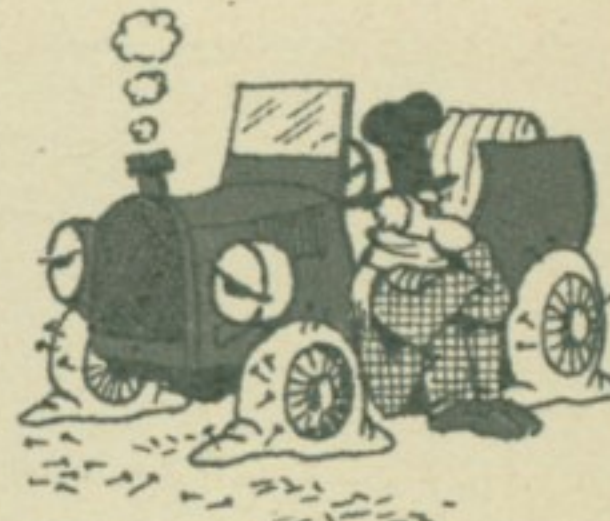
Капуљача за жене-возаче са отвором за очи и копреном од газе за дисање из 1906. године није била баш оригиналан изум, али је струјање ваздуха у њој било далеко веће него испод штитника за лице мушкарца.

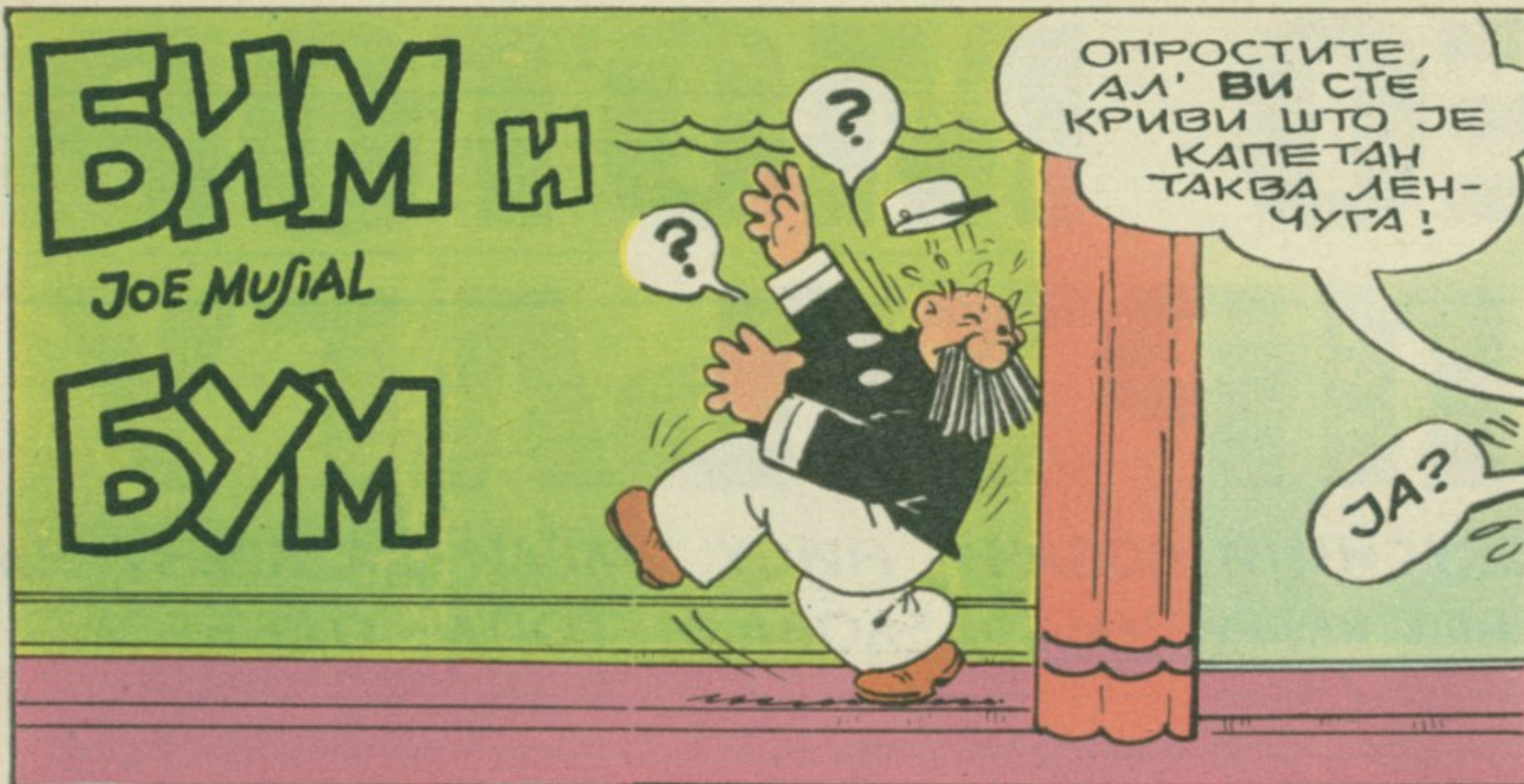
Добар изум нара вреди! Овај из 1914. године звао се електрични грејач волана. Тако су и по највећем мразу у отвореном аутомобилу руке возача биле на топлој волану. Што се тела тиче, ту помоћи није било.

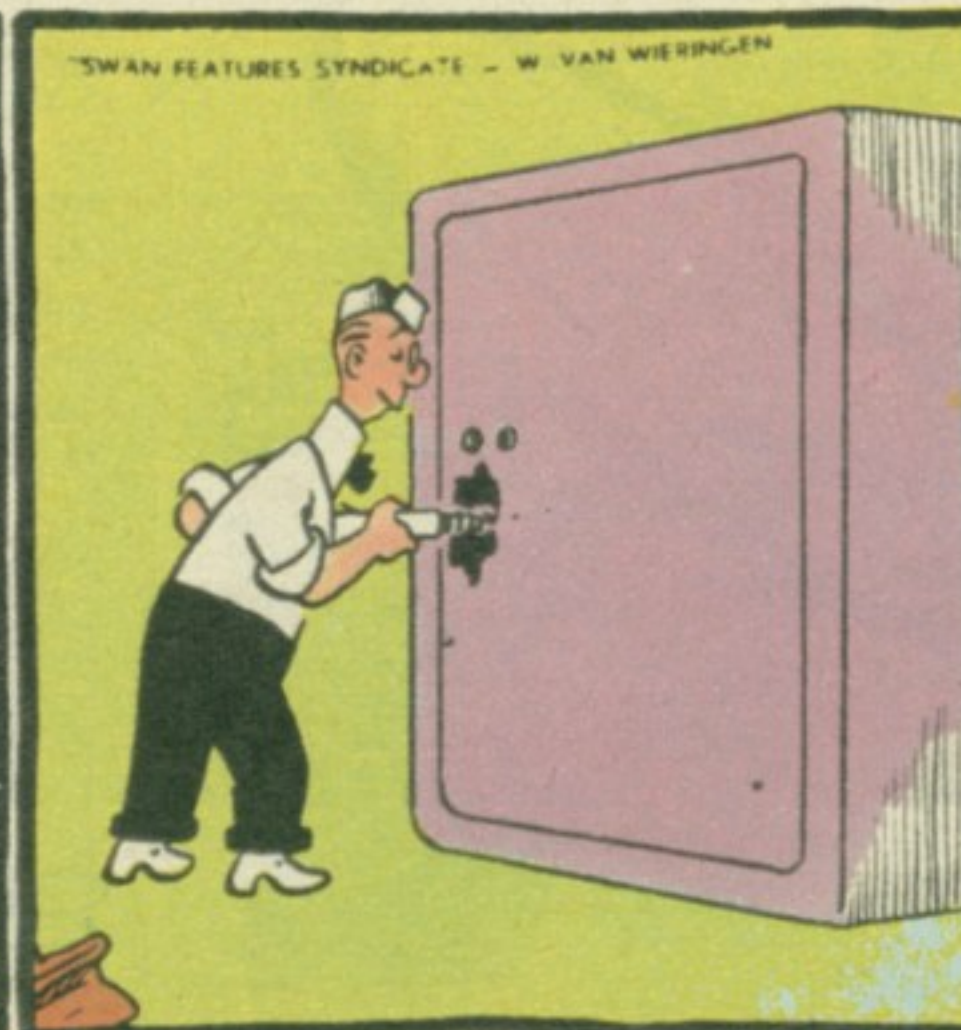
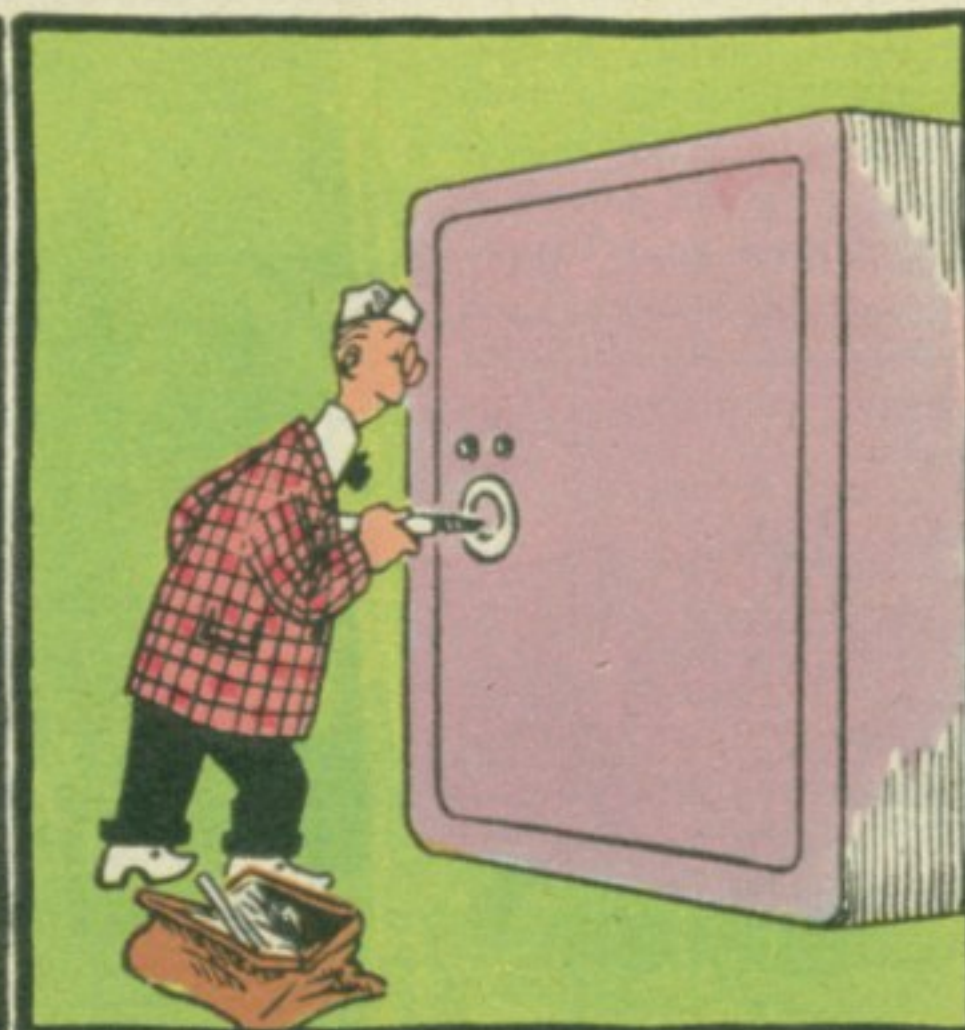
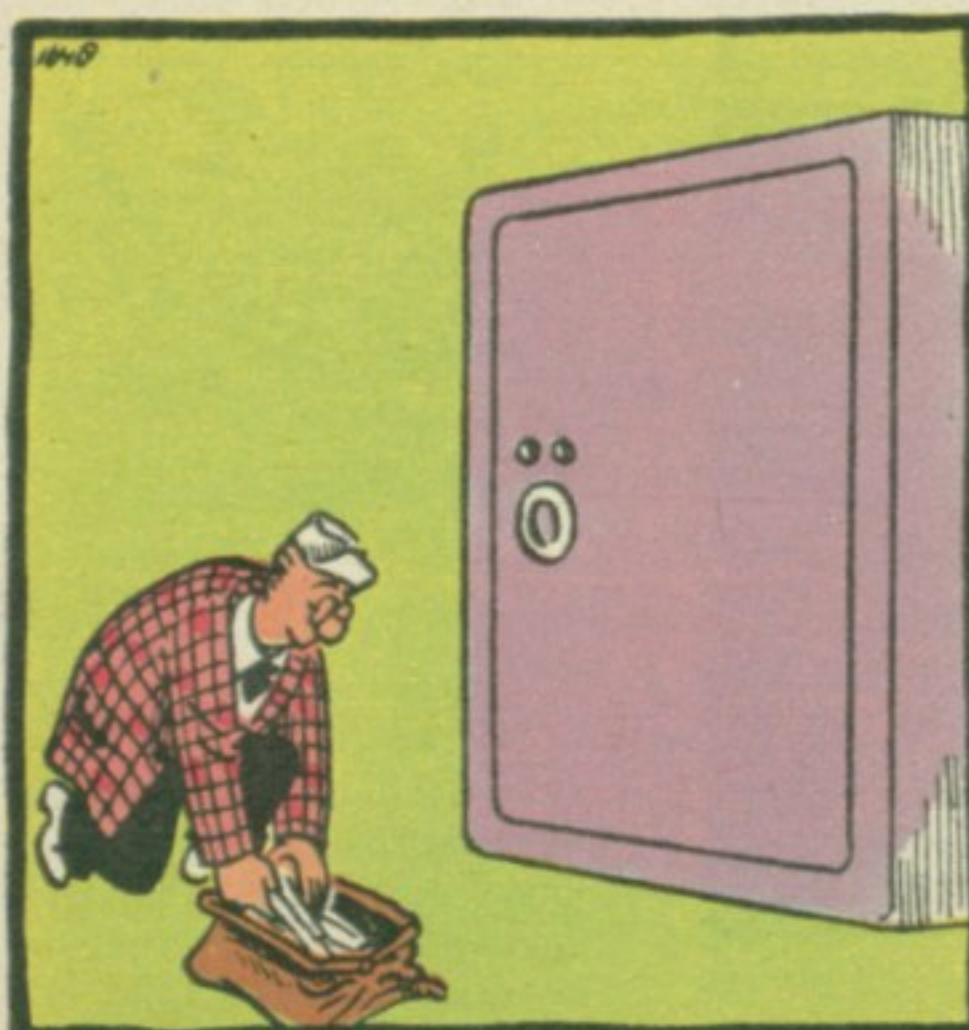
Целу аутомобилску технику 1907. године показивала су само три инструмента: брзинометар, обртометар и анероид за утврђивање надморске висине. Четврти инструмент (на слици десно) је обичан часовник.

Ексери на путевима били су права напаст за аутомобилске гуме, све док 1905. године није направљен хватач ексера који је, како су писале тадашње новине, гарантовао потпуну заштиту гума.

СРЕЋНО

ПОЛ

ПОТРАГА ЗА РЕМБРАНТОМ

ТЕМПА

У ЛОНДОНУ ЈЕ ОТВОРЕН
ТЕСТАМЕНТ КЛАРЕНСА
МАЛЕРА, ТРГОВЦА
АНТИКВИТЕТИ-
МА...

...И ТАКО... НИЈЕ ОСТАЛО
ОНОЛИКО КОЛИКО СТЕ ОЧЕКИ-
ВАЛИ! А САД ГЛАВНО ЗАВЕ-
ШТАЊЕ...

СВОЈОЈ КЕРКИ ХЕЛЕ-
НИ ОСТАВЉАМ НАДРАГО-
ЋЕНИЈЕ ШТО ИМАМ: РЕМ-
БРАНТОВУ
СЛИКУ
"БЛАГО-
ВЕСТИ"...

ХЕЛЕНИНО
ЛИЦЕ
ЈЕ ЗАБЛИС-
ТАЛО...

ОНА САМА ВИШЕ
ВРЕДИ ОД ЧИТАВЕ
ОСТАЛЕ ИМОВИНЕ!
САМО...

ДРАГОЋЕНА СЛИКА
СЕ НЕ НАЛАЗИ ТАМО
ГДЕ МИСЛИТЕ! ИЗНАД
КАМИНА У СТВАРИ
ВИСИ ИЗВРШНА
КОПИЈА...

КОПИЈА?

ПА ОНА ЈЕ
ТУ ВЕК
20 ГОДИНА!

ДА НАСТАВИ-
МО...

СВИ СУ
ЗАПРЕПА-
ШКЕНИ...

ДОЗВОЛИТЕ
МИ, МИСТЕР
МАЛЕРУ,
ДА НАС-
ТАВИМ
!

АКО
ЈЕ ТО
КОПИЈА,
ГДЕ ЈЕ
ОРИГИНАЛ?

ОРИГИНАЛ ЈЕ СКРИ-
ВЕН У ПОЛЕЏИНИ ВИТ-
РИНЕ ОД РУЖИНОГ ДР-
ВЕТА КОЈУ САМ ПОКЛО-
НИО ХЕЛЕНИ ЗА ЊЕН ЧЕ-
ТРАДЕСЕТИ РОЂЕНДАН!

ОХ, НЕ...
НЕ!

ШТА ЈЕ ХЕ-
ЛЕНА?

КАД СЕ
ХЕЛЕНА
ПОВРАТИ-
ЛА...

КАКВА НЕ-
СРЕКА!
ЈА САМ
ТУ ВИТРИ-
НУ...

ГОВО-
РИ!

НЕ УСУЏУ-
ЈЕМ
СЕ...

ЈА... ЈА
САМ ЈЕ ПРЕ
ШЕСТ МЕСЕЦИ
ПРОДАЛА!

СУТРА-
ДАН...

ЈЕ ЛИ ТО
ПОЛ ТЕМПЛА?
ОВДЕ ХЕЛЕ-
НА МАЛЕР...

МОЖДА МЕ СЕ СЕКАТЕ!
ПРЕ НЕКОЛИКО ГОДИНА
ПОМОГЛИ СТЕ МОМ ОЦУ!
САД ЈЕ МЕНИ ПОТРЕ-
БНА ПОМОК...

ДА, СЕКАМ
СЕ! ОНДА
ПО ПОДНЕ!
УЧИНИКУ СВЕ...

ХЕЛЕНА ЈЕ ИСПРИЧАЛА ПОЛУ
ТЕМПЛУ О ИЗГУБЉЕНОМ
РЕМБРАН-
ТУ...

ПОЛИ-
ЦИЈИ
НЕ МОГУ
ДА СЕ
ОБРАТИМ!
ЗАТО
САМ
ПОЗВАЛА
ВАС...

КОМЕ
СТЕ
ПРОДАЛИ
ВИТРИ-
НУ?

АНГУСУ ПАР-
ФИТУ, ЧУ-
ВЕНОМ АН-
ТИКВАРУ!

ОД ЊЕГА КЕМО
ОНДА КРЕНУТИ!

ТЕМПЛ
ЈЕ
ОТИШАО
ПАРФИ-
ТУ...

ДА, СЕКАМ СЕ ТЕ ВИТРИ-
НЕ! АЛИ, НИЈЕ ВИШЕ КОД
МЕНЕ! ПРЕПРОДАО САМ
ЈЕ...

ИМАМ СТАЛНОГ
МУШТЕРИЈУ ЗА СВАКИ
КОМАД ХЕПЛАВТОВОГ
НАМЕШТАЈА... У ЊУЈОРКУ!

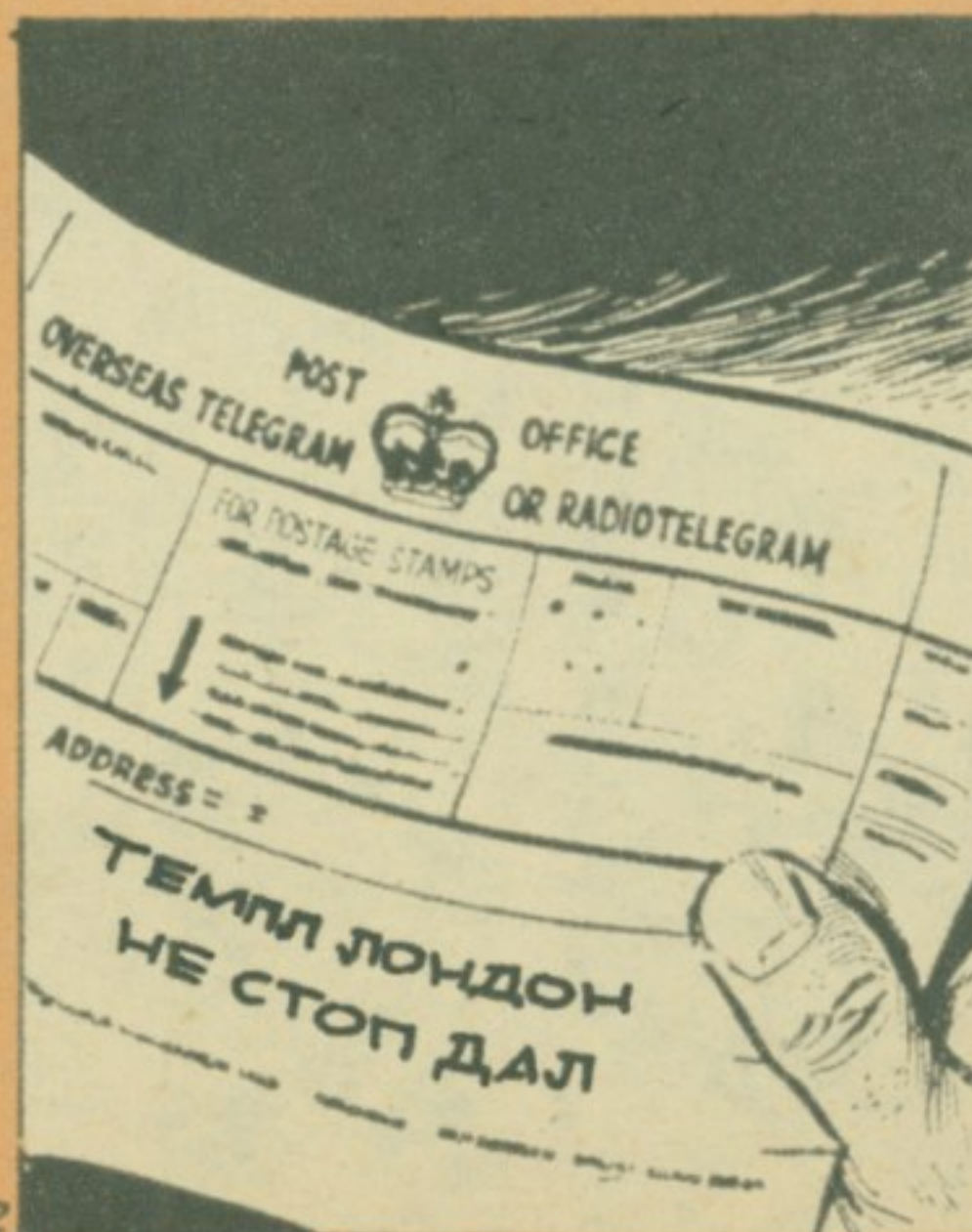
У ЊУ-
ЈОРКУ?
А КО
ЈЕ
ОН?

МЕЛВИЛ
ДАЛ... ЈЕ-
ДАН ВЕШТ
И ЛУКАВ
ЧОВЕК!

ТЕМПЛ ЈЕ
СУТРАДАН
ОБАВЕСТИО
ХЕЛЕНУ О
СВЕМУ...

ПОСЛАО
САМ ТОМ ДА-
ЛУ ТЕЛЕГРАМ
И ПИТАО ГА ДА ЛИ
ЈЕ ВИТРИНА ЈОШ
КОД ЊЕГА! ОДГО-
ВОРИО ЈЕ ВЕО-
МА КРАТ-
КО!

OVERSEAS TELEGRAM POST OFFICE
FOR POSTAGE STAMPS OR RADIOTELEGRAM
ADDRESS =
ТЕМПЛ ЛОНДОН
НЕ СТОП ДАЈ

ОХ! ОНДА ВАС МОРАМ
МОЛИТИ ДА ОДМАХ
КРЕНЕТЕ ЗА
ЊУЈОРК!

ХМ...
НЕ
ЗНАМ...

ПОЛ ЈЕ ИПАК ПРИСТАО И ВЕК ПОСЛЕ ДВА ДАНА СА СВОЈОМ ЖЕНОМ СТИВ СТИГАО ЈЕ У ЊУЈОРК...

САД ДА НА-
ЋЕМО
ХО-
ТЕЛ...

ЈА САМ ВЕК РЕЗЕРВИСА-
ЛА КОД ВАН
ДОРЕНА...

ЗАР ОВДЕ НИ-
ЈЕ МАЛО ПРЕ-
СКУПО?

ОСТАЈЕМО
САМО
НЕКОЛИКО
ДАНА!

НАДАМ СЕ
ДА СИ У ПРА-
ВУ! АЛИ, БО-
ЖИМ СЕ ДА
НЕКЕ ИКИ ТА-
КО БРЗО...

ТЕМПЛ ЈЕ
ОДМАХ ПО-
ТРАЖИО МЕЛ-
ВИЛА ДАЛА,
ПОЗНАТОГ
АНТИКВА-
РА...

МИСТЕР
ДАЛ?
ЈА САМ ПОЛ
ТЕМПЛ!
ТЕЛЕГРА-
ФИСАО
САМ
ВАМ...

ЗНАМ,
ЗБОГ
ВИТРИНЕ!

ИМАТЕ
ОДЛИЧ-
НО ПАМ-
КЕЊЕ!

ТАКАВ КОМАД
НАМЕШТАЈА СЕ
ПАМТИ! АЛИ,
АКО ЖЕЛИТЕ ДА
ГА ПОНОВО КУ-
ПИТЕ...

УЗАЛУД
СТЕ ПРЕВА-
ЛИЛИ ТОЛИ-
КИ ПУТ,
СИНКО!

ПОЛ СЕ
ТОГА
И БО-
ЈАО...

ПРОДАО
САМ
ЈЕ БЕНУ
ШУЛЦУ!

А БЕН ШУЛЦ ЈЕ
ЛУД ЗА НАМЕШТАЈЕМ
СТИЛА ХЕПБЕЈТ! А
ЗАШТО ВАМ ЈЕ ТОЛИ-
КО СТАЛО ДО ТЕ ВИТ-
РИНЕ?

НЕКАД ЈЕ
ПРИПАДА-
ЛА МОЈОЈ
ПОРОДИЦИ!
ПОКУШАВАМ
ДА ОБНО-
ВИМ РОДНИ
ДОМ...

ПОХВА-
ЛНО, СИН-
КО! АЛИ,
ТО ВАМ
КОД ШУЛ-
ЦА НЕКЕ
КОРИ-
СТИТИ!

ЈЕ
ВЕЧЕРИ
УХО-
ТЕЛУ...

И ШТА
СИ
ДОЗНАО
О ТОМ
ШУЛЦУ?

ТРУЛИ БОГАТАШ,
БОГАТСТВО НЕПО-
ЗНАТОГ ПОРЕ-
КЛА!

ЖИВИ НА ЛОНГ АЈ-
ЛЕНДУ, У СРЕДЊО-
ВЕКОВНОЈ РАСКОШИ
КОМБИНОВАНОЈ СА
НАЈМОДЕРНИЈИМ
СИСТЕМОМ ОСИГУРА-
ЊА... УКЉУЧУЈУКИ И
ПСЕ ЧУВАРЕ!

И
ШТА
НА-
МЕРА-
ВАШ
?

ДА СУТРА
УПАДНЕМ
С ЋЕПО-
ВИМА
ПУНИМ
ХРАНЕ
ЗА
ПСЕ!

СУТРАДАН СЕ ПОЛ ТЕМПЛ ПОЈАВИО
ПРЕД БЕН ШУЛЦОВОМ КАПИЗОМ...

ИМАТЕ УГОВОРЕН
САСТАНАК?

ЗОВЕМ СЕ
ЧАРЛ РИЧАРД-
СОН!

НЕМАМ УГОВО-
РЕН САСТАНАК...
АЛИ АПСОЛУТНО
МОРАМ ДА РАЗ-
ГОВАРАМ С
МИСТЕР
ШУЛЦОМ!

ГАЗДА
НЕ ВОЛИ
ОВАКВЕ
ДОЛАС-
КЕ! ИПАК,
ПИТА-
КУ...

ОВДЕ ЈЕ НЕКИ
ТИП...
МОЖДА
ЈЕ ТР-
ГОВАЦ,
НАМЕ-
ШТА-
ЈЕМ...

УВЕ-
ДИ
ГА,
МИЛЕ-
РУ!

И МАЛО
КАСНИ-
ЈЕ...

ДИВНУ
КУКУ
ИМА
МИСТЕР
ШУЛЦ!

ТО ЈЕ
САМО
ЈЕДНА
ОД ЊЕГО-
ВИХ КУ-
КА!

МЕРИДЖУ, ОД-
ВЕДИ ПОСЕТИ-
ОЦА ДО ГАЗДЕ!
НАЈАВИО САМ
ГА С КАПИ-
ЈЕ!

ИЗ-
ВО-
ЛИ-
ТЕ...

ПРИЧЕКАЈ-
ТЕ МИСТЕР
ШУЛЦА У СА-
ЛОНУ! ОД-
МАХ ЋЕ
ДОЋИ!

ХВА-
ЛА,
МЕРИ-
ДЖУ!

ПОЛ
ЈЕ
УШАО У
САЛОН...

ЗНАЧИ, ТО ЈЕ
ЧУВЕНА ШУЛ-
ЦОВА КОЛЕК-
ЦИЈА!

ОХ, ОПРОСТИ-
ТЕ! НИСАМ
ЗНА-
ЛА...

НЕ ИЗВИ-
ЊАВАЈТЕ
СЕ! ЈА
САМ ОВДЕ
УЉЕЗ!

ЏУЛИ, ОДЛАЗИ!
ИМАМ ПОСЛОВАН
РАЗГОВОР С МИС-
ТЕР РИЧАРД-
СОНОМ!

ДОБАР ДАН!
ЈА САМ БЕН
ШУЛЦ!

А ДЕВОЈКА ЈЕ
ЖИЛ ГРЕВЕТ! ЗА-
ПОСЛИО САМ ЈЕ
КАО АРАНЖЕРА ЗА
ЏВЕКЕ!

ФРАН-
ЏУСКИ-
ЊА
ИЛИ
КАНА-
БАНИКА?

ПА, РИЧАРД-
СОНЕ, ШТА
СТЕ
УЖЕЛЕ-
ЛИ?

ДУ-
ГА
ЈЕ
ТО
ПРИ-
ЧА...

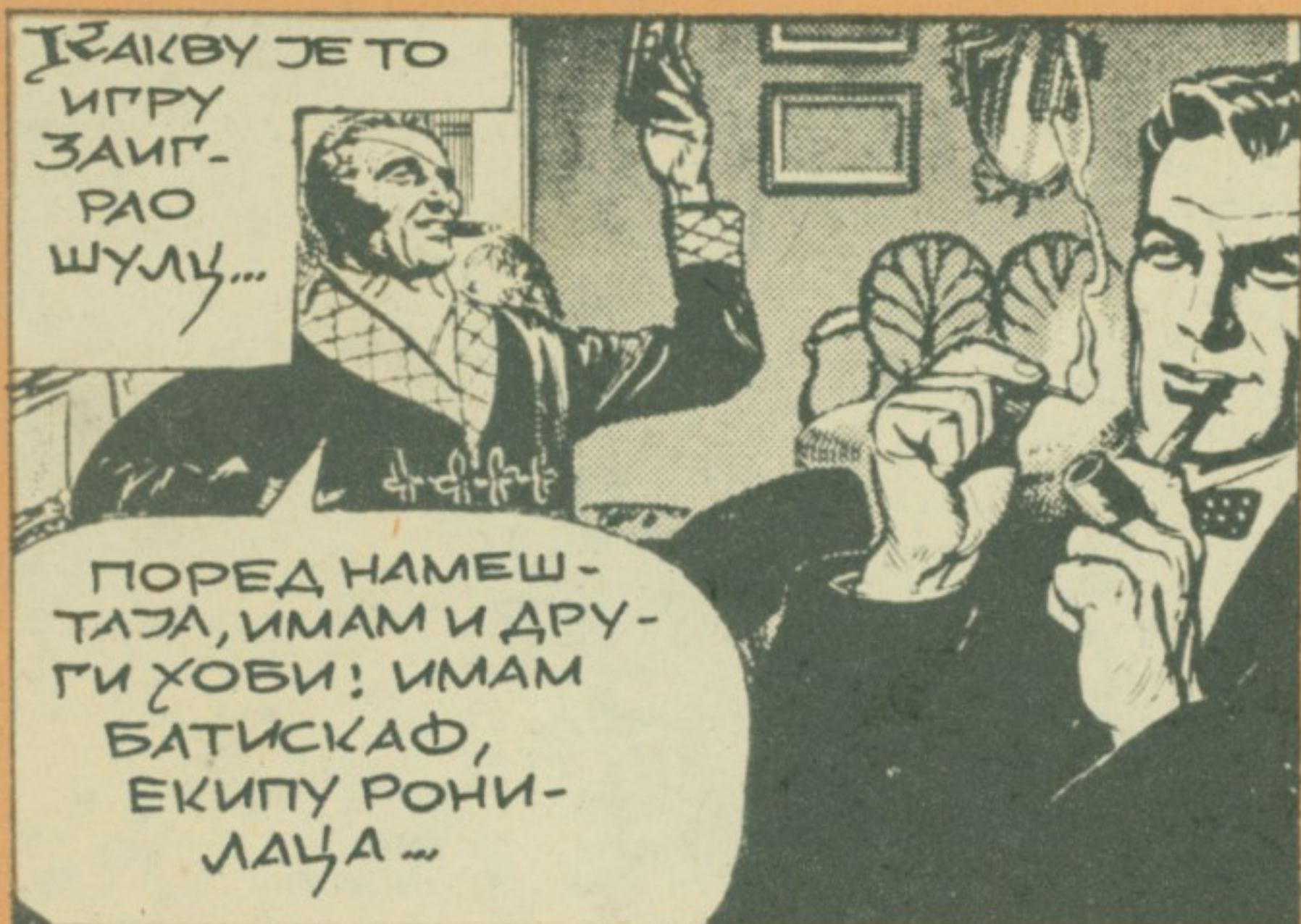

ИЗАКВУ ЈЕ ТО
ИГРУ
ЗАИГ-
РАО
ШУЛЦ...

ПОРЕД НАМЕШ-
ТАЈА, ИМАМ И ДРУ-
ГИ ХОБИ: ИМАМ
БАТИСКАФ,
ЕКИПУ РОНИ-
ЛАЦА...

...И
ЈЕД-
НО
ОСТР-
ВО У
ВОДА-
МА МЕКСИКА! ТОБО-
ЖЕ МЕ ЗАНИМА ЖИ-
ВОТ У МОРУ...

У СТВАРИ ЗАНИ-
МА МЕ ПОТОНУ-
ЛО БЛАГО!

ПОТОНУЛО БЛАГО? ПА
ТО ЈЕ НАИВНО, ШУЛЦЕ!
ТОЛИКИ СУ ВЕК ТРА-
ЖИЛИ РАЗНЕ ПОТОНУ-
ЛЕ ГАЛИЈЕ...

И ТО ОД-
ЛИЧНО
ОПРЕМ-
ЉЕНЕ
ЕКСПЕ-
ДИЦИЈЕ
И... НИ-
ШТА!

ТАЧНО!
САМО ШТО
ЈА ЗНАМ
ШТА
ТРАЖИМ И
ГДЕ ТРЕ-
БА ТРА-
ЖИТИ!

И МОГУ ВАМ
РЕКИ ДА СУ
ПРВИ РЕ-
ЗУЛТАТИ
ОДЛИЧНИ!

ПОЛ
ЈЕ
ПАЖЉИВО
СЛУШАО...

СВИЏАТЕ
МИ СЕ, КАО
ШТО РЕКОХ! И
ЖЕЛЕО БИХ ДА
ВАМ ПОКАЖЕМ
КАКО САМ ГА ОР-
ГАНИЗОВАО!

ПОКИ БЕМО
СУТРА! ПОВЕ-
ДИТЕ И ЖЕНУ!
ПОСЛАКУ ПО
ЊУ...

НА ТОМ ИЗЛЕ-
ТУ... МОЖДА БЕ-
МО СЕ СПОРАЗУ-
МЕТИ ЗА РЕМ-
БРАНТА!

СУТРАДАН ЈЕ СТИГЛА
И СТИВ...

ШТА
ОВО
ЗНАЧИ,
ПОЛЕ?
ТАЈ
ЧОВЕК
ТЕ
ПРЕ-
БИО...

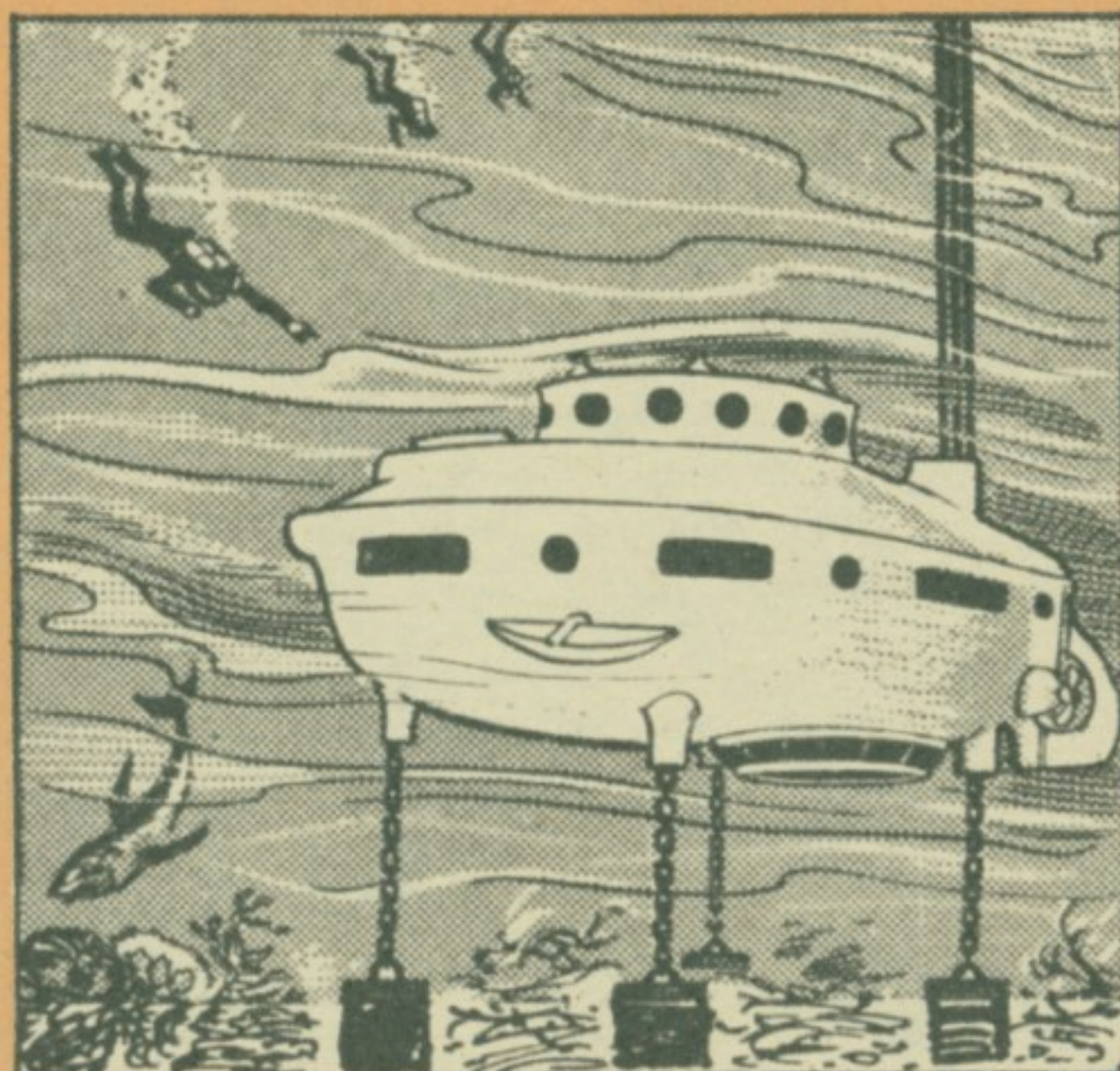
ОБЈАСНИКУ
ТИ ГОРЕ У
СОВИ!

ПУСТИЊУ ЈАЧЕ
РАДИО... АКО НАС
ПРИСЛУШКУ-
ЈУ...

ШУЉ
ЈЕ
БИО
БЕСАН...

ОСТАЊЕШ
ТУ ЗАКЉУ-
ЧАНА
СВЕ ДОК
СЕ НЕ ВРА-
ТИМО
НА САН
МАРТИ-
НО!

А ГДЕ СИ ТИ, МЕ-
РИДЖУ? ЧАШЕ СУ
НАМ ПРАЗНЕ!

ОД-
МАХ...

МЕРИДЖУ ЈЕ ОТАД СТАЛНО
ДОЛИВАО ШУЉУ И БЕЛМЕ-
НУ...

ЛАКШЕ... ИНА-
ЧЕ ЋУ СЕ ОПИ-
ТИ!

ЗАР ТАКВА
ЈУНАЧИНА ДА СЕ
ОПИЈЕ?

ДА ВИДИМ
ШТА
ЈЕ СА
ЖИЛ...

МНОГО СУ ПОПИ-
ЛИ АЛ' ЈОШ
СЕ ДРЖЕ!

МОРАТЕ
НЕШТО ДРУГО
СМИСЛИТИ...
ДА СПРЕЧИМО
УБИСТВО!

У БАТИС-
КАФУ
ЈЕ
СВЕ
МАЊЕ
ВАЗ-
ДУ-
ХА...

СТИВ... МОРАЊЕМО...
ГЊУРАРАЧКИ
РЕЗЕРВОАРИ...

ДА ПРОБАМ СА
ОВИМ? ТО САМ
ОДУЗЕО ТЕМПЛУ...
ТИМЕ ЈЕ УСПАВАО
ПСЕ!

ХОЋЕ
ЛИ ДЕЛО-
ВАТИ
И НА
ЉУДЕ?

ЗАШТО ДА
НЕ! МАДА ТЕ
УБИЦЕ И
НИСУ ЉУДИ!

МЕРИДЖУ
СЕ ВРАТИО
У САЛОН...

ЖИВЉЕ, МЕРИД-
ЖУ! ПОСЛУЖИ
НАС!

ОДМАХ!

ЖАЛО МИ
ЈЕ ШТО
МОРАМ...

ШУЛЦ
НИЈЕ
МОГАО
ДА ПОВЕ-
РУЈЕ

ШУЛЦЕ!

ЧУДНО ИЗГЛЕ-
ДАШ! ДА ТИ
НИЈЕ ПОНЕ-
СТАЛО КИ-
СЕОНИКА?

ТЕМПЛ?
НЕМОГУ-
ЋЕ! НИСИ
ТО ТИ...

ЈОШ НИСАМ
МРТАВ! ПРЕЛА-
ЗИ НА ЈАХТУ!

МАМУРНОГ
ШУЛЦА НИ-
ЈЕ БИЛО
ТЕШКО
САВЛА-
ДАТИ...

МЕРИДЖУ,
ОТИДИТЕ
НА ПАЛУБУ!
БОЈИМ СЕ
ДА СМО ПРО-
БУДИЛИ
ЉУДЕ!

ИЗМИСЛИТЕ
НЕШТО...
СМИРИТЕ
ИХ!

БЕЗ
БРИ-
ГЕ!

ШТА СЕ
ТО ДО-
ГАЂА,
МЕРИД-
ЖУ?

МИСТЕР
ШУЛЦ
СЕ ЉУ-
ТИ ШТО
ЈЕ ПОНЕ-
СТАЛО ПИ-
КА!

ЗА
ТО
ВРЕМЕ...

СВЕ
ЈЕ У
РЕДУ?

ДА! ВРАТИЛИ СУ
СЕ ДА НАСТАВЕ
СПАВАЊЕ!

ДОБРО ЈЕ! А СА-
ДА, СТИВ И ВИ-
ДИГНИТЕ СИДРО!
ЈА ЋУ СТАВИТИ
ЈАХТУ У ПОКРЕТ...

МОРАМО
ШТО ПРЕ-
ДА КРЕ-
НЕМО
!

СА
ЗА-
ДО-
ВОЉ-
СТВОМ
!

ЗА МАЊЕ ОД ДВА МИНУТА
СВЕ ЈЕ БИЛО
СПРЕМНО...

МОЖЕМО,
МИСТЕР,
ТЕМПЛ
!

СВА СРЕЌА
ШТО ПОСАДА
ЧВРСТО СПАВА!

ТАКО, ЖИЛ!
ДРЖИТЕ ТАЈ
КУРС... ПРАВО
НА КОНТИНЕНТ!
ИДЕМ ДА ВИ-
ДИМ ШУЛЦА!

РА-
ЗУ-
МЕМ,
КАПЕ-
ТА-
НЕ
!

СВЕ
ЧЕТВОРО
ПРЕШЛО
ЈЕ У
ХОТЕЛ...

ПА, МЕ-
РИДЖУ!
ЖИЛ...
ОВО ЗА
ОПРОШ-
ТАЈ!

НИ ГО-
ВОРА,
МИС-
ТЕР
ТЕМПЛ!

ЖИЛ И ЈА... РАЗГОВАРАЛИ
СМО! БИЋЕМО ЗАЈЕДНО
СРЕКНИЈИ У ЕН-
ГЛЕСКОЈ... ДА-
ЛЕКО ОД ШУЛЦА!

У ЗАЈЕД-
НИЧКОМ
ДОМУ!

ПОРЕД ТОГА, ЈА КУ-
СА ОВИМ ШТАПОМ
ЛАКШЕ ПРОКИ ЦА-

СЈАЈ-
НО!

РИНУ!
ВАМА
НИКАКО
НЕ ОД-
ГОВА-
РА!

РЕЗЕРВИСАО САМ
ЗА СЕБЕ И ЖИЛ МЕ-
СТА У ИСТОМ АВИО-
НУ КОЈИМ СЕ И ВИ
СУТРА ВРАЋАТЕ...

ДОСТА МИ ЈЕ
АМЕРИКЕ! БАШ
САМ СЕ ЗАЖЕЛЕО
ЕНГЛЕСКЕ ТРАВЕ...

ЗА
ТО
ВРЕ-
МЕ...

УПРАВА ЦАРИ-
НЕ? МОЛИМ
ХЕВЕРСО-
НА...

ШУЛЦ
ИПАК
НИЈЕ
ОДРУЖАО
РЕЧ...

ОВДЕ БЕН ШУЛЦ!
ЧУЈТЕ, СУТРА ЋЕ НА ДЕ-
РОДРОМУ, ЛИНИЈА 754,
ПОКУШАТИ ДА ПРОКРИ-
ЈУМЧАРИ У ЕНГЛЕСКУ ЈЕД-
НО УМЕТНИЧКО ДЕЛО...

ДА! У СПЕ-
ЦИЈАЛНОМ
ШТАПУ...

НИЈЕ ПРАВО
ДА ВИ НОСИТЕ
ШТАП И ИЗЛА-
ЖЕТЕ СЕРИ-
ЗИКУ...

БЕЗ БРИ-
ГЕ! НЕМА
РИЗИКА...

СУТРАДАН...

НА ПАСОШ-
КОЈ И
ЦАРИН-
СКОЈ
КОНТРО-
ЛИ...

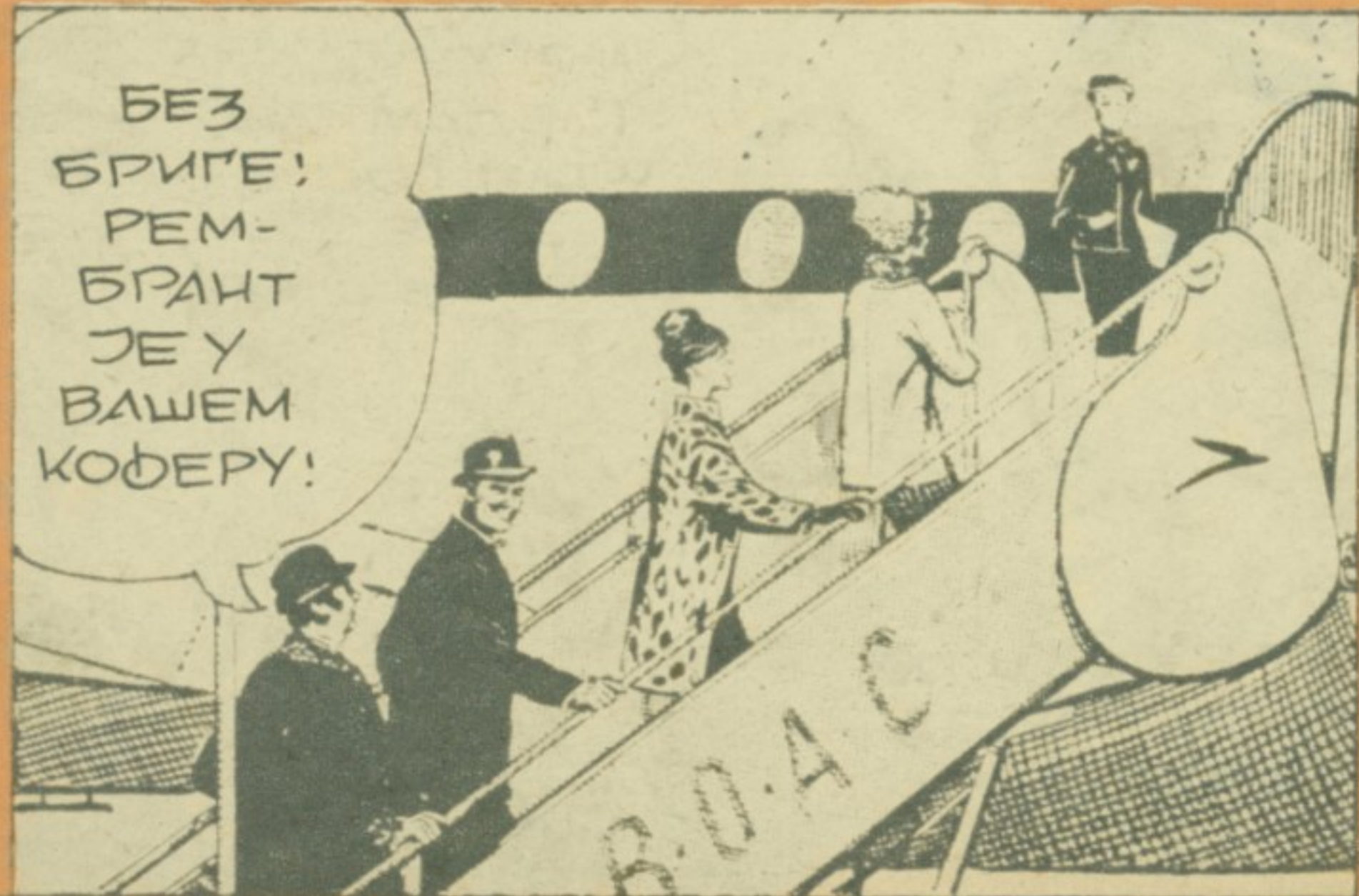
САМО БЕЗ ПА-
НИКЕ,
ТЕМПЛ!

ЧОВЕК СА ШТА-
ПОМ! ЗАУСТА-
ВИЋЕМО ГА!

МОГУ ЛИ ДА ПО-
ГЛЕДАМ ВАШ
ШТАП, ГОСПО-
ДИНЕ?

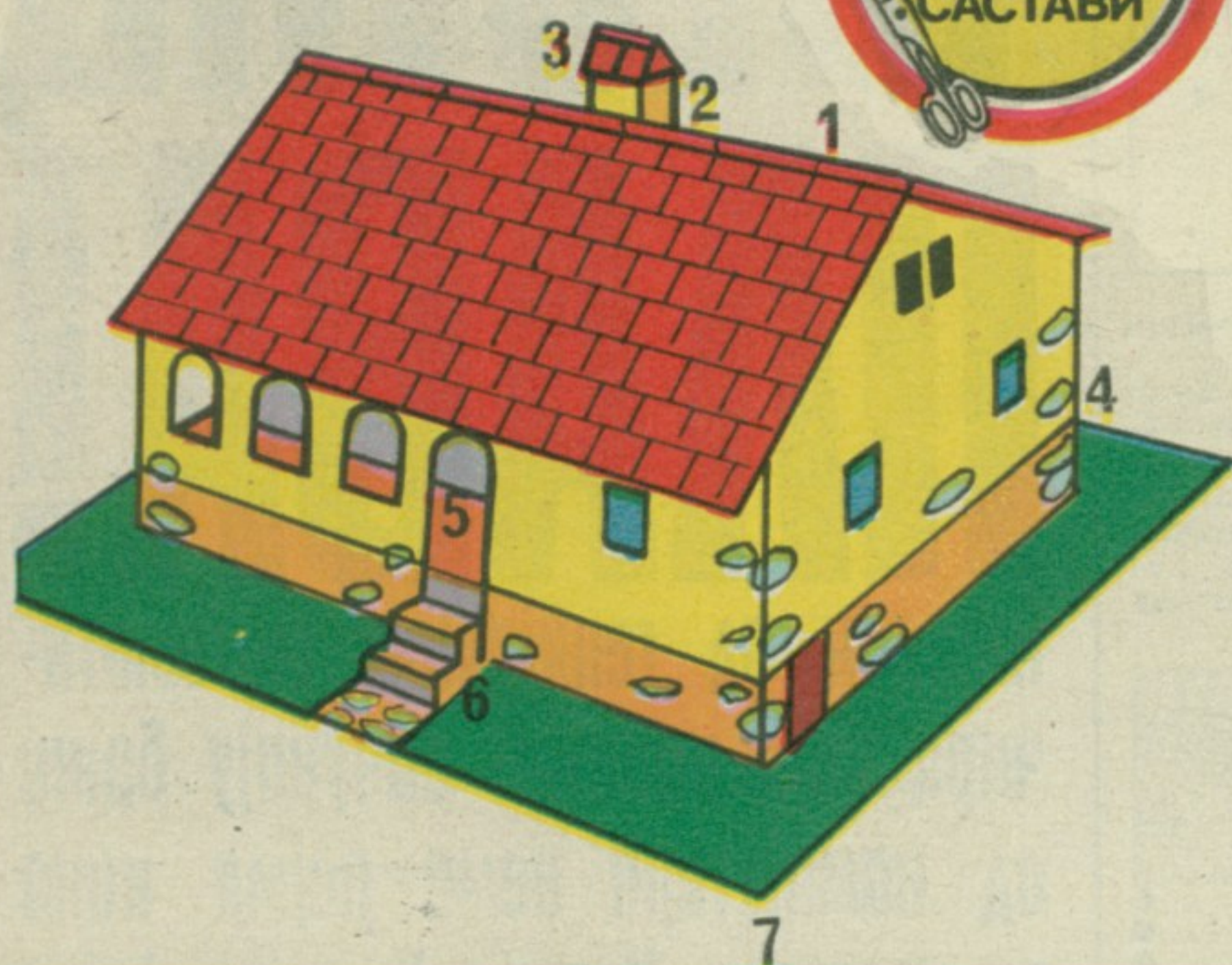

КУЋЕ ИЗ НАШИХ КРАЈЕВА

СЛАВОНСКА КУЋА

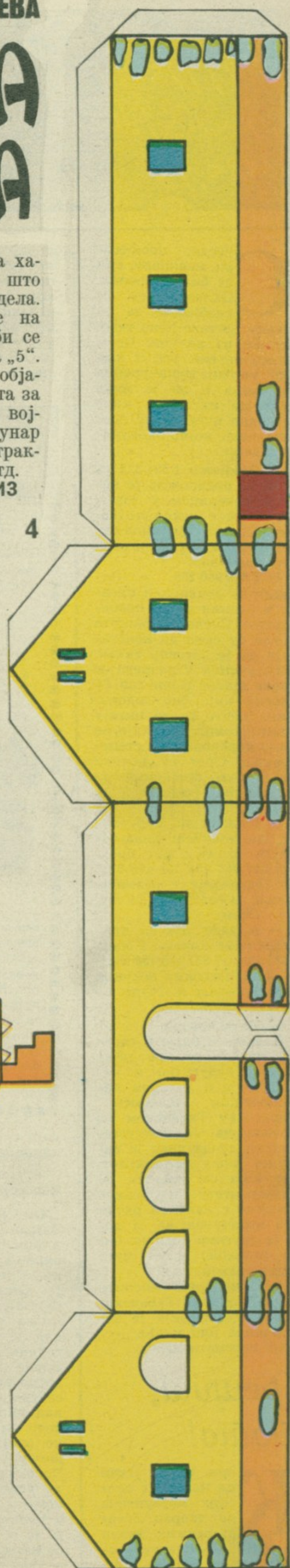
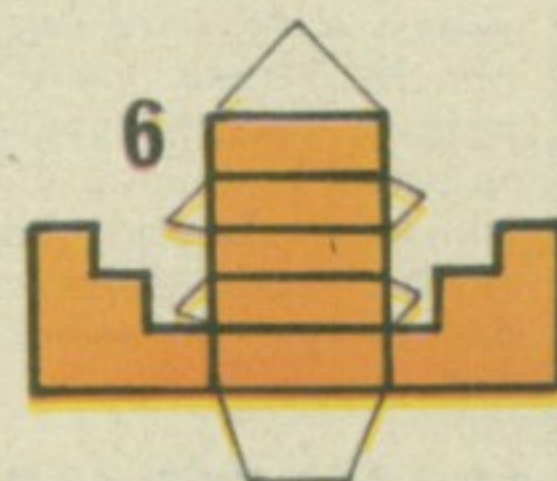
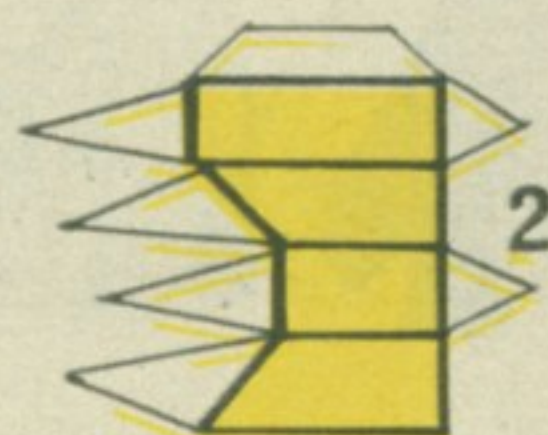
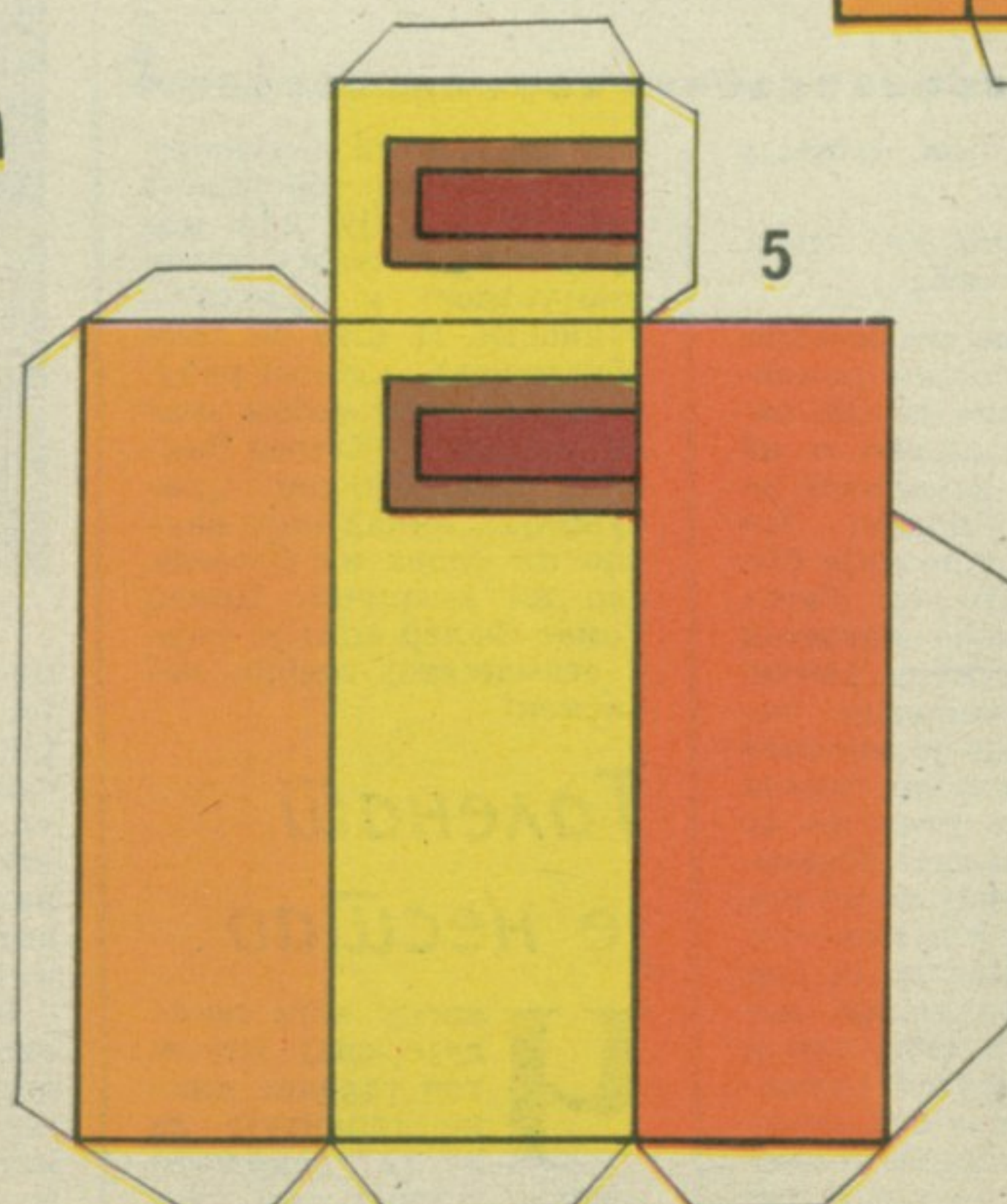
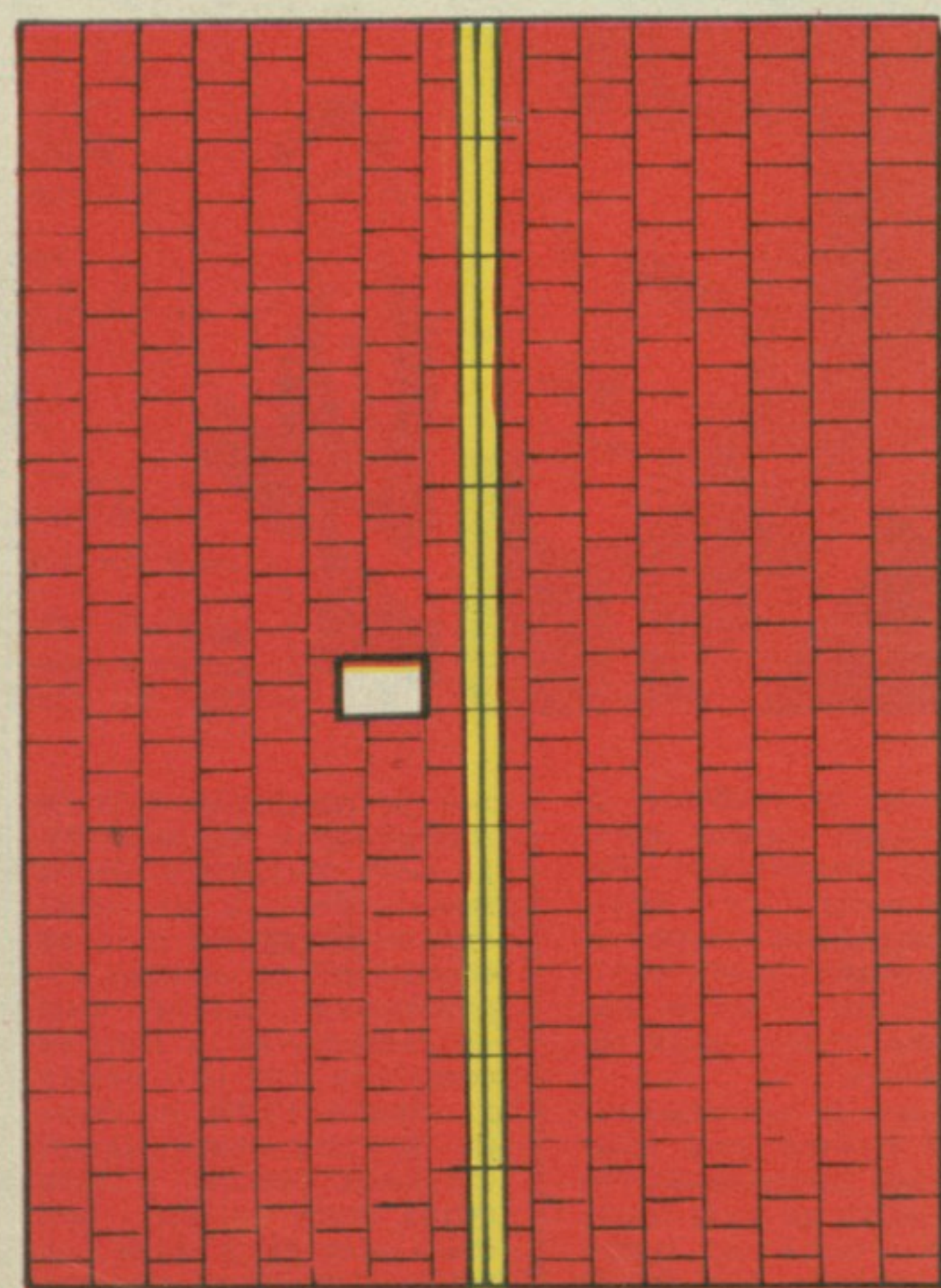
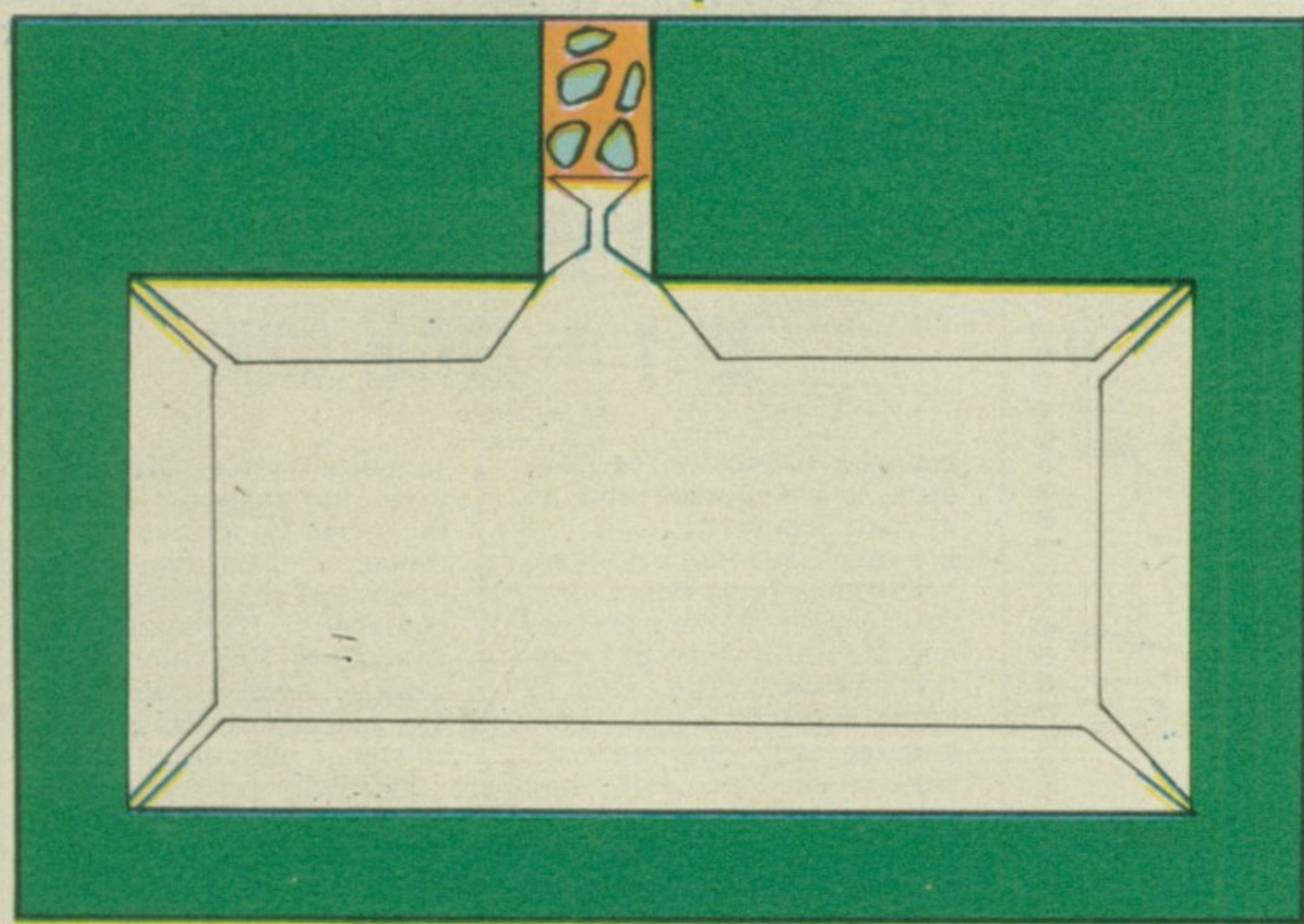
ИЗРЕЖИ,
ЗАЛЕПИ
И
САСТАВИ

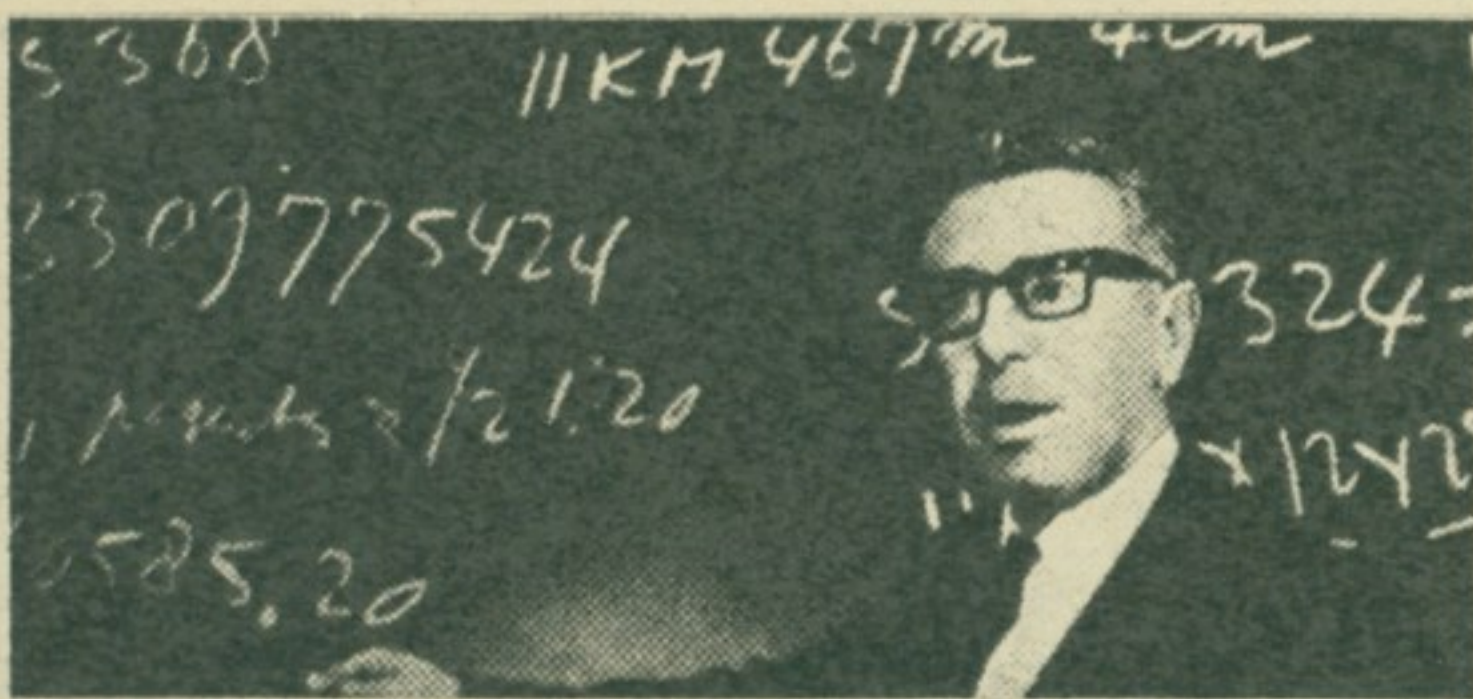

Све делове нацрта залепи на ха-
мер, изрежи их и обради као што
видиш на слици готовог модела.
Необојене полукружне отворе на
трему изрежи и одбаци како би се
видео унутрашњи изглед трема „5“.

Пиши нам да ли желиш да обја-
вимо нацрте и помоћних објеката за
сваку **кућу из наших крајева**: вој-
вођански ћерам, шумадијски бунар
на точак, тор за овце, шталу, трак-
торску станицу, сеоску кућу итд.

МИ-РИЗ

Одељење за теорију Европског центра за нуклеарна истраживања поред спожених електронских рачунара редовно користи услуге Вилијама Клајна, човека-компјутера.

Суседи, професори, новинари, сви су били збуњени. Оклевали су и снебивали се да дечаку поставе неко теже питање из рачуна. Били су задивљени већ и тим што множи троцифреним бројевима и он је имао муке да их убеди како слободно могу да му поставе неки компликованији задатак.

— Помножи 1 594 323 са 3456! — предложио је неко с неверицом у гласу. Само после неколико секунди, дечак је напамет, без помоћи папира и оловке, израчунао:

— 5 509 980 288. — Одрасли су дохватили оловке и бацили се на проверавање. После пет минута могли су само да констатирају да је одговор тачан. Али, ученик V разреда основне школе Борислав Гађански није био задовољан. Зашто га не питају нешто компликованије, рецимо кореновање и степеновање. Опет су почели са мањим бројевима да би на крају стигли и до оваквих:

— Можеш ли, Бориславе, да извучеш двадесет други корен из броја 538 436 517 832 435 456 582?

— Један минут размишљања и одговор је ту:

— Осам.

— А сада извуци тридесет први корен из броја 538 436 517 832 435 456 582?

— Још шездесет секунди размишљања и „чудо од детета“ саопштава:

— То је четири.

Новине, и наше и стране, писале су пре десет година надугачко и напшироко и о „младом математичком феномену“ Бориславу Гађанском из Зрењанина. Једанаестогодишњи дечак знао је одлично вишу математику, ону која се учи тек на универзитету и усмено обављао с лакоћом рачунска израчунавања за која је другима писмено било потребно десет пута више времена!

Али, не треба мислити да је пример Гађанског усамљен, историја је забележила још млађе „усмене математичаре“.

Грешииш, шаша!

Карл Гаус, један од највећих светских математичара, творац Логаритамских таблица, имао је свега три године кад је први пут за-

дивни своју околину. Једне суботе, док је његов отац исплаћивао радника који је те недеље поред редовне зараде имао и прекоремење часове, али и два дана одсуствовао с посла, у разговор се умешао и трогодишњи дечак

радила нека нова вијуга у мозгу.

А колико су ови људи „паметни“ у другим областима? Па, ни овде не постоји неко правило. Често су то људи натпросечне интелигенције, али понекад и „заостали“ за

КОЈИ ЋЕ ДАН БИТИ
13. ОКТОБРА 28 448 723 ГОДИНЕ?

Међу „усменим математичарима“ нарочито су популарни задаци с календарским израчунавањима. Уједно они су и најтежи јер су изван децималног система — недеља се састоји из 7 дана, дан од 24 часа, час има 60 минута итд. Па ипак, овим феноменалним људима као да то нимало не смета. Преносећи се ми-

слима кроз векове и миленијуме, а при том морају да воде рачуна о преступним годинама као и смени календара 1582. године, они за само неколико секунди изврше стотине операција и саопште вам да је 1. јануара 180. године био петак. Исто тако они с лакоћом могу да одговоре, колико је, рецимо, секунди протекло од Неронове смрти до пада Цариграда! Једном су у неком друштву двојица математичара, Иноди и Дагбер, задивили присутне постављајући један другом оваква питања: који ће дан у недељи бити 13. октобар 28 448 723. године? Два-три секунда и следи одговор: биће уторак!

који се случајно, нашао у канцеларији:

— Погрешио си, тата. Ево колико треба...

Оцу је било непријатно. Заједно са својим помоћником поновио је сва сабирања, одузимања и на крају морао да призна да је дечак у праву! Ни Француз Лидоро није био много старији од Гауса кад је испољио изузетан таленат за усмени рачун. Веома компликоване задатке решавао је напамет са свега три и по године кад још није умео ни да чита ни да пише! Наравно, овај таленат се не појављује увек у детињству. Често се догађа да се дар за усмено рачунање испољи у зрело доба, али и у једном и другом случају то се дешава без икакве најаве, стихично и нагло, као да је одједном про-

све друго осим рачунања. Једино међу бројевима они се осећају као код куће и ту достижу праву виртуозност у брзини и тачности. И што се тиче образовања „људи-рачунари“ се међу собом знатно разликују. Енглез Вакстон, феноменалан „рачунџија“, никад није научио ни слова ни бројеве, као ни амерички Црнац Томас Фалер који је умро у осамдесетој години неписмен!

Таленаш је несшао

Човеку који поседује овај изузетан таленат нико не гарантује да ће га задржати до века. Истина, ова спо-

ШЕСТИЦА ПЛАВА!

Ниједан од генијалних математичара који напамет рачунају брже од компјутера нема појма како то постиже. Чувено Уранија Дијамонди објаснила је да за њу нема тешкоћа јер сваку цифру види у — другој боји.

способност најчешће се развија и усавршава све до дубоке старости, али се догађа и да, мало-помало, ишчезне. Физичар Ампер био је у детињству и младости генијалан у рачунању напамет. Али, што се више ширило његово познавање класичне математике, Амперова „моћ“ над

још и појачало. Иако још нема ни двадесет година, он је већ професор на техничком факултету, где припрема и докторску дисертацију. Недавно је на институту Украјинске академије наука одржан двобој између њега и електронског рачунара! За судијским столом се-

цифрама је слабила да би на крају сасвим изгубио ову способност. На супрот њему Гаус и велики швајцарски математичар Леонард Ојлер, сачували су све до краја живота обе стране своје генијалности.

Недавно је забележен и овакав случај: код младог Игора Шелушкова учење не само да није пореметило таленат за рачунање напамет, већ га је

део је професор који је програмирао ову машину, до њега сарадници. Десно млади Игор, а на левој страни компјутер и то не обичан већ са „вишим образовањем“. Његови творци називали су га тако не само зато што је у стању да памти 12.000 симбола (то је отприлике седам страница текста) и што веома брзо рачуна, већ стога што су у њега „од рођења“ уграђене све оне

А ЈЕ УВЕК

силне математичке формуле које се уче у средњој школи и факултету. Он је програмиран тако да може да решава више система линеарних једначина, да израчунава вредност из најкомпликованијих мрежа графика, уопште да изводи многе сложене математичке операције.

Комисија која је судила меч човек — машина изабрала је одговарајуће за датке, одредила тренутак „увођења“, до којег се децимала изводи рачунање и — дат је знак за почетак двобоја.

Резултат овог сусрета запањив је научнике: Шелушков је далеко за собом оставио овај најсавременији рачунар!

Компјутер у сукњи

Морис Дагбер, велики француски математичар, такође се пре неколико година такмичио у граду Лилу с електронском машином која је у стању да у једној секунди изведе — милион операција! Пред жиријем који су сачињавали познати психолози, физичари, кибернетичари, математичари, Дагбер је изјавио:

— Признају да сам побеђен само у случају ако машина реши седам за-

датака пре него ја десет!

Међутим, и поред „форе“ коју јој је дао, машина је изгубила битку. Дагбер је решио 10 задатака за 3 минута и 43 секунде, а електронски рачунар својих седам тек за пет минута и 18 секунди!

На Сиднејском универзитету у Индији, пред бројном публиком, Шакунтала Деви поразила је не колико компјутера! Њена вештина у оперисању с многоцифреним бројевима таква је да је индијске банке редовно позивају у помоћ кад на крају године треба свести биланс. Фантастичне колоне бројева од милијарди и милијарди она без грешке обавља напамет. И при последњем попису у овој многољудној земљи, кад је требало извршити огромна израчунавања, нису могли без Шакунтале...

Научнике, поготову психологе, математичаре и лекаре, одувек су интересовали ови феноменални математичари и они су још у прошлом веку покушали да открију у чему је њихова тајна. Већина је сматрала да је у питању изузетно памћење, и ова теорија се дуго одржала. Данас, међутим, научници сматрају да „рачунарије“ сигурно имају натпросечну меморију, али да се једино тиме ова изванредна способност људског мозга не може објаснити. Невоља је у томе што ови „генијалци“ научницима пружају слабу помоћ.

Dan
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

СЛЕДЕЋЕГ ПЕТКА: У ЗАКЉУЧАНОМ МАШИНСКОМ ОДЕЉЕЊУ!

Пољуби ме, Кети!

ЗАБАВНИКОВ КВИЗ

Ако желите да проверите своје опште знање, овај квиз ће вам у томе помоћи. На свако од њих петнаест питања дата су по три одговора од којих је само један тачан. Ако их знате, честитамо! А ако пак нисте свезналица, одговори су ту, у дну стране.

Највећа поморска битка у I светском рату (1916. год.) водила се у:
а) Гибралтару
б) Скагераку
ц) Ламаншу

4

Акварел је слика рађена:
а) воденим бојама
б) уљем
ц) темперама

Палисандар је:
а) врста племенитог дрвета из Јужне Америке
б) тип аутомобила
ц) изумрла животиња

7

10

Најлепши представник кока чији је реп дугачак око 60 см је:
а) фазан
б) петро
ц) паун

Раса оваца која даје најфинији квалитет вуне је:
а) мерино
б) каракул
ц) свиљаја

13

Изостављање једног гласа или једног слога у речи зове се:
а) синтакса
б) синтеза
ц) синкопа

2

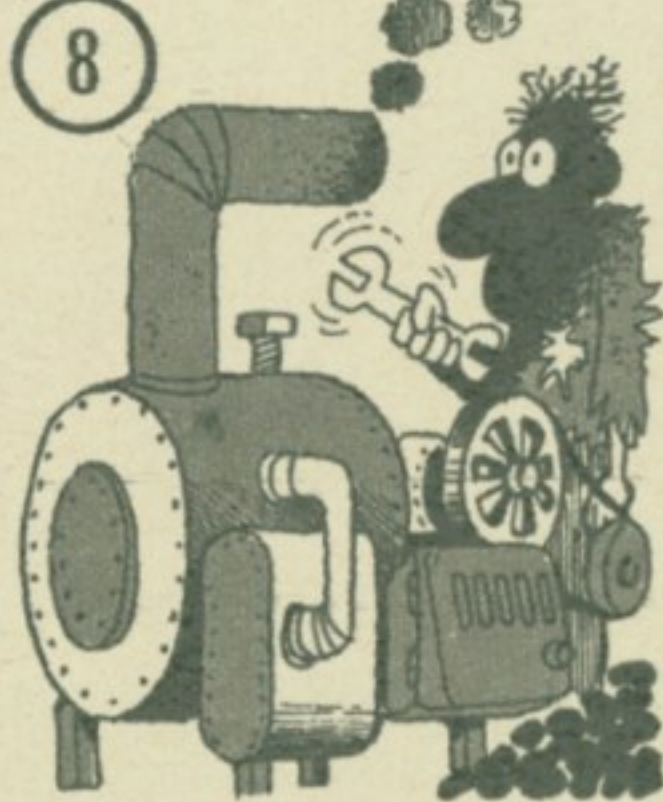
5

Аутор познатог мјузикла „Пољуби ме, Кети“ је:
а) Џорџ Гершвин
б) Кол Портер
ц) Реј Кониф

Прву употребљиву парну машину конструисао је:
а) Џејмс Ват
б) Џорџ Стивенсон
ц) Роберт Фултон

8

11

Део Шар-планине изнад долине Тетовске реке познат и као смучарски центар зове се:
а) Покљук
б) Попова Шапка
ц) Јахорина

Белина, чиста површина око писаног или штампаног текста зове се:
а) легенда
б) маргина
ц) пасус

14

Бакоњу фра Брне, један од најбољих романа нашег реализма написао је:
а) Иво Ђипико
б) Стјепан Митров Љубиша
ц) Симо Матавуљ

12

Прва жена шампион света у шаху је:
а) Нона Гапридашвили
б) Милунка Лазаревић
ц) Вера Менчик-Стивенсон

Фанданго је:
а) стара шпанска народна игра
б) птица
ц) музички израз

3

6

Белканто је начин певања негован у операма:
а) Француске
б) Италије
ц) Немачке

Пат и Паташон били су познати дански:
а) балетани
б) филмски комичари
ц) певачи

9

15

★ ★ ОДГОВОРИ: ★ ★

1. Скагерак; 2. синкопа; 3. стара шпанска народна игра; 4. воденим бојама; 5. Кол Портер; 6. Италије; 7. врста племенитог дрвета из Јужне Америке; 8. Џејмс Ват; 9. филмски комичари; 10. паун; 11. Попова Шапка; 12. Вера Менчик-Стивенсон; 13. мерино; 14. маргина; 15. Симо Матавуљ.

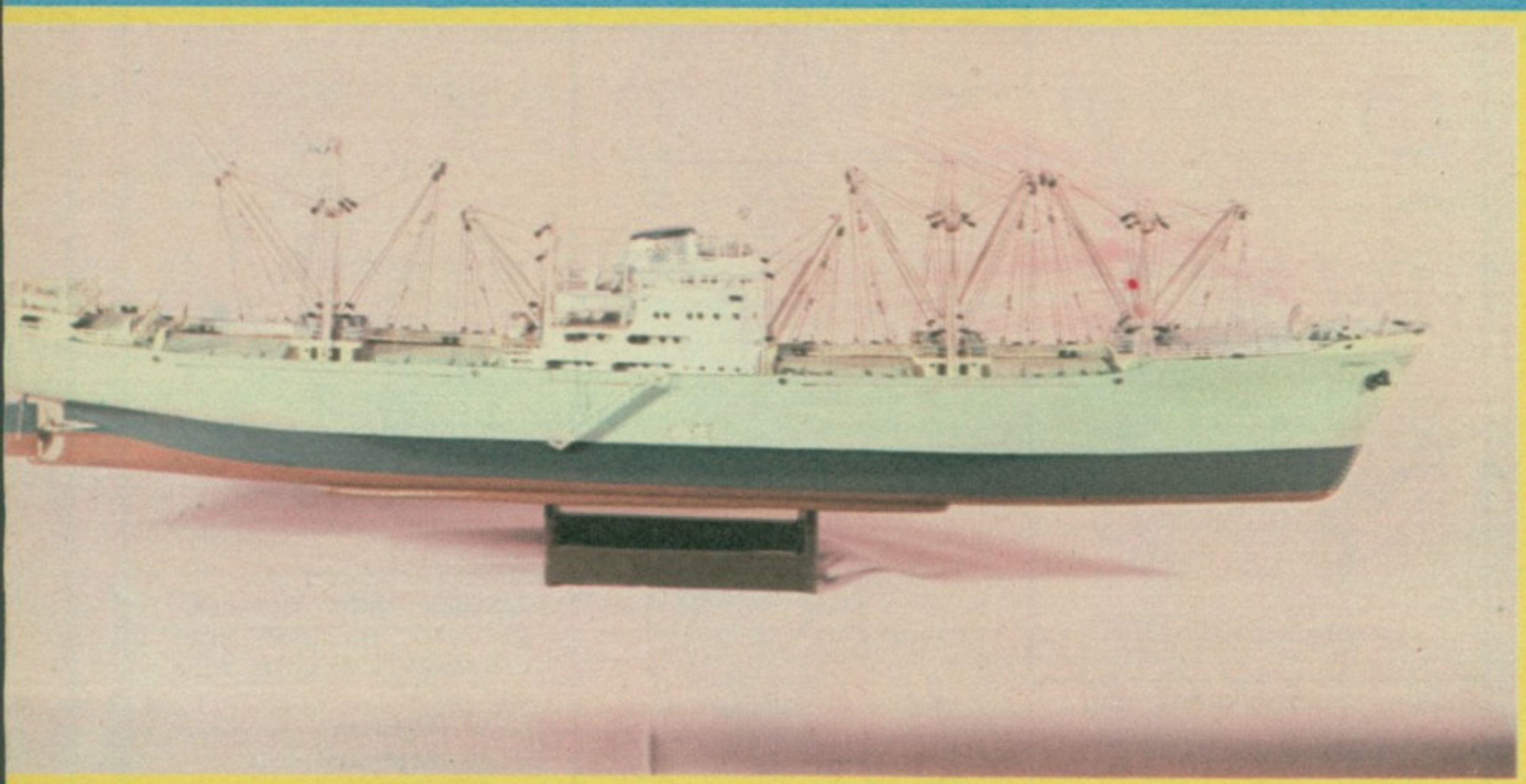

САВРЕМЕНИ БРОДОВИ

СПЛОШНА ПЛОВБА

НА СВИ

Модерни теретно-путнички моторни бродови Спложне пловбе, поморског бродарског предузећа из Пирана, на својим редовним линијама плове свим морима света. Порд неколико модела савремене флоте Спложне пловбе, на нашим сликама приказани су и бродови који су због старости искључени из употребе и представљају само музејску вредност. То су „ГОРЕЊСКА“, „ПОХОРЈЕ“, „ЗЕЛЕНГОРА“ и „ДУБРОВНИК“.

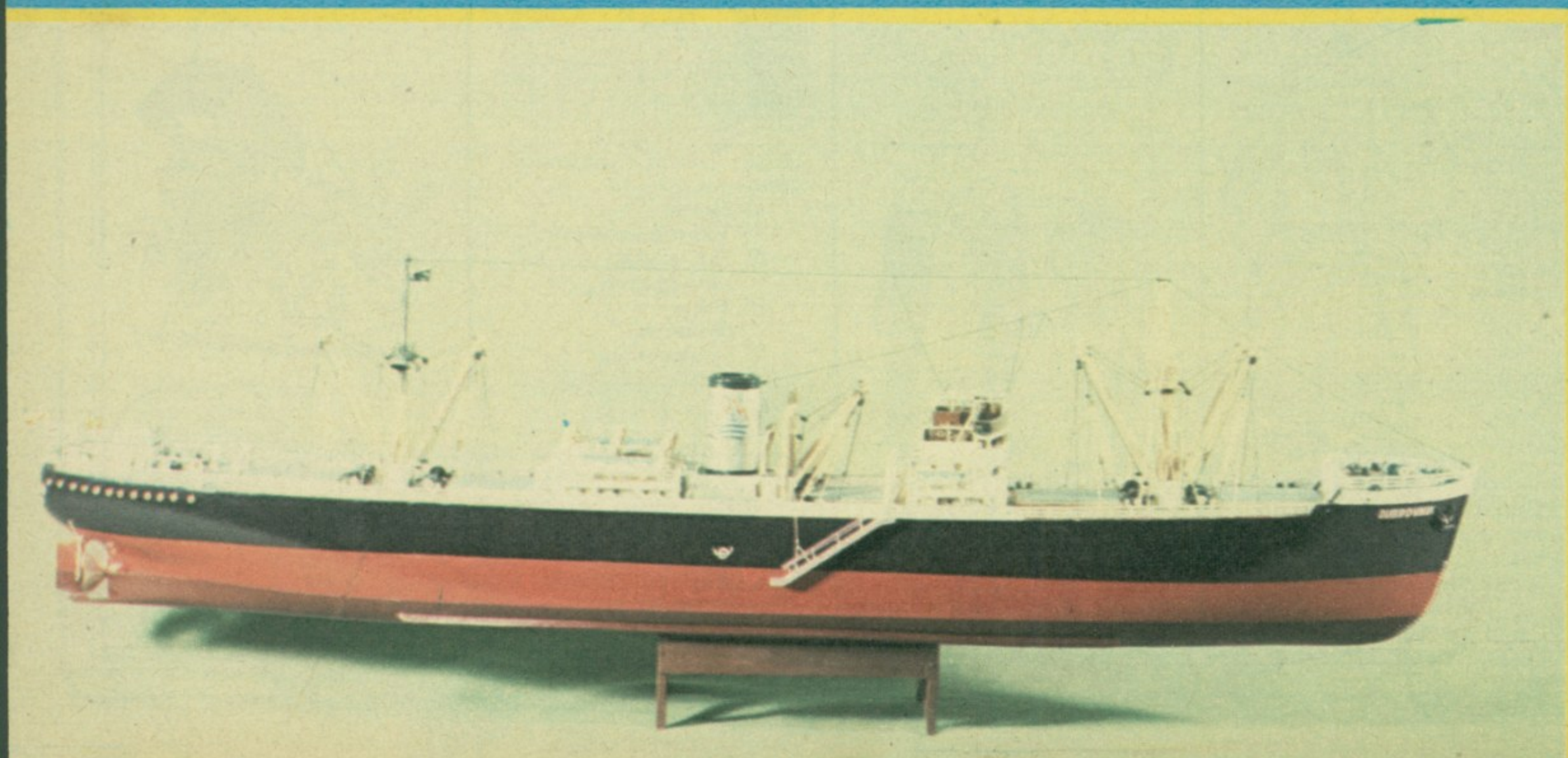
„ЉУБЉАНА“ — Брод за дугу линијску пловидбу, саграђен 1964. године у Пули. Носивост 8.082 БРТ, носивост жита 16.186 м³, јачина мотора 9.000 КС, економска брзина 17,5 чворова на час, максимални газ 8,20 м. Димензије: дужина 148,44 м, ширина 19,60 м, висина 10,99 м. Брод има 33 члана посаде и 12 места за путнике.

● чвор — у поморству: број преваљених наутичких миља на час; наутичка миља —1852 метра.

„ГОРАНКА“ — Брод трампер у линији дуге пловидбе за превоз мешовитог терета, чврстог и расутог, саграђен 1959. године у Пули. Носивост 8.645 БРТ, носивост жита 20.282 м³, јачине мотора 6.250 КС, економска брзина 14 чворова на час, максимални газ 8,92 м. Димензије: дужина 148,76 м, ширина 19,60 м, висина 10,99 м. Брод има 34 члана посаде и може да прими 9 путника.

„ГОРЕЊСКА“ — Саграђен је 1947. године у Трсту. Носивост 1.312 БРТ, погон 600 КС, брзина 8 чворова на час, газ 2,64 метра. Димензије: дужина 60,96 м, ширина 9,75 м, висина 5,75 м. Брод је због старости искључен из употребе.

„ДУБРОВНИК“ — Саграђен је 1938. године у Глазгову, у Шкотској. Носивост 9.150 тона, погон 1.950 КС, газ 7,54 м. Димензије: дужина 136,80 м, ширина 17,10 м, висина 8,64 м. Брод је због старости искључен из употребе.

М МОРИМА СВЕТА

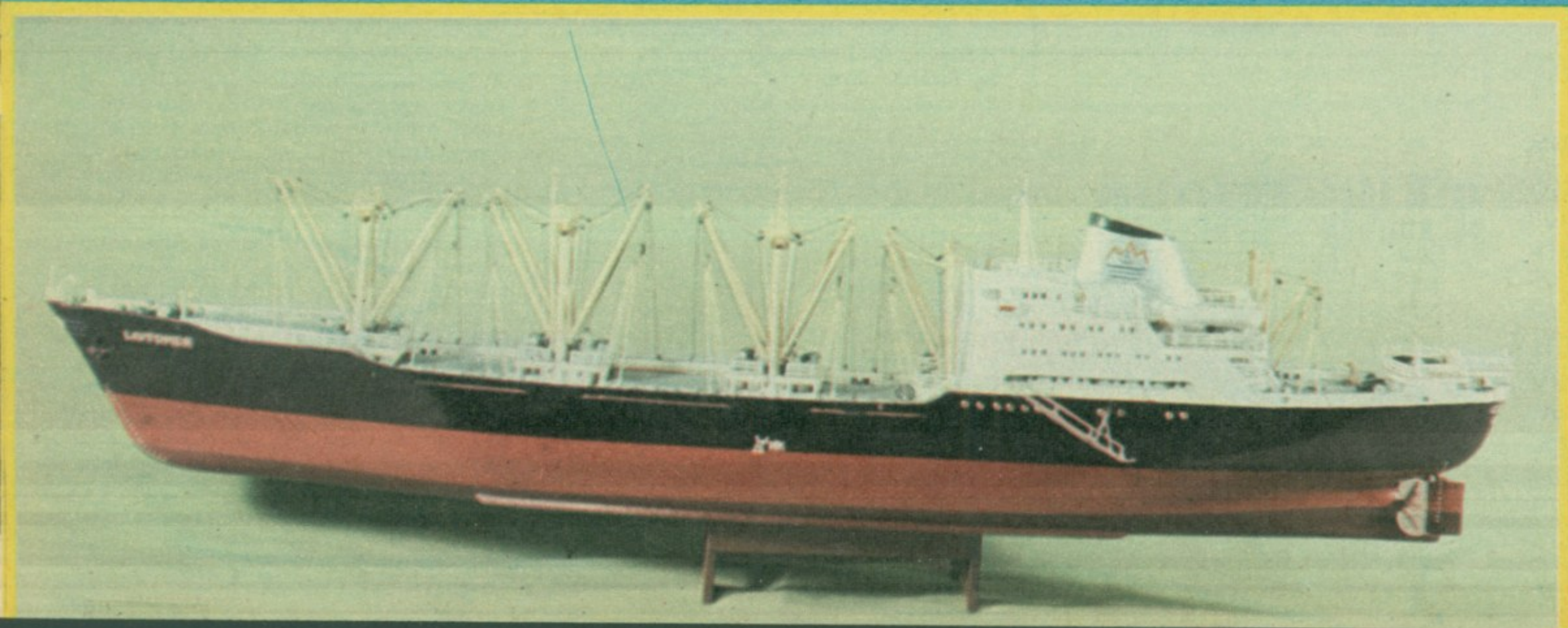
„ПОХОРЈЕ“ — Саграђен је 1945. године у Суд Шелцу, у Енглеској. Могао је да понесе 10.100 тона терета и да плови брзином од 10 чворова на час. Погон 2.500 КС, газ 8,15 м. Димензије: дужина 136,47 м, ширина 17,14 м, висина 13 метара. Искључен је из употребе.

„ЗЕЛЕНГОРА“ — Саграђен је 1943. године у Хартлипулу, у Енглеској, и данас због старости више не плови. Са погоном од 2.500 КС могао је да понесе 10.190 тона терета. Газ: 8,15 м. Димензије: дужина 136,10 м, ширина 17,87 м, висина 10,73 м.

„БОРОВНИЦА“ — Брод за дугу линијску пловидбу, саграђен 1956. године у Влсингену, у Холандији. Носивост 7.207 РВТ (брuto регистарских тона), носивост жита 12.034 м³, јачина мотора 7.200 КС, економска брзина 16 чворова на час, максимални газ 7,91 м. Димензије: дужина 140,11 м, ширина 18,82 м, висина 11,28 м. Брод има 33 члана посаде и 12 места за путнике.

„ЉУТОМЕР“ — Брод дуге линијске пловидбе, саграђен 1965. године у Пули. Носивост 8.082 РВТ, носивост жита 16.186 м³, јачина мотора 9.000 КС, економска брзина 17,5 чворова на час, максимални газ 8,20 м. Димензије: дужина 148,44 м, 19,60 м, висина 10,99 м. Брод има 33 члана посаде и 12 места за путнике.

Текст:
М. Тошовић
Снимио:
В. Шотаревић

Уместо уобичајене ПЕСМЕ НЕДЕЉЕ у понедељак 18. новембра у емисији ВЕЧЕ УЗ РАДИО, која се налази на I програму Радио-Београда, од 20.00 до 22.00 часа, слушаћете звучну репортажу о мађарској поп-рок музици. Прилог је припремио врсни познавалац ове музике Карољ Ковач, новинар Радио-Новог Сада.

МОДЕРНА МУЗИКА МАЂАРСКЕ

Поп-рок музика заузима све видније место у музичком животу наших северних суседа. Ове године слави се десетогодишњица од изласка прве плоче са „електричном музиком“. У протеклој декади мађарска поп-музика начинила је толико велики квалитетни корак да данас у свету ужива леп углед. Изванредни састави, инструменталисти и певачице про нели су кроз многе земље славу „мађарске поп-рок школе“, тако да није чудо што многи стручњаци управо Мађарску стављају међу водеће европске нације у овом музичком жанру.

Основна карактеристика модерне мађарске музике су одлични састави и изврсне певачице. Између многих познатих састава, споменимо само Сиријус (SYRIUS), Омегу (OMEGA), Локомотиву ГТ (LOKOMOTIV GT), Мини, Фонограф, Оранж Таурис (ORANGE TAURUS), ми смо изабрали само два који су тренутно у жижи: Бергенди (BERGENDY) и Шкорпио (SKORPIO). Представљамо вам и две најсјајније вокалне звезде мађарске музике: Жужу Конц (ZSUZSA KONCZ) и Шаролту Залатнај (ŠAROLTA ZALATNAY).

ХИТ СТРАНА

* Петком у Забавнику, а понедељком на Радио-Београду I, у емисији Вече уз радио, најбољи певачи, ансамбли и хитови!

ЖУЖА КОНЦ

Ова тамнокоса певачица, коју иначе сматрају за прву лепотицу музичке сцене, у Мађарској је „красица плоче“. Снимила је шест LP плоча и освојила исто толико златних трофеја. Једини је певач који је за протеклих пет година продао преко милион плоча. Пошто је као студенткиња победила на аматерском певачком фестивалу Жужа Конц је снимила плочу која је за свега неколико недеља доспела на сам врх националне листе популарности. Године 1968. побеђује на општемађарском поп-

-фестивалу и већ следеће године представља своју земљу на сајму плоча, MIDEM-у, у Кану. Године 1970. гостује на Куби и после „сензационалног успеха“ на VARADERO фестивалу постаје радо виђен гост светских позорница. Певала је на свим континентима а нарочит углед ужива у Аустрији, Бугарској, Куби, Бразилу, Пољској и Белгији. У нашу земљу Жужа Конц је долазила неколико пута. За загребачку телевизију снимила је врло значајну емисију. Треба поменути и то да Жужа за свој успех много дугоје члановима познате групе „Иљеш“ (ILLES) са којима је сарађивала неколико година.

ШАРОЛТА ЗАЛАТНАЈ

Име Шаролте Залатнај добро је познато свим љубитељима добре музике у нашој земљи. Поред тога што често гостује по градовима Војводине, ова ватрена певачица остала нам је у сећању као победница на међународном Фестивалу у Сплиту пре две године. Тада је Шаролта освојила прву награду у веома јакој конкуренцији интерпретирајући композицију свог пријатеља, иначе вође познате мађарске рок-групе Локомотив ГТ — Габора Пресара.

Шаролту већ неколико година у Британији изузетно цене и сматрају је „најбољом певачицом Истока“. Крајем маја 1972. године, певајући са групом Локомотив ГТ, била је запажена на великом енглеском рок-фестивалу у Линколну где су се као главне звезде појавили Џо Кокер, Меги Бел, „Линдисфари“, „Фејсиси“ и „Фокс“.

Темпераментна Шаролта изводи углавном рок и у том жанру готово је без конкуренције. Њене плоче могу се наћи у многим земљама Европе. У Мађарској су све три њене плоче, одмах по издавању, постигле златне тираже.

Њени највећи успеси уско су везани за групу Локомотив ГТ. Међутим, у последње две године Шаролта је доста сарађивала и са ансамблом „Мини“ док сада искључиво снима и наступа уз помоћ нове супер-групе „Шкорпио“.

БЕРГЕНДИ

На прошлогодњем светском скупу омладине у источном Берлину ансамбл Бергенди проглашен је за најбољи. Ансамбл је одушевио све присутне стручњацима и први пут пошао путевима међународне афирмације. Пре тога чланови састава Бергенди задовољавали су се великим угледом који су уживали међу својим земљацима и одличним тиражима који су њихови албуми по правили имали.

БЕРГЕНДИ је основан пре неколико година. Ансамбл окупља седморицу академски образованих инструменталиста, добро познатих међу музичарима Мађарске. Вође су Демјен Ференц, басиста и певач, и браћа Бергенди по којима је ансамбл и добио име.

Било је то 1904. године када се Карузо женио. Арија „Жена је варљива“ из Вердијеве опере „Риголето“, коју је Карузо певао, постала је веома популарна. Људи су се грабили за плочу славног тенора и компанија грамофонских плоча, да би обележила овај значајан успех и истовремено се одужила Карузу, излила је у злату плочу „Жена је варљива“ и поклонила је слављенику као свадбени дар.

Ваш стални читалац
Љубиша Марковић
Љешка 106/10, Београд

Занимљиво је да се Бергенди представља у два светла. На концертима углавном свирају џез-рок музику, док купцима плоча нуде одличан рок. Издали су две LP плоче и обе су златне.

Бергенди чине: браћа Иштван и Петер Бергенди (ISTVAN и PETER BERGENDY), Демјен Ференц (DEM JEN FERENC), Дебрецини Чаба (DEBRECZENI CSABA), Хајду Шандор (HAJDU SANDOR), Лацин Норберт (LATZIN NORBERT), Орошлан Ђерђ (OROSZLAN GYORGY).

ШКОРПИО

Квартет „Шкорпио“ нова је и репрезентативна група мађарске модерне музике. Тај супер састав настао је уједињавањем најбољих инструменталиста из познатих група „Локомотив ГТ“, „Хунгарија“ и „Мини“. „Шкорпио“ изводи музику која по светским стандардима има „пробу“.

Група је настала прошле године када су се сретли ветерани рок-сцене наших северних суседа. После једне успешне турнеје по Мађарској добили су понуду за снимање два албума. У Чехословачкој су снимили LP плочу певајући на енглеском. У Мађарској је њихов први албум изазвао незапамћено интересовање и за свега неколико седмица је продат у златном тиражу. За снимања и на концертима чланови групе користе последња техничка достигнућа што се уосталом одмах запази кад се слуша њихова LP плоча. Нарочито импресионира њихова верзија познате Гершвинове „Рапсодије у плавом“.

Карољ Ференц (KAROLY FRENBREISZ), један је од најпознатијих мађарских музичара, оснивач је групе „Шкорпио“. Свира бас гитару, саксофон, флауту и пева. Кажу да је најбољи бас гитариста у Европи. До 1970. године био је вођа групе „Метро“, од 1970—73. басиста и композитор „Локомотиве ГТ“. Треба још поменути да се његове композиције налазе на укупно 5 златних LP плоча. Омиљен је аутор Шаролте Залатнај.

Габор Суц (GABOR SZUCZ), соло гитариста и композитор, ученик је чувеног гитаристе и педагога Андора Ковача. Рок музику свира већ 8 година а познат је постао као гитариста ансамбла „Хунгарија“. Сматрају га за префињеног инструменталисту и доброг композитора.

Габор Фекете (GABOR FEKETE) је бубњар. Потиче из породице чувених музичара. У музичким школама учио је виолончело и клавир. Завршио је Конзерваторијум „Бела Барток“. И он је постао познат као члан ансамбла „Хунгарија“.

Ђула Пап (GYULA PAP) оргуљаш је најфинијег кова. Као дванаестогодишњак победио на такмичењу младих клавириста Мађарске. Завршио је као најбољи у класи Конзерваторијум „Бела Барток“. Каријеру је започео у ансамблу „Волап“ а касније је основао џез-рок састав „Мини“. Свира клавир, мелотрон, оргуље и муг синтисајзер. Сматрају га најбољим мађарским оргуљашем.

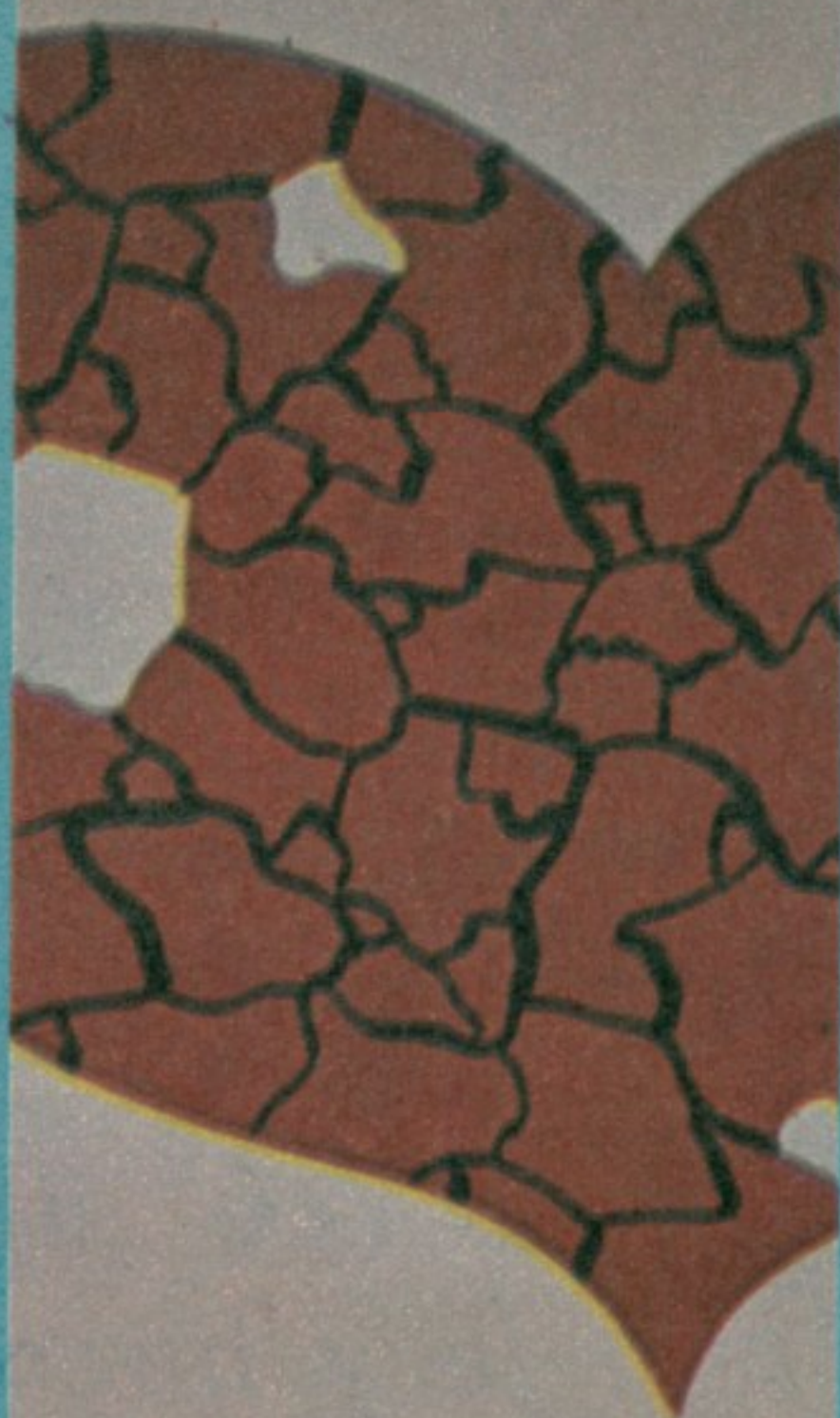
ЈЕДНО ПИСМО

Драга редакцијо,

у вашем броју 1187 од 27. септембра на „Хит страни“ у тексту „О златним плочама“ изнели сте податак да је први власник златне плоче био Глен Милер. Међутим, постоји и први незванични власник златне плоче, а то је био Енрико Карузо (Enrico Caruso), италијански оперски певач:

Уколико вас нешто интересује о мађарској поп музици можете сазнати ако пишете на адресу: INTERNOCERT, VOROSMARTY-TER. 1, 1051 BUDAPEST, HUNGARY. ПАЗИТЕ! На коверти наведите име групе или певача, певачице који вас интересују.

SAROLTA ZALATNAY

SKORPIO

BERGENDY

ПОЛІТИКІН
ЗАБАВНИК

УТВАРА ЛЕДЕНИМ

За перорез и флашу рума Туна и ја смо од старог Ескима добили затворени дрвени ковчежић на чијем је поклопцу било утиснуто: Китоловац „Нордленд“ — 1691.

— Шта ли има унутра? Отвори, отвори! — нестрпљиво је наваливала Туна.

Дугом оштрицом ножа искидао сам већ зарђали оков и подигао поклопац. Увијен у туљанову кожу нашао сам некакав предмет. Пажљиво сам га извадио, одмотао и у рукама ми се нађе повезана свеска чврстих жутих листова. Завирио сам унутра али на моје разочарање нисам разумео ни речи. Погледах Туну. Она је широко отворених очију гледала редове.

— То је норвешки... — промуца.

Туна ми је цело слепоподне преводила текст који је у почетку био писан крупним, сигурним словима. Крај рукописа био је нервозан и дрхтав. Последња реченица није била ни завршена, чини се да није имала ни смисла...

ИЗВОДИ ИЗ ДНЕВНИКА КИТОЛОВАЦА „НОРДЛЕНД“ (14. 9. ДО 17. 2. 1691. ГОДИНЕ)

14. септембар

Обале Норвешке напустили смо пре четири месеца. Припремамо се за повратак. Посада је изморена и исцрпљена. Неколицина, који су од почетка одбијали да једу туљаново месо, у страшним мукама умиру од скорбута. На пут нас је кренуло 37. Сада нас је 34. Острво Јан Мајен је далеко за нама. Сунце ниско виси на хоризонту и често се губи иза ледених брегова. Морамо што пре назад, пре дуге поларне ноћи...

15. септембар

Целе ноћи је беснела бура. Лед пуца уз оштар прасак. Нико на броду није ока склопио. Топли ветрови су одавно престали да дувају. Зима се приближава. Надам се да ћемо на време побећи из зоне леда. Јуче смо угледали Медвеђе острво. Налазимо се негде око 74° северне ширине и 18° источне дужине...

20. септембар

Ветар је четрдесет осам сати тресао лађу. Капетан Ларсон тврдо гледа бескрајно ледено поље. Сви се надамо да је товар буради китове масти добро везан. Јер, само једно откачено буре при наглом трзају лађе пробило би јој труп.

— Крманошу, правац југоисток — рече капетан. — Стално држи југоисток.

— Хоћемо ли се извући? — питао га је Свен Олафсон.

— На катарку — наредио му је нервозно капетан.

Посматрао сам мог пријатеља Свена Олафсона како се лењо пење уз лествице и смешта у корпу за осматрање. Махао ми је руком и ми гирајући моје споре покрете на чекрку за једру. Наједном се његова рука укочи и брзо дохвати дурбин.

— Капетане! — викну — црвени кит на видику!

За тренутак на броду настаде тајац. Погледамо капетана. Са његових усана требало је да чујемо одлуку. Нико од нас, па ни

Фантастична прича РАТКО ЈАНКОВИЋ

**Црвени киџ се њримакао
обали. Вога је у високим ње-
нушавим млазевима клокоџа-
ла уз њејобе бокове.**

— Склони се! — викнуо сам Свену. Али, било је касно.

најстарији морнари, нису ни чули а камоли видели црвеног кита у северним морима. Опасност од поларне зиме сукобила се са бескрајном радозналости.

— Спустите чамце! По тројица харпунара у сваки! — нареди капетан. Нико се није успротивио овој непромишљеној команди. Мно го касније смо схватили у какав смо се понор суновратили крећући у потрагу за црвеним китом.

На трагу црвеног кита

23. септембар

Данас је последњи дан поларног лета. Већ три дана гонимо кита. Нико од нас га није целог видео. Само понеки део његовог тела промакне иза ледених брегова. То још више повећава наше безумље. Почели смо да избацујемо бурад китове масти и усољене харинге да бисмо олакшали лађу. До сада смо већто успевали да се проби-

јамо између ледених брегова. Температура стално пада. Капетан не силази са командног моста. Црвени кит га је опчињено. Прешли смо 76. упоредник. Од леда са Шпицбершка острва још не виде.

1. октобар

Недељу дана нисмо видели кита. Лед нас је опколио. Свима је јасно — повратка нема! Хладноће су неподношљиве. Од чебади смо сачи нили огртаче и тако обављамо најнужније послове око лађе, „Нордленд“ се за сада добро држи. Предвиђамо да ће хране бити за око 20 дана. Шта после — не знам. Посада незадовољно гунђа. Предњаче први официр Фергусон и кувар Огист Вестленд. Ситуација је све тежа...

12. октобар

„Нордленд“ је потпуно заробљен ледом. Данас, око девет часова, ослободили смо се чврстог загрљаја и упловили у уску пукотину из-

међу два ледена брега. Када смо били на крају пролаза, брегови гоњени ветром, почеше да се приближавају један другом. Изгледало је да ће смрвити лађу. Капетан нареди да са обе стране брода, о бокове, привежемо бале туљанових и медвеђих кожа. То би ублажило притисак и лађа би била спасена. Фергусон је одбио да изврши наређење, чак се подсмевао нашим напорима да се спасемо. Замахом руке, харпуном га је убио Џошуа Логан.

Док смо са страхом посматрали како брегови прилазе један другом и уз тресак састављају ледена че-ла, трже нас крманошев крик. Пред нама, на непуну миљу, непомично је стајао црвени кит.

Брзо смо спустили чамце у воду и кренули одгурујући веслима ситне комаде леда. Када приђосмо на три дужине лађе он нагло, без трзаја, потону у воду.

15. октобар

Залихе хране су на измаку. Једина нам је нада црвени кит. Ако га ухватимо можда ћемо успети да се вратимо на острво Јан Мајен. Он као да је осетио нашу намеру. Кружио је далеко од нас у скоро правилним круговима.

— Како му не смета лед? Пред њим се санте размику као бале лама! То је утвара! — викао је Олафсон.

Кит нас је стално вукао на северозапад. Даље се није могло. Око подне под притиском леда ребра лађе попустише и потпалубље поче да се пуни водом. Што смо брже могли избацисмо у чамце бале са робом, преостали провијант, нешто конопца натопљених уљем и сузних очију испратисмо последње трзаје нашег брода чије су слоњене катарке као немоћне руке давленика последње потонуле у море. Ударен козадом

Х МОРА

сломљеног јарбола погибе Харвеј Цонс.

Без наде у леденој пустињи

17. октобар — 2. новембар

После три дана пешачења, јер су чамци били непотребни, кроз таму назресмо црну линију обале оивичену плавичастим ледом. Вукли смо наше терете изгладнели и онемоћали, прсима скоро додирујући лед. Тројица наших другова умрла су на путу, од напора, без роптања. Осећао сам да се и мени ближи крај. Стиснутих зуба мрмљао сам молитву надајући се да ће ми бар она помоћи да допрем до копна.

— Само још мало, само још мало — шапутао сам.

— Певаш ли то, другар? — допре до мене Свенов глас.

Он је, иако су му образи били упали а руке се скоро укочиле, најбоље подносио недаће. Мислим да сам га мрзео у том тренутку.

Бескрајно дуго смо се вукли, као чопор изгладнелих ескимских пасца, по леденим пољима. Сваки осећај за време смо изгубили.

Линија копна је расла. Већ смо, кроз полутаму, назирали делове стрме, смрзнуте литице. Наше патње је повећавала и стална брига да не пропаднемо кроз лед који није био свугде чврст.

У ноћи између суботе и недеље умреше два морнара од глади. То нас је све бацило у очајање. Пожелео сам да легнем на лед и умрем не померајући ниједан део тела. Свен је то осетио.

— Нећеш, тако ми свега! — рече.

Ударао ме је по лицу и телу док кроз моје укочене жиле не проструја крв. Добар је друг био Свен Олафсон.

До обале изгубисмо још четири друга. Лед је пропао под њиховом тежином и они настадоше у хладним водама мора. Нико није ни покушао да помогне несрећницима. Било је исувише опасно. Човек бежи од смрти макар знао да ће му живот трајати још свега неколико тренутака.

На копно смо се довели нас 23. Лепли смо на стене срећни као да смо нашли спасење. Нико од нас није знао где смо. Можда је ова камена, ледена пустиња неко из групе Шпицбершких острва а можда је и нека друга, непозната земља...

Свен ми је гурао нешто у уста.

— Жваћи, жваћи — шапутао је. Халапљиво сам жвакао комад савитљиве материје. Тек када отворих очи видех да обојица жваћемо комад његове чизме. То је помогло да мало утолимо глад.

Неки од посаде су заспали на леду. Једно је било сигурно — више се никада неће пробудити.

У закљону од леда

3. новембар

Не знам шта се све за ово време догађало. Свен каже да је успео да нађе једног туљана и убије га. Неговао ме скоро двадесет дана. Он и кувар Огист Вестленд ножевима су направили закљон од леда, натопили бродске конопце туљановим салом и запалили малу ватру. И поред одаратног смрада туљанове масти која се топила било је подношљиво.

— Где су остали? — питао сам.

— Нема их, мртви су — одговори Огист.

— А ми, шта ћемо ми? — упитах.

— И ми смо мртваци — рече — живи мртваци.

16. новембар

Неколико дана бесни страшна мећава. Туљана смо оглодали до последње кошчице. Данас се време стишало. Свен је, на моје наваљивање, једва пристао да пођем с њим у лов. Кренуо је и Огист. Умотали смо се у ћебад и туљанову кожу.

У последње време Огист се чудно понашао. Понекад говори бесмислице или покушава да се посвађа са нама. Свен је све стрпљиво подносио али је од последње свађе обазривији. Огист је нешто смерао.

Одгурнули смо комад леда и кренули ка излазу. Прво сам изишао ја. Оштар ваздух пресече ми дах. За Огистом је изишао Свен. Када је клекао да умотаним прстима притегне обућу, са исуканим ножем на њега јурну Огист. Мој пријатељ као да је очекивао овакав напад. Нагло се изви у страну и груменом леда размрска му лобању.

— Полудео је јадник — рече.

— Ако не умremo од глади вероватно ћемо и ми овако завршити.

Кренули смо ка обали тражећи каквог туљана или бар нешто рибе. Хиљаде миља око нас била је пустиња од камена и леда. Свен се плашио да не наиђемо на белог медведа, који зими постаје, кад измршава, окретан и крволочан. Ишли смо стрмом обалом разочарани што нисмо наишли на туљане.

У моменту када смо избијали на обалу у подножју ледене громаде угледасмо црвеног кита. Из воде су вирила његова сјајна црвена леђа. Стадосмо као упогани. Нешто није било у реду. Вода око њега није била напомицна. Она се пушила, она је кључала!

— Да приђемо — рече Свен.

— Назад, склони се иза леда! — викнух што сам могао јаче.

Али, било је касно. Из огромне црвене немани, као гром из олујног неба, одјекну заглашујући тутан. Док је полако падао, држећи се за груди, низ прсте мога пријатеља точили су густе млазеве крви. После неколико тренутака скотрљао се низ обалу и вода се склопи над њим.

Провирио сам, занемео од страха, иза ледене санте. Црвени кит се примакао обали. Вода је у високим пенушавим млазевима клочотала уз његове бокове.

То није кит! Није животиња! Је ли то нека северна неман или ватрено чудовиште? Бежећи ка склоништу погледах још једанпут. Округли капак се отвори и они потрчаше за мном.

Лежим склупчан у склоништу. Чујем њихове кораке... Они ме траже... То нису људи, нису животиње... Они ми руше закљон... Господе, њихова одвратна лица су ми надокхват руке... О, господе...

★★★

Туна заврши читање.

— Је ли то све? — упитах.

— Да, све — рече.

— Можда је полудео од очајања и писао бесмислице — рекох.

— Ко зна — рече Туна.

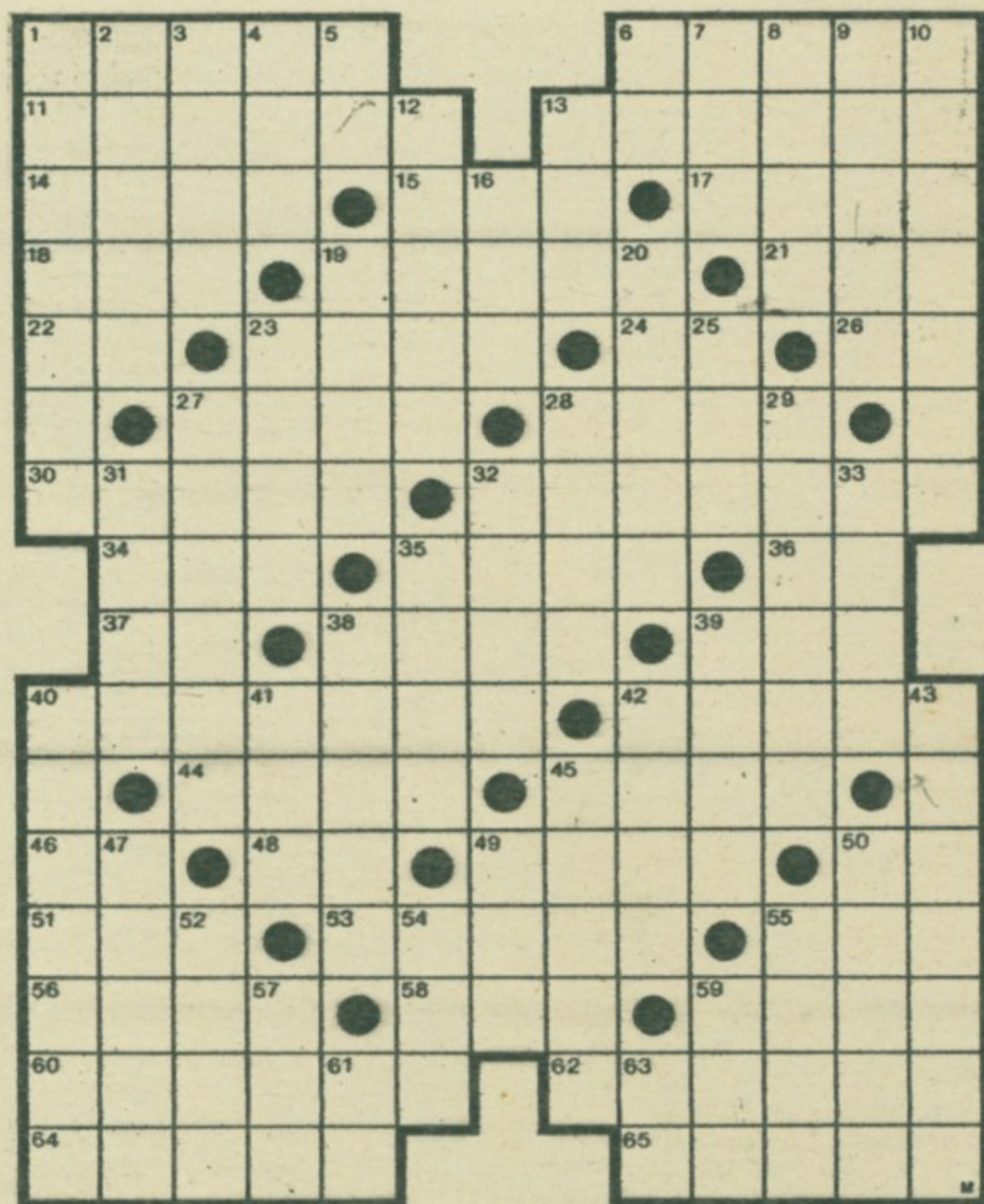
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) сумрак, смирај дана, 6) врста комедије, 11) рано устајање, 13) припадник најмногобројније класе животиња, 14) име наше рукометашице (Торти), 15) спортски термин, 17) бог љубави старих Римљана, 18) врста папагаја, 19) град у Енглеској, 21) језеро у Северној Америци, 22) лична заменица, 23) острво у Средоземном мору, 24) першун, 26) река у Сибиру, 27) драги камен, 28) света гора у Грчкој, 30) спреда, с лица, 32) врста аутомобила, 34) уметност (лат), 35) материја, 36) ауто-ознака за Ваљево, 37) хемијска ознака за никл, 38) лом, пад, 39) доживљај при спавању, 40) конструктор ракета, 42) ледена громада, 44) мера за хартију, 45) камила, 46) показна заменица, 48) осигуравајући завод (скр.), 49) недостатак, 50) два сугласника, 51) јединица за мерење отпора струје (мн.), 53) историјско место у САД, 55) превлака на Малаки, 56) дрвени плутови, 58) летовалиште код Опатије, 59) домаћа животиња, 60) трочлани математички израз, 62) средњовековни манастир у Србији, 64) жила куцавица, 65) свештенички старешина.

УСПРАВНО:

1) острво у Индонезији, 2) часовничари, 3) наша планина, 4) лична заменица, 5) предлог, 6) два самогласника, 7) старојудејски цар, 8) шаховски израз, 9) убрзо, ускоро, 10) својство, обележје, 12) муслиманско мушко име, 13) јапански стонотенисер, 16) ултракратки таласи (скр), 19) старогрчки бог рата, 20) припадник једног монголског племена, 23) цват на стабљичи жита, 25) зла срећа, 27) један континент, 28) име композитора Хачитуријана, 29) велика травната равница, 31) роман Емила Золе, 32) звер из породице куна, 33) град у Француској, 35) притисак, 38) узак пешачки пут, 39) наша река, 40) лабораторијски суд, 41) Херцеговац, 42) покошена и осушена трава, 43) годишњак, 45) било (турц), 47) горко пиће, 49) индустријска биљка, 50) једна друштвена наука, 52) прастановник Валкана, 54) река у Црној Гори, 55) неисправност на механизму, 57) стари Словен, 59) један инсект, 61) два самогласника, 63) јуначки спев.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) оснида, 6) струг, 7, 11) плик, 12) труп, 14) област, 16) Расина, 18) Кра, 19) титан, 21) сав, 22) сав, 23) аванс, 24) аба, 25) мнат, 27) Ана, 28) Стои, 29) наран, 3, 31) Каиро, 32) маратон, 33) оквир, 36) Стана, 40) грош, 41) пис, 43) анал, 44) ред, 45) Токај, 47) куп, 48) ако, 49) Ерато, 50) Аха, 51) Давичо, 53) мвсрак, а, 55) окат, 56) Рама, а, 57) одаја, 59) Анапа.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11000 Београд, Македонска 29. Директор НИП „ПОЛИТИКЕ“ Милољуб Лазаревић. Главни и одговорни уредник „Политикиног забавника“ Живорад Стојановић, технички уредник Владимир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 176,00 дина, полугодишња 88,00 дина, тримесечна 44 дина. Претплата за иностранство: годишња 352,00 дина, полугодишња 176,00 дина, тримесечна 88,00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у страни валути: ДМ 60.—, Долар 24.—, Ф.ф. 112.—, Ш.ф. 70.—, Ш.п. 102.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу нишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1 1973. године не плаћа се порез на промет.

БИБЛИОТЕКА ШВРҒА 16

КЊИЖИЦА - СЛИКОВНИЦА 16 ВЕСЕЛИХ ДОЖИВЉАЈА

**СПЕЦИЈАЛНИ ПОПУСТ
ЧИТАОЦИМА »ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА«**

16 књижица у боји — за свега 40 дин.
(Књижарска цена је 48 динара)

Свека књижица је прича са илустрацијама у боји о једном Дизнијевом јунаку!

Библиотека „ШВРҒА“ садржи 16 књижица-сликовница: 1. Микијев циркус; 2. Паја Патак и Јарац; 3. Мики и Вумба-Ву; 4. Бамби; 5. ШврҒа; 6. Патуљак Љутко; 7. Мали Вучко; 8. Мрша и Дебељко; 9. Раја, Гаја и Влаја; 10. Три прасета и зли вук; 11. Тик и Так; 12. Плутон; 13. Чика Баја; 14. Шмља детектив; 15. Мали Хијавата и 16. Дамбо.

**ОВЕ СЛИКОВНИЦЕ СА 2 ПЛАСТИЧНА ОМОТА СУ ЛЕП
И ЈЕФТИН ПОКЛОН ЗА НАЈМЛАЂЕ**

»ВУК КАРАЦИЋ«

Краљевића Марка 9, 11000 Београд

ПОРУЧБЕНИЦА

Ја, _____, неопозиво поручујем библиотеку „ШВРҒА“ по сниженој цени од 40 дин. који ћу износ платити поштару кад ми је донесе (поузећем).

_____ (Читко: Име и презиме)

_____ (Број поште, место, улица и број)

Испуни, изрежи, залепи на писменицу и пошаљи на адресу: „ВУК КАРАЦИЋ“, Краљевића Марка 9, 11000 Београд.

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ПРАВО ИМЕ
ГРЕТЕ ГАРБО

Вољела бих да знам како гласи право име чувене филмске глумице Грете Гарбо и годину њеног рођења.

Сабира Јусић,
Жепче

Грета Луиса Густафсон, како гласи право име Грете Гарбо, рођена је 1905. године у Шведској.

ГОЛ СА СТО
МЕТАРА!

Да ли голман у фудбалу, осим пенала, може да да гол противничкој екипи и да ли то мора извести изван свог казненог простора?

Младен Гроздић,
Нови Сад

Голман у фудбалу, као и остали чланови екипе, може да да гол

с било којег дела игралишта. Чувари мреже често дају голове с пенала и веома ретко из свог казненог простора иако то фудбалска правила дозвољавају. Јер, тешко је „препуцати“ стотинак метара, колико је удаљен гол од гола, а да топту не заустави противнички играч.

ног простора иако то фудбалска правила дозвољавају. Јер, тешко је „препуцати“ стотинак метара, колико је удаљен гол од гола, а да топту не заустави противнички играч.

КАКО НАБАВИТИ
ЛУК И СТРЕЛЕ?

Молим те да у Малој пошти објавиш адресу продавнице у Београду где се могу купити спортски лукови и стреле. Такође те молим да наведеш цене ових спортских реквизита и да ли се могу набавити поузећем.

Младен Боснић
Сарајево

Спортски лукови и стреле, различите производње и цена, могу се купити у продавници „Словенијаспорт“ која се налази на Тргу Маркса и Енгелса бр. 2—4 у Београду. Ова продавница спортске опреме и реквизита располаже са

неколико врста лукова и стрела и цена им је од 647 до 3400 динара. На жалост, због специфичности паковања и транспорта, ови реквизи-

ти не могу се набавити поузећем. Онај ко жели да купи спортски лук и стреле мора доћи лично у ову продавницу „Словенијаспорта“.

СЛЕПИ ЧИТАЈУ ПРСТИМА

Желео бих да знам ко је пронашао азбуку за слепе и од каквих знакова се она састоји.

Драган Ивановић,
Вреоци

Азбуку за слепе, која омогућује да читају и људи без вида, изумео је слепи француски учитељ Брај (1809—1852). И пре њега било је покушаја да се и слепцима омогући да читају, али је у усавршавању таквог система знакова најуспешнији био Брај, по коме се и ова специфична азбука зове Брајово писмо. Брајов систем састоји се у томе да се на јачем папиру у шеми од шест тачака (по три у два усправна реда) неке тачке испуцне. Тако је за свако слово створен посебан знак. Слепци читају пицајући ка-жипрстом десне руке слева надесно, а пишу нарочитим писаћим прибором почињући од десна налево. Папир је смештен између два метална оквира. Металном писаљком — цилом — бде се кроз рупице на горњем оквиру и тако настају испуцане тачке на доњој страни. Како је сам био слеп од своје треће године, Луј Брај је

a	b	c	č	ć	d	dž	e	f
g	h	i	j	k	l	lj	m	n
o	p	r	s	š	t	u	v	z

Писмо за слепе Луја Браја

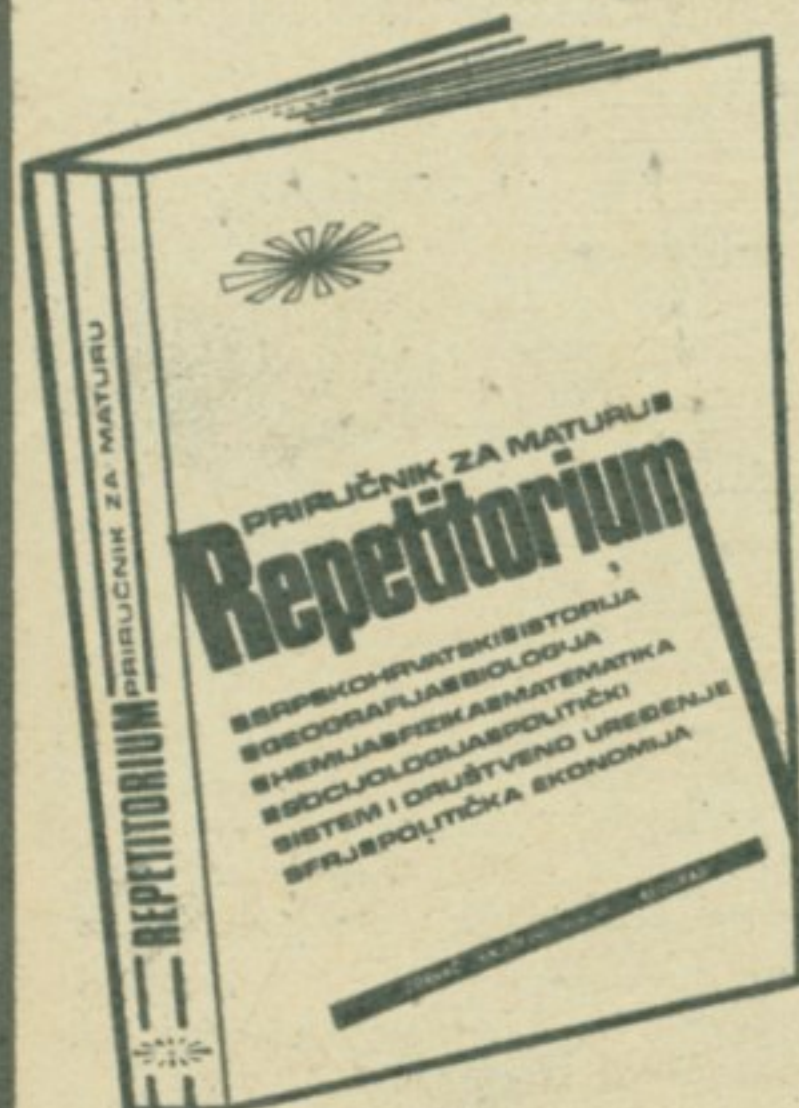
broj	1	2	3	4	5	6
7	8	9	0	+	-	x

Брајови бројеви и математички знакови

добро познавао потребе и могућности људи без вида. Кад је усавршио свој систем ових знакова, његово писмо је примљено као интернационално писмо за слепе у целом свету. Брај је изумео и бројеве и математичке знакове. Овај упорни и маштовити проналазач, чијом заслугом „виде“ и слепи, ни тада није био задовољан: саставио је и систем музичких знакова за слепе!

УЧЕНИЦИ — СРЕДЊОШКОЛЦИ!

ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — репетиторијумом — у коме је прегледно и сажето изложено градиво из српскохрватског језика, географије, историје, биологије, хемије, физике, математике, социологије, политичке економије, политичког система и друштвеног уређења СФРЈ по наставним плановима од I до IV разреда.

Ово је ново, прерађено и допуњено издање на коме је радила група познатих педагога, тако да РЕПЕТИТОРИЈУМ представља јединствен приручник за успешно обнављање градива у току школске године, а посебно у време припремања завршног испита школе — матуре.

Репетиторијум можете добити поузећем, по цени од 60.— дин. ако пошаљете писмо или дописницу са наруџбеницом на НЧП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001 Београд, пошт. факс 23.

$$\log x = \cos 60^\circ$$

$$\Rightarrow x = \sqrt{10}$$

КАКО СЕ
РЕШАВАЈУ
ЗАДАЦИ ИЗ
МАТЕМАТИКЕ

Лако и брзо можете и сами научити из књига „ИЗРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ“. Нудимо вам четири књиге које садрже целовиту израду свих задатака из математике за гимназије, техничке и остале средње школе (I књига — Алгебра за I разред, II књига — Алгебра за II разред, III књига — Тригонометрија и алгебра за III разред и IV књига — Аналитичка геометрија, низови, диференцијални и интегрални рачун и стереометрија за IV разред). Наручите дописницом или писмом са назнаком које књиге желите на адресу: МАТЕМАТИКА — 71001 Сарајево, п.п. 64. Књиге ћете одмах добити и платити поштару кад вам до-несе (поузећем). Цена сваке књиге је 60 динара. Ко наручи све четири књиге заједно, платиће свега 190 динара!

